

AGATHA CHRISTIE

VRAŽDA

KNIŽNÍ KLUB

V ORIENT-EXPRESU

*Agatha
Christie*

Vražda v Orient-expresu

Agatha Christie

Anglický originál: Murder on the Orient Express, 1934

Překlad: Eva Kondrysová, 1963, Vydání 2002

ISBN: 80-242-0900-4

Věnováno M. E. L. M. Arpachiyah, 1933

ČÁST PRVNÍ

FAKTA

PRVNÍ KAPITOLA

Význačný pasažér na Taurus-expresu

Bylo to v Sýrii jednoho zimního dne o páté hodině ranní. U nástupiště v Halebu stál vlak, který v jízdnicích řádech nese honosné jméno Taurus-expres. Pozůstával z jídelního vozu s kuchyní, spacího vozu a dvou vozů běžně používaných na místních drahách.

U schůdků spacího vozu stál mladý francouzský poručík v parádní uniformě a konverzoval s malým mužíčkem zachumlaným až po uši, takže z něho nebylo vidět nic než narůžovělá špička nosu a dva konečky vzhůru nakroucených knírů.

Mrzlo jen praštělo, a tak úkol doprovodit vzácného cizince nebyl právě záviděníhodný, poručík Dubosc však ho mužně vzal na svá bedra. Umná souvětí ve vybroušené francouzštině mu splývala ze rtů. A to ani přesně nevěděl, co se vlastně udalo. Šuškal se samozřejmě leccos, jak bývá v takových případech pravidlem. Generál – jeho generál – byl čím dál nesnesitelnější. A pak přijel tenhle cizí Belgičan – prý až z Anglie, z takové dálky! Uběhl týden – týden divného napětí. Nato se začaly dít různé věci. Jeden velmi vysoce postavený důstojník se zastřelil, jiný požádal o propuštění z armády, ustarané pohledy se rozjasnily a jistá vojenská bezpečnostní opatření byla odvolána. A generál – právě ten generál poručíka Dubosca – vypadal náhle o deset let mladší.

Dubosc zaslechl závěr rozhovoru s tímto cizím pánem. „Zachránil jste nás, *mon cher*,“ říkal generál procítěně, až se mu zachvíval mocný bílý knír.

„Zachránil jste čest francouzské armády – a odvrátil jste velké krveprolití!

Nevím, jak vám poděkovat, že jste vyhověl mé prosbě. Přijel jste z takové dálky –“

Na tento projev cizinec (jménem monsieur Hercule Poirot) našel vhodnou odpověď, zahrnující i větu: „Jak bych mohl zapomenout, že jste mi zachránil život?“ Což generál vyvážil jinou vhodnou replikou, v níž se zřekl všech osobních zásluh o tuto minulou službu, a pak ještě zazněla slova o Francii, o Belgii, o slávě, o cti a podobných věcech, načež se oba vřele objali a rozhovor skončil.

Oč vlastně šlo, to poručík Dubosc stále ještě nevypátral, ale každopádně jemu připadla povinnost vyprovodit monsieur Poirota k Taurus-expresu a on plnil daný úkol se zanícením a horlivostí, jak se sluší a patří u mladého důstojníka na prahu slibné kariéry.

„Dnes je neděle,“ prohlásil poručík Dubosc. „Zítra, tedy v pondělí večer, budete v Cařihradu.“

Nebylo to poprvé, co v rozhovoru dospěl k tomuto závěru. Avšak konverzace na nádraží před odjezdem vlaku nabývají často monotónního rázu.

„Tak jest,“ souhlasil monsieur Poirot.

„Máte v úmyslu zdržet se tam několik dní, nemýlím-li se?“

„*Mais oui*. Dosud jsem v Cařihradu nebyl. Bylo by škoda projet jen – *comme ça*.“ Luskl prsty, aby to názorně vyjádřil. „Nic mi neuteče, zdržím se tam jako turista pár dní.“

„Chrám svaté Sofie je architektonický skvost,“ prohlásil poručík Dubosc, který ho sám ještě neviděl.

Ledový vítr zakvílel nad nástupištěm. Oba muži se zachvěli zimou. Poručíku Duboscovi se podařilo pokradmu mrknout na hodinky. Za pět minut – už jenom pět minut!

Zmocnila se ho obava, že si jeho společník všiml onoho pokradmého pohledu, a proto honem zase oživil rozhovor.

„V této roční době cestuje obvykle málo lidí,“ řekl a pohlédl do okének spacího vozu nad jejich hlavami.

„Tak jest,“ souhlasil monsieur Poirot.

„Doufejme, že nezapadnete v Taurusu do závějí!“

„Stává se to?“

„Ano, nebylo by to poprvé. Letos k tomu ale ještě nedošlo.“

„Doufejme tedy, že nedojde,“ řekl monsieur Poirot. „Zprávy o počasí v Evropě nejsou však zvlášť příznivé.“

„To nejsou. Na Balkáně napadla spousta sněhu.“

„V Německu to prý není o nic lepší, jak jsem slyšel.“

„*Eh bien*,“ pospíšil si poručík Dubosc zabránit další odmlce. „Zítra večer v sedm čtyřicet jste v Cařihradu.“

„Ano,“ souhlasil monsieur Poirot a zoufale pokračoval: „Chrám svaté Sofie je prý architektonickým klenotem.“

„Něco jedinečného, pokud je mi známo.“

V jednom spacím kupé nad jejich hlavami vyletěla roleta a ven vykoukla mladá žena.

Mary Debenhamová se pořádně nevyspala od minulého čtvrtka, kdy vyjela z Bagdadu. Nespala dobře ani na cestě do Kirkúku, ani v penzionu v Mosulu, ani včera v noci ve vlaku. Nemohla to už vydržet, ležet s otevřenýma očima v horkém, dusném, přetopeném kupé, a tak vstala a vyklonila se ven.

Tohle bude Haleb. Samozřejmě není nic vidět. Jen dlouhé, nedostatečně osvětlené nástupiště. Odněkud sem doléhají hlasitá, rozrušená, hádavá arabská slova. Pod jejím oknem hovoří dva muži francouzsky: důstojník francouzské armády a mužiček s obrovskými kníry. Usmála se. V životě neviděla nikoho tak

strašně navlečeného. Venku bude asi pořádná zima. Proto se ve vlaku tak příšerně topí. Snažila se stáhnout okénko ještě níž, ale nešlo jí to.

Průvodčí ze spacího vozu přistoupil k oběma pánům. Vlak je připraven k odjezdu, pravil. Prosí pána, aby si nastoupil. Mužíček sundal klobouk. Ten má ale lebku jak vajíčko! Mary měla právě svých starostí ažaž, ale usmála se. Mužíček směšný už na pohled. Takového snad ani nelze brát vážně.

Poručík Dubosc pronášel projev na rozloučenou. Připravil si jej předem, ale vyrukoval s ním až na poslední chvíli. Byl to nádherný, vybroušený projev.

Aby nezůstal pozadu, odpověděl monsieur Poirot obdobným způsobem.

„*En voiture, monsieur,*“ vyzýval průvodčí ze spacího vozu.

Monsieur Poirot nastupoval do vlaku, jako by mu nic na světě nebylo tak proti mysli. Průvodčí nastoupil za ním. Monsieur Poirot zamával. Poručík Dubosc zvedl ruku k čepici. Vlak sebou příšerně trhl a pomalu se rozjel.

„*Enfin!*“ zamumlal monsieur Hercule Poirot.

„Brrr,“ oťrásl se poručík Dubosc a teprve teď si uvědomil, jak je promrzlý...

„*Voilà monsieur.*“ Průvodčí zdůraznil dramatickým gestem, jak krásné spací kupé Poirotovi přidělil a jak šikovně mu umístil zavazadlo. „Pánův kufřík je zde.“

Vzatažená ruka hovořila výmluvně. Poirot do ní vložil složenou bankovku.

„*Merci, monsieur.*“ Průvodčí přešel na stručnější a věcnější tón. „Pánovu jízdenku mám. Prosil bych také pas. Pán přeruší cestu v Cařihradu, jestli se nemýlím?“

Monsieur Poirot přisvědčil.

„Mám dojem, že vlak je poloprázdný,“ řekl.

„Ano, monsieur. Jsou tu jen dva cestující. Nějaký anglický plukovník z Indie a jedna mladá anglická dáma z Bagdadu. Přeje si monsieur ještě něco?“

Monsieur si přál lahvičku minerálky.

Není zrovna příjemné nastoupit do vlaku v pět hodin ráno. Do rozednění zbývají ještě dvě hodiny. Ú vědomí toho, že se na dnešek dost nevyspal a že splnil úspěšně složité poslání, stočil se monsieur Poirot do koutku a usnul. Probudil se v půl desáté a vydal se do jídelního vozu pátrat po horké kávě.

Momentálně tam seděl jediný host, a to byla zřejmě ta mladá Angličanka, o níž se zmínil průvodčí. Byla to vysoká, štíhlá černovláska a mohlo jí být tak osmadvacet let. Ze způsobu, jak se chystala posnídat, jak zavolala číšníka a požádala ho o kávu, vyzařovala rozvaha a energie. Zřejmě znala svět a byla zvyklá cestovat. Měla na sobě tmavé šaty z tenké látky, ideální pro přetopené ovzduší ve vlaku.

Monsieur Poirot neměl nic lepšího na práci, a tak se bavil tím, že ji nenápadně pozoroval.

Usoudil, že je to jedna z těch mladých žen, které se o sebe hladce postarají, ať se ocitnou kdekoli. Působila sebejistě a energicky. Nacházel zalíbení v jejich přísně symetrických rysech i v jemné úbělové pleti. Stejně nacházel zalíbení i v kovově černých vlnách úpravného účesu a v šedých očích, hledících chladně a neosobně. Dospěl však k závěru, že má příliš vyvinutý organizační talent, aby to byla, jak říkával, „*jolie femme*“.

Po chvíli vešel do jídelního vozu další cestující. Tentokrát to byl vysoký muž mezi čtyřicítkou a padesátkou, vyschlý, do temna opálený, s lehce prošedivělými spánky.

„Plukovník z Indie,“ usoudil Poirot v duchu.

Nově příchozí host pozdravil dámu lehkou úklonou.

„Dobrého jitra přeji, slečno Debenhamová.“

„Dobré jitro, plukovníku Arbuthnote.“

Plukovník stanul s rukou na protějščí židli.

„Smím?“ zeptal se.

„Ovšemže. Posad'te se.“

„Já jen že málokdo u snídane stojí o konverzaci.“

„To máte pravdu. Přesto ale nekoušu.“

Plukovník se usadil.

„Pane vrchní!“ zvolal rázně.

Poručil si vejce a kávu.

Na okamžik spočinul pohledem na Herculovi Poirotovi, lhostejně ho ale přešel. Poirot, který znal anglický způsob myšlení, jakoby v duchu slyšel: „Zas nějaký zatracený cizinec.“

Oba Angličané – jak odpovídá povaze onoho národa – nebyli příliš hovorní. Prohodili několik stručných poznámek a po chvíli se děvče zvedlo a vrátilo se do kupé.

Při obědě si ti dva samozřejmě sedli spolu a třetího cestujícího opět naprosto ignorovali. Rozvinul se mezi nimi živější rozhovor než u snídane. Plukovník Arbuthnot hovořil o Paňdžábu a tu a tam se zeptal děvčete cosi ohledně Bagdadu, z čehož vyplynulo, že tam zastávala místo guvernanky. Během rozhovoru objevili společné známé, a díky této skutečnosti se oba rázem začali chovat přátelštěji a méně upjatě. Probírali nějakého Tommyho a ještě nějakého Jerryho. Plukovník se vyptával, jestli dívka jede přímo do Anglie, nebo zdrží-li se v Cařihradu.

„Ne, jedu hned dál.“

„Není to trochu škoda?“

„Projížděla jsem tudy před dvěma lety a tenkrát jsem strávila v Cařihradu tři dny.“

„Aha. Musím se ale přiznat, že jsem rád, protože já sám také jedu hned dál.“
Uklonil se jí kapánek nemotorně a trochu se přitom začervenal.

„A vida, pan plukovník není tak nepřístupný,“ pomyslel si pobaveně Hercule Poirot. „Ve vlaku číhá na člověka právě tolik nebezpečí jako na moři!“

Slečna Debenhamová klidně odvětila, že je to od něho milé. Ale říkala to dost chladně.

Hercule Poirot postřehl, že ji plukovník doprovodil zpět do kupé. Když později projížděli velkolepou scenérií pohoří Taurus, stáli oba vedle sebe v chodbičce a dívali se dolů k Ciliciánskému průsmyku. Dívka vzdychla. Poirot nestál tak daleko, aby ji neslyšel zašeptat:

„To je krása! Škoda že – škoda –“

„Ano?“

„Škoda že na to nemám ani pomyšlení!“

Arbuthnot neodpověděl. Hranaté rysy kolem brady jako by mu zpřísněly a zachmuřily se.

„Já bych si jen ze srdce přál, abyste do toho vy nebyla zapletena.“

„Pst! Nemluvte o tom, prosím vás!“

„Á, to nic!“ Zahleděl se rozmrzele směrem k Poirotovi. Pak pokračoval:
„Vůbec se mi nelíbí, že musíte dělat vychovatelku – že vás moří nevyčválení haranti a sekýrují jejich pánovité matky.“

Zasmála se, ale v jejím smíchu zazníval tón lehké hysterie.

„Ale to jste na omylu. Vykořisťovaná vychovatelka už patří k zapomenutým legendám. Teď je to tak, že já sekýruju rodiče, ujišťuji vás.“

Dál už mlčeli. Snad se Arbuthnot trochu styděl za svůj výlev.

„Před mýma očima se tu odehrává podivná komedie,“ pomyslel si Poirot zamyšleně.

Tento dojem se mu později znovu vybavil.

Přijeli do Konye večer asi o půl desáté. Angličan i Angličanka vystoupili a procházeli se po zasněženém nástupišti, aby se nadýchali čerstvého vzduchu.

Monsieur Poirot se spokojil tím, že pozoroval pulzující život na nádraží za okenním sklem. Po deseti minutách však usoudil, že by mu trocha čerstvého vzduchu také neuškodila. Pečlivě se na to připravil, zabalil se do několika vrstev kabátů a šál a svěřil naleštěné boty galoším. Takto vybaven sestoupil opatrně z vlaku a začal se procházet na nástupišti. Došel až za lokomotivu.

Hlasy ho upozornily na dvě nezřetelné postavy ve stínu poštovního vozu. Hovořil Arbuthnot. „Mary –“

Děvče ho přerušilo.

„Teď ne. Teď ne. Až potom. Až to bude za námi – pak –“

Monsieur Poirot se diskrétně odvrátil. Udivilo ho to. Sotva by byl poznal

sebejistý, energický hlas slečny Debenhamové...

„Zvláštní,“ usoudil v duchu.

Na druhý den ho napadlo, jestli se snad nepohádali. Téměř spolu nepromluvili. Zdálo se mu, že dívka vypadá ustaraně. Měla temné kruhy pod očima.

Kolem půl třetí odpoledne vlak náhle zastavil. Z okének vykoukly hlavy. U kolejí se shromáždil hlouček chlapů a ukazovali si něco pod jídelním vozem.

Poirot se vyklonil ven a zastavil průvodčího ze spacího vozu, který právě utíkal kolem. Ten mu odpověděl a Poirot se stáhl zpátky, ale jak se obracel, srazil se téměř s Mary Debenhamovou, stojící těsně za ním.

„Co se děje?“ zeptala se francouzsky skoro bez dechu. „Proč tady vlak stojí?“

„Nic to není, mademoiselle. Jenom něco chytlo pod jídelním vozem. Není to nic vážného. Už to uhasili. Teď napravují škody, které požár způsobil. Nehrozí nám absolutně žádné nebezpečí, ujišťuji vás.“

Mávla netrpělivě rukou, jako by naznačovala, že nějaké nebezpečí není v této chvíli vůbec důležité.

„Ano, ano, to je mi jasné. *Ale toho času!*“

„Času?“

„Přece nás to zdrží.“

„Zdržet nás to může, to ano,“ souhlasil Poirot.

„To nesmíme dopustit! Tenhle vlak má přijet v 18.55 a musíme se přeplavit přes Bospor a na druhé straně stihnout do devíti hodin simplonský Orient-expres. Budeme-li mít hodinu dvě zpoždění, tak ho zmeškáme.“

„To je možné, ano,“ připustil.

Zadíval se na ni zvědavě. Ruka, která svírala okenní rám, nespočívala klidně a také rty se jí chvěly.

„Je to pro vás tak rozhodující, mademoiselle?“ zeptal se.

„Ano. Ano, je. Musím – musím stihnout to spojení.“

Odvrátila se od něho a pospíchala chodbičkou za plukovníkem Arbuthnotem.

Ukázalo se však, že to byly obavy zbytečné. Za deset minut se vlak zase rozjel. Přijel do Adapazari jen s pětiminutovým zpožděním, protože ostatní dohonil cestou.

Bospor byl rozbouřený a monsieur Poirotovi se plavba moc nezamlouvala. Na lodi se odloučil od svých spolucestujících a už je neviděl.

Jakmile přijel ke Galatskému mostu, nechal se zavést přímo do hotelu Tokatlian.

DRUHÁ KAPITOLA

Hotel Tokatlian

V Tokatlianu si Hercule Poirot vyžádal pokoj s koupelnou. Pak přistoupil k pultu v recepci a zeptal se po poště.

Čekaly na něho tři dopisy a telegram. Při pohledu na telegram se mu obočí nepatrně zvedlo. Ten nečekal.

Otevřel jej jako obvykle pomalu a pečlivě. Tiskací písmena mu jasně vyvstala před očima.

*NECEKANY OBRAT V PRIPADE KASSNER JAK JSTE PREDVIDAL
LASKAVE IHNED PRIJEDTE*

„*Voilà ce qui est embêtant,*“ zahučel Poirot rozmrzele. Pohlédl na hodinky.
„Jsem nucen odcestovat ještě dnes večer,“ řekl vrátnému. „V kolik hodin odjíždí Orient-expres?“

„V devět hodin, monsieur.“

„Dostal bych ještě lůžko?“

„Ale jistěže, monsieur. V této roční době to nebude nic těžkého. Vlaky bývají poloprázdné. První třídou, nebo druhou?“

„První.“

„*Très bien, monsieur.* Kam račte jet?“

„Do Londýna.“

„*Bien, monsieur.* Opatřím vám jízdenku do Londýna a budu vám rezervovat lůžko v přímém voze Istanbul-Calais.“

Poirot znovu pohlédl na hodinky. Bylo za deset minut osm.

„Mám ještě čas povečeřet?“

„Ale jistěže, monsieur.“

Malý Belgičan přikývl. Šel odřeknout pokoj a pak se odebral halou do restaurace.

Číšník si právě zaznamenával jeho objednávku, když tu ucítil na rameni něčí ruku.

„*Ah, mon vieux,* to je ale milé překvapení,“ pronesl hlas za jeho zády.

Patřil pomenšímu obtloustlému staršímu pánovi, který měl vlasy zastřižené *en brosse*. Radostně se na Poirota usmíval.

Poirot vyskočil.

„*Monsieur Bouc!*“

„*Monsieur Poirot!*“

Monsieur Bouc byl také Belgičan, ředitel společnosti *Compagnie Internationale des Wagons-Lits*, a znal se s bývalým esem belgické policie už hezkou řádku let.

„Potkáváme se daleko od domova, mon cher,“ řekl monsieur Bouc.

„Měl jsem co dělat v Sýrii.“

„*Ah!* A vracíte se domů – kdypak?“

„Teď večer.“

„To je ohromné! Já také. Totiž – cestuji jenom do Lausanne, musím tam něco zařídit. Pojedete asi Orient-expresem, co?“

„Ano. Právě jsem požádal, aby mi zajistili lůžko. Měl jsem v úmyslu zdržet se tu několik dní, ale dostal jsem telegram a neodkladné záležitosti mě volají do Anglie.“

„*Ah!*“ povzdechl si monsieur Bouc. „*Les affaires – les affaires!* A vy jste dnes na vrcholu slávy, *mon vieux!*“

„No – tu a tam se mi snad něco povedlo.“ Hercule Poirot se snažil tvářit skromně, ale vůbec se mu to nedařilo.

Bouc se zasmál.

„Na shledanou potom!“ řekl.

Hercule Poirot věnoval veškerou pozornost tomu, aby si nenamočil kníry do polévky.

Překonal šťastně toto úskalí, a zatímco čekal na další chod, rozhlížel se kolem sebe. V restauraci sedělo sotva půl tuctu hostů, a z toho půl tuctu zaujali Poirota jen dva.

Oba seděli u blízkého stolku. Mladší byl třicátník s příjemnou tváří, zřejmě Američan. Zájem malého detektiva však nevzbuzoval on, nýbrž jeho společník.

Mohlo mu být něco přes šedesát. Na pár kroků dělal dojem blahovlnného lidumila. Prořídle vlasy, klenuté čelo, úsměv na rtech, který odhaloval běloskvoucí falešný chrup – to všechno jako by patřilo dobráckému starému pánovi. Jen oči takový dojem popíraly. Byla to malá, hluboko zapadlá očka a koukala nesmírně prohnane. A nejen to. Ten člověk v jedné chvíli řekl něco svému mladému společníkovi, rozhlédl se sálem a přitom spočinul na okamžik na Poirotovi pohledem, v němž se zablýskla podivná zlomyslnost a nepřírozené napětí.

Pak povstal. „Zaplaťte, Hectore,“ nakázal.

Mluvil trochu zastřeným hlasem. I ten hlas měl do sebe něco zvláštního, rozbředlého, nebezpečného.

Ve chvíli, kdy se Poirot setkal se svým přítelem v hale, byli oba muži právě na odchodu. Snášeli jim zavazadla a mladší muž na to dohlížel. Pak podržel

skleněné dveře a pravil:

„Prosím, pane Ratchette, můžeme jít.“

Starší bručivě přitakal a vyšel ven.

„*Eh bien*,“ řekl Poirot. „Co o nich soudíte?“

„To budou Američané,“ odvětil monsieur Bouc.

„Ovšemže to jsou Američané. Měl jsem však na mysli, jaký na vás udělali dojem.“

„Ten mladík se mi zdál docela sympatický.“

„A ten druhý?“

„Mám-li být upřímný, milý příteli, ten se mi moc nezamlouval. Zapůsobil na mne nepříjemně. A na vás?“

Hercule Poirot neodpověděl hned.

„Když kolem mne přešel v restauraci,“ řekl pak, „měl jsem podivný dojem. Jako by mne mījela šelma – a dravá šelma, pořádně dravá, chápete?“

„A přitom přece vypadá celkem úctyhodně.“

„*Précisément!* Zevnějšek veskrze úctyhodný – klec – ale mřížemi vyhlíží dravá šelma.“

„Vy máte ale nápady, *mon vieux!*“ pravil monsieur Bouc.

„To je možné. Ale nemohu se zbavit dojmu, že těsně kolem mne mījelo zlo.“

„V osobě toho úctyhodného starého Američana?“

„V osobě toho úctyhodného starého Američana.“

„Můžete mít pravdu,“ prohlásil monsieur Bouc optimisticky. „Na světě je samá špatnost.“

V tu chvíli se otevřely dveře a recepční kvačil k oběma pánům. Celý ustaraný se začal omlouvat.

„Je to divné, monsieur,“ řekl Poirotovi, „ale v celém vlaku není volné ani jedno lůžko první třídy.“

„*Comment?*“ zvolal monsieur Bouc. „V téhle roční době? Aha, to bezpochyby cestuje nějaká delegace novinářů nebo poslanců...?“

„Nemohu sloužit, pane,“ obrátil se k němu uctivě recepční, „ale je plně obsazeno.“

„To nic, to nic,“ obrátil se monsieur Bouc k Poirotovi. „Nedělejte si starosti, příteli. Nějak to zařídíme. Jedno kupé je vždycky rezervované – číslo 16. S tím disponuje průvodčí.“ Usmál se a koukl na hodinky. „Pojďte,“ řekl. „Máme čas.“

Na nádraží vítal monsieur Bouca ohromně uctivě průvodčí lůžkového vozu v hnědé uniformě.

„Dobrá večer, monsieur. Máte kupé číslo 1.“

Zavolal na nosiče a ti dostrkali vozík s nákladem podle vagónu, jehož určení hlásala plechová tabulka:

ISTANBUL – TRIESTE – CALAIS

„Slyšel jsem, že máte dneska obsazeno.“

„Je to k neuvěření, monsieur. Dnes večer se vydal na cesty celý svět.“

„To je možné, přesto se ale musí najít lůžko pro tohohle pána. Je to můj přítel. Dejte ho do šestnáctky.“

„Je obsazena, monsieur.“

„Jakže? I šestnáctka?“

Vyměnili si vědoucí pohled a průvodčí se usmál.

„Je to tak, monsieur. Řekl jsem vám přece, že je obsazeno – plně obsazeno.“

„Ale co se to děje?“ zlobil se monsieur Bouc. „Je někde nějaká konference? Nebo jede nějaká výprava?“

„Ne, monsieur. Čirá náhoda. Náhodou si hodně lidí usmyslelo, že pojedou dneska.“

Monsieur Bouc mlaskl rozhořčeně jazykem.

„V Bělehradě,“ řekl, „k nám připojí vagón z Athén. Také se připojí přímý vagón Bukurešť – Paříž, jenže do Bělehradu přijedeme až zítra večer. Otázka je, co teď. Nemáte volné lůžko v druhé třídě?“

„Jedno lůžko v druhé třídě by teda volné bylo, monsieur –“

„No tak!“

„Jenže je to v dámském kupé. Je tam už nějaká Němka – komorná jedné dámy.“

„*Là, là*, to je překerní,“ prohlásil monsieur Bouc.

„Neobtěžujte se, příteli,“ řekl Poirot. „Je mi souzeno cestovat v obyčejném vagóně.“

„To ne. To tedy ne.“ Obrátil se ještě jednou k průvodčímu. „Dostavili se už všichni?“

„Pravda, jeden cestující se ještě nedostavil,“ přiznal ten člověk zdráhavě.

„Neříkejte?“

„Lůžko číslo 7 – ve druhé třídě. Ten pán ještě nepřišel a je za čtyři minuty devět.“

„Kdo je to?“

„Nějaký Angličan,“ řekl průvodčí a nakoukl do seznamu. „Pan M. A. Harris.“

„Nomen omen,“ řekl Poirot. „Mám Dickense prostudovaného. Monsieur Harris už nepřijde.“

„Dejte pánovi zavazadla do sedmičky,“ přikázal monsieur Bouc. „Ukáže-li se ještě ten pan Harris, řekneme mu, že je příliš pozdě – že není možno lůžka tak dlouho rezervovat – nějak to s ním zařídíme. Co mi záleží na nějakém monsieur

Harrisovi?“

„Jak si přejete, monsieur,“ řekl průvodčí.

Obrátil se na Poirotova nosiče a vysvětlil mu, kam má jít. Pak ustoupil stranou, aby pomohl Poirotovi nastoupit.

„*Tout à fait au bout, monsieur,*“ volal za ním. „Předposlední kupé.“

Jeho zdvořilá „pardon“ zaznívala pravidelně jak tikot hodinek. Konečně dospěli k naznačenému kupé. Uvnitř vyzdvihoval kufr vysoký mladý Američan z Tokatlianu.

Zamračil se, když Poirot vešel.

„Promiňte,“ řekl, „ale mám dojem, že jste si to spletl.“ A dodal pracně francouzsky: „*Je crois que vous avez un erreur.*“

Poirot odvětil anglicky:

„Vy račte být pan Harris?“

„Ne, moje jméno je MacQueen. Mám –“

V té chvíli se však ozval průvodčí z lůžkového vozu Poirotovi za zády. Omlouvavým, trochu udýchaným hlasem:

„V celém vlaku není jiné lůžko volné, monsieur. Ten pán musí zůstat zde.“

Přitom vytáhl okénko v chodbičce a začal rovnat Poirotova zavazadla.

Poirot si všiml omluvného tónu a mírně ho to rozveselilo. Průvodčí měl zřejmě slíbeno tučné spropitné, podaří-li se mu zachovat kupé jen pro jednoho cestujícího. I nejskvělejší spropitné však ztrácí svou moc, když s sebou cestuje ředitel železniční společnosti a něco nařídí.

Průvodčí narovnal kufry nahoru do sítě a měl se k odchodu.

„*Voilà, monsieur,*“ pravil ještě. „Vaše věci jsou v pořádku. Máte horní lůžko, číslo 7. Odjíždíme za minutu.“

Odspěchal po chodbičce. Poirot se vrátil do kupé.

„To se spatří zřídkakdy,“ prohlásil vesele. „Průvodčí ze spacího vozu, a sám se stará o zavazadla! Neslýchané!“

Jeho spolucestující se usmál. Poirotova přítomnost už ho zřejmě přestala mrzet – asi usoudil, že nemá cenu brát to jinak než s filozofickým klidem.

„To je zvláštní, co je tu lidí,“ pravil.

Ozvalo se zapískání a lokomotiva dlouze a melancholicky zaúpěla. Oba muži vyšli do chodbičky.

Venku se ozývalo volání.

„*En voiture!*“

„A jedeme,“ konstatoval MacQueen.

Nerozjeli se však ještě. Znovu se ozvalo zapísknutí.

„Poslyšte, pane,“ řekl zničehonic mladý muž, „je-li vám milejší dolní lůžko – lepší přístup a tak – teda mně je to docela jedno.“

Příjemný chlapík.

„Nikoli, nikoli,“ ohrazoval se Poirot. „Nechtěl bych vás připravit o –“

„Mně to nijak nevadí –“

„Jste příliš laskav –“

Zdvořilostní fráze na obou stranách.

„Jedná se pouze o jednu noc,“ vysvětloval Poirot. „V Bělehradě –“

„Aha. Vystupujete v Bělehradě –“

„To ne, víte –“

Vlak sebou náhle trhl. Oba muže to hodilo k oknu a tím oknem viděli, jak je pomalu míví dlouhé osvětlené nástupiště.

Orient-expres vyjel na třídenní cestu napříč Evropou.

TŘETÍ KAPITOLA

Poirot odmítne klienta

Nazítří se monsieur Hercule Poirot dostavil k obědu do jídelního vozu poměrně pozdě. Vstával časně, nasnídal se prakticky sám a celé dopoledne strávil studiem materiálů toho případu, kvůli němuž byl odvolán do Londýna. Svého spolucestujícího sotva spatřil.

Monsieur Bouc, který už seděl za stolem, mu zamával na pozdrav a vyzval přítele, aby zaujal prázdné místo proti němu. Poirot se uvelebil a brzy seznal, že je na čestném místě u stolu, který dostává nejlepší jídlo a nejdříve. Strava byla vůbec mimořádně dobrá.

Až nad jemným smetanovým sýrem uznal monsieur Bouc za vhodné věnovat pozornost něčemu jinému než svému talíři. Dospěl do onoho stadia, kdy se gurmán stává filozofem.

„Ach!“ povzdechl si. „Kéž bych byl Balzacem! Pak bych snad dokázal popsat tuto scénu.“

Rozmáchl se rukou.

„Zajímavý případ,“ uznal Poirot.

„Zamlouvá se vám? To tu ještě nebylo, nemýlím-li se. A přece by to byl tak romantický námět, příteli. Jsme obklopeni lidmi různého věku, různých společenských vrstev a z různých zemí. Tito lidé jsou si zcela cizí a na tři dny je svedla náhoda. Spí a jedí pod jednou střechou, nemohou se zbavit jeden druhého. Po třech dnech se rozloučí, každý si jde svou cestou a patrně se už nikdy neshledají.“

„A přitom,“ pravil Poirot, „kdyby třeba došlo k neštěstí –“

„Jen to ne, příteli –“

„Z vašeho hlediska by to bylo politováníhodné, to uznávám. Ale připusťme tu možnost jen nakrátko. Pak by třeba všechny ty lidi rázem spojila – smrt.“

„Dejte si ještě sklenku vína,“ naléhal monsieur Bouc a spěšně mu nalil. „Vy máte morbidní nápady, *mon cher!* Není to důsledek zažívacích potíží?“

„Musím se přiznat,“ připustil Poirot, „že syrská strava není asi pro můj žaludek nejvhodnější.“

Upíjel vína. Pak se opřel dozadu a zamyšleně přelétl očima jídelní vůz. Sedělo tu třináct lidí, a jak monsieur Bouc podotkl, pocházeli z nejrůznějších zemí. Pečlivě si je prohlížel.

U protějšího stolu seděli tři muži. Usoudil, že cestují sami a že se octli pospolu díky neomylnému úsudku a odhadu restauračního personálu. Velký

snědý Ital se energicky šťoural v zubech. Naproti němu seděl hubený, puntičkářsky úpravný Angličan a koukal se tak bezvýrazně a opovržlivě, jak dokáže jen prvotřídní komorník. Vedle Angličana zaujal místo statný Američan v nápadném obleku – dost možná obchodní cestující.

„Musíte nasadit tempo hned od začátku,“ protahoval hlasitě.

Ital vyňal párátka z úst a temperamentně jím gestikuloval.

„Sámo,“ prohlásil, „to ršíkám furt.“

Angličan vykoukl z okna a odkašlal si.

Poirot cestoval očima dál.

U malého stolku seděla vznešeně jedna z nejošklivějších stařen, jaké kdy spatřil. Byla však zároveň tak distingovaná, že její ošklivost člověka spíš fascinovala, než odpuzovala. Seděla velmi vzpřímeně, kolem krku měla obtočenou šňůru obrovských perel, které byly – jakkoli se to zdálo neuvěřitelné – pravé. Prsty jí pokrývaly prsteny. Z ramen jí splýval sobolí kožich. Malý drahý černý turban se strašně nehodil k žlutému želvímu obličejí, který rámoval.

Právě něco říkala číšníkovi z jídelního vozu jasným, sice zdvořilým, ale svrchovaně autoritativním hlasem.

„Budete tak laskav a zařídíte, abych měla ve svém kupé láhev minerálky a velkou sklenici pomerančové šťávy. Zařídíte, abych měla k večeři dušené kuře bez omáčky – a rovněž kousek vařené ryby.“

Pokynula mu milostivě hlavou a vstala. Zavadila přitom pohledem o Poirota a minula ho s nonšalantním aristokratickým nezájmem.

„To je kněžna Dragomirovová,“ řekl monsieur Bouc tichounce. „Je to Ruska. Její manžel prodal ještě před revolucí všechno, co měl, a kapitál investoval v cizině. Je nesmírně bohatá. Mezinárodní elita.“

Poirot přikývl. Už o kněžně Dragomirovové slyšel.

„Osobnost,“ pokračoval monsieur Bouc. „Šeredná jako hřích, ale její přítomnost má váhu. Cítíte to také?“

Poirot přitakal.

U jiného, většího stolu seděla Mary Debenhamová se dvěma společnicemi. Jedna z nich byla vysoká žena středních let v kostkované blůze a tvídové sukni. Měla spoustu vyrudlých plavých vlasů, neslušivě utažených do velkého drdolu, na nose jí seděly brýle a její protáhlý, mírný, přívětivý obličej připomínal ovci. Naslouchala třetí ženě, příjemné starší paní, která mlela pomalým, jasným monotónním hlasem, nevykazujícím pražádnou potřebu odmlčet se a nabrat dech.

„A tak mi dcera povídá: ‚Ale, matinko,‘ povídá, ‚tady na to nemůžeš brát americká měřítká. Tady mají lidé netečnost v krvi,‘ povídá. ‚Nemají prostě žádnou páru.‘ Ale to byste koukaly, co dokázaly naše školy. Je to zásluhou

vynikajících učitelských sborů. Myslím, že vzdělání je to nejdůležitější. Musíme praktikovat naše západní ideály a Východu je přiblížit. Dcera říká –“

Vlak zmizel v tunelu. Klidný monotónní hlas zanikl.

U sousedního malého stolku seděl plukovník Arbuthnot – a sám. Upíral oči na tyl Mary Debenhamové. Neseděli spolu. A přitom by to bylo šlo docela lehce zařídit. Proč ne?

Možná že se tomu Mary vzepřela, pomyslí si Poirot. Taková vychovatelka se naučí být opatrná. Pro ni je nejdůležitější zachovat si dobrou pověst. U děvčete, které si musí vydělávat na živobytí, opatrnosti nezbývá.

Zadíval se teď opačným směrem. Až docela vzadu seděla u stěny postarší žena v černém, s širokou bezvýraznou tváří. Němka nebo Seveřanka, usoudil. Podle všeho německá komorná.

Po ní přišel na řadu mladý pár – byli nakloněni k sobě a živě se bavili. Muž měl volný anglický tvídový oblek – ale nebyl to Angličan. Ačkoli mu Poirot viděl hlavu jenom zezadu, její tvar a linie ramenou ho prozradily. Statný člověk, urostlý. Nečekaně se obrátil a Poirot ho zahlédl z profilu. Velmi přitažlivý muž, něco přes třicet, s plavými kníry.

Žena proti němu byla velmi mladá – nanejvýš dvacet. Přiléhavý černý kostýmek, bílá saténová blůzka, elegantní malý černý baret, nasazený podle módy nesmyslně na stranu. Měla krásnou cizokrajnou tvář, alabastrově bílou pleť, veliké hnědé oči, havraní vlasy. Kouřila cigaretu v dlouhé špičce. Pěstěná ruka měla temně rudé nehty. Na prstě svítil ohromný smaragd zasazený do platiny. Koketovala očima i hlasem.

„*Elle est jolie – et chic,*“ zašeptal Poirot. „Manželé – eh?“

Monsieur Bouc přitakal.

„Myslím, že jsou z maďarského vyslanectví,“ řekl. „Pár krásných lidí.“

Zbývali už jenom dva hosté – Poirotův spolunocležník MacQueen a jeho zaměstnavatel pan Ratchett. Starší muž seděl obrácen k němu, a tak si mohl Poirot podruhé prohlédnout ten nesympatický obličej a uvědomit si, jak klamně dobrácké má čelo a jaká krutá malá očka.

Monsieur Boucovi bezpochyby neušlo, jak se přítel zatvářil.

„Pořád vám ještě připomíná dravou šelmu?“ zeptal se.

Poirot přikývl.

Když mu přinesli kávu, monsieur Bouc se zvedl. Jelikož zasedl ke stolu dříve než Poirot, byl už hezkou chvíli po jídle.

„Vrátím se do kupé,“ prohlásil. „Přijďte potom za mnou a popovídáme si.“

„S radostí.“

Poirot upíjel kávu a objednal si likér. Číšník chodil od stolu ke stolu a inkasoval. Postarší americká paní si stěžovala pronikavým hlasem:

„Dcera mi povídala: ‚Jídlo si předplat‘ a nemusíš se o nic starat – nemusíš se vůbec o nic starat.‘ Jenže ono to tak není. Musí se k tomu připočítat deset procent spropitného, a pak jsem chtěla ještě minerálku – a jakou divnou minerálku tu mají! Nedostanete ani evianku, ani vichy, a to mi připadá moc divné.“

„Je to proto – oni musí – jak to říkáte – dát vodu z té země,“ vysvětlovala žena s ovčí tváří.

„Stejně mi to ale nejde do hlavy.“ Zadívala se opovržlivě na hromádku drobných na stole před sebou. „Podívejte se, co mi to vrátil za prapodivné mince. Dináry či co. Vůbec nevypadají, jako by měly nějakou cenu. Dcera říkala –“

Mary Debenhamová odstrčila židli, lehce se oběma spolustolovnicím uklonila a odcházela. Plukovník Arbuthnot vstal a následoval ji. Američanka posbírala peníze, které v ní vzbudily takovou nelibost, a rovněž se vracela do kupé a za ní žena s ovčí tváří. Maďaři už byli pryč. Jídelní vůz se vyprázdnil až na Poirota, Ratchetta a MacQueena.

Ratchett řekl něco svému společníkovi, ten se sebral a odešel. Pak se zvedl sám, ale místo aby následoval MacQueena, sklesl neočekávaně do židle naproti Poirotovi.

„Mohl byste mi laskavě připálit?“ požádal. Mluvil tiše – a trochu nosovým přízvukem. „Jmenuji se Ratchett.“

Poirot se lehce uklonil. Sáhł do kapsy, vytáhl sirky a podal je sousedovi; ten si je vzal, ale nezapálil si.

„Domnívám se,“ pokračoval, „že mám to potěšení s panem Herculem Poirotem. Nemýlím se, vidíte?“

Poirot se mu znovu uklonil.

„Vaše informace jsou správné, monsieur.“

Detektiv si byl vědom, že ho ten druhý odhaduje těma podivnými prohnanými očima, než opět promluvil.

„U nás doma,“ pravil, „nechodíme dlouho kolem horké kaše. Pane Poirote, měl bych pro vás kšeft.“

Poirotovo obočí se trochu nadzvedlo.

„Moje *clientèle*, monsieur, není v současné době příliš početná. Jen zřídkakdy se ujmu nějakého případu.“

„No samosebou, to chápu. Ale tohle, pane Poirote, by vám hodilo hezkých pár šestáků.“ Pak opakoval znovu tichým, přemlouvavým hlasem: „Hezkých pár šestáků.“

Hercule Poirot chvíli mlčel a pak se zeptal:

„A co je to, co si přejete, abych pro vás udělal, monsieur – ehm – Ratchette?“

„Koukejte, pane Poirote, jsem zámožný člověk – velmi zámožný člověk. Lidé

v mém postavení mívají nepřátele. I já mám nepřátele.“

„Pouze jednoho?“

„Co tím chcete říct?“ zeptal se Ratchett ostře.

„Monsieur, mám zkušenost, že je-li muž v takovém postavení, aby měl nepřátele, jak jste sám řekl, pak se to obvykle neodbude jen jedním nepřítelem.“

Ratchetta zřejmě Poirotovo vysvětlení uklidnilo. Mluvil dál:

„No ano, to je mi jasné. Nepřítel nebo nepřátelé – na tom nezáleží. Záleží jen na jednom, a to je moje bezpečnost.“

„Bezpečnost?“

„Jsem v nebezpečí života, pane Poirote. Já se sice umím bránit –“ Vytáhl z kapsy malou pistoli a na okamžik ji Poirotovi podržel před očima. Pak zachmuřeně pokračoval: „Na mě si teda hned tak někdo nepřijde. Řekl bych ale, že neuškodí pojistit se ještě z druhé strany. Vás bych koupil, pane Poirote. A nezapomeňte, že za velké peníze.“

Poirot ho chvíli přemítavě pozoroval. Tvářil se přitom úplně bezvýrazně: jeho společník nemohl vytušit, co mu táhne myslí.

„Lituji, monsieur,“ řekl nakonec. „Nemohu vám vyhovět.“

Druhý ho bystře pozoroval.

„Jmenujte sumu,“ pravil.

Poirot zavrtěl hlavou.

„Vy mi nerozumíte, monsieur. Měl jsem štěstí ve své profesi. Vydělal jsem tolik peněz, aby to stačilo i na moje nutnosti, i na moje kapřice. Nyní beru jen takové případy, které – mě interesují.“

„Obdivuhodná troufalost,“ řekl Ratchett. „Jestlipak by dvacet tisíc dolarů zviklalo vaše rozhodnutí.“

„Nikoli.“

„Jestli pomýšlíte na víc, tak vám to nespoknu. Vím moc dobře, co má pro mě jakou cenu.“

„Já rovněž – monsieur Ratchette.“

„Co máte proti mé nabídce?“

Poirot vstal.

„Prominete-li vy mi osobní narážku – nejste mi sympatický, monsieur Ratchette,“ prohlásil.

Nato opustil jídelní vůz.

ČTVRTÁ KAPITOLA

Nocí zazní výkřik

Simplonský Orient-expres přibyl do Bělehradu ve tři čtvrtě na devět večer. Jelikož byl odjezd určen na čtvrt na deset, vystoupil Poirot na nástupiště. Nesetrval tam však dlouho. Mrzlo jen praštělo; nástupiště bylo sice chráněné, ale venku padal hustě sníh. Vrátil se do kupé. Průvodčí, který podupával na nástupišti a mával rukama, aby se zahřál, ho oslovil.

„Přemístil jsem vaše zavazadlo do kupé číslo 1, monsieur, do kupé monsieur Bouca.“

„Ale kam se poděl monsieur Bouc?“

„Přestěhoval se do athénského vagónu, který právě připojili.“

Poirot se vydal za přítelem. Monsieur Bouc umlčel jeho protesty.

„To přece nic není. To přece nic není. Takhle to bude příhodnější. Vy cestujete až do Anglie, tak je lépe, když zůstanete ve vagóně do Calais. Já tu mám všechno, co potřebuji. Je tu božský klid. Jsme jen dva v celém vagóně, já a nějaký řecký lékař. Ach, příteli, to je noc! Prý tady neměli tolik sněhu, ani nepamatují. Doufejme, že nezavěje trať. Dělá mi to těžkou hlavu, to se vám přiznám.“

Přesně ve čtvrt na deset opustil vlak nádraží a krátce nato Poirot vstal, dal příteli dobrou noc a ubíral se chodbičkou kupředu do svého vagónu za jídelním vozem.

Jelikož už byli druhý den na cestě, začínaly tát ledy. Plukovník Arbuthnot stál ve dveřích svého kupé a bavil se s MacQueenem.

MacQueen nedopověděl, co právě vykládal, když zahlédl Poirota. Bylo na něm znát, že ho to velice překvapuje.

„Jejej,“ prohlásil, „a já myslel, že už jste nám zmizel. Říkal jste přece, že vystupujete v Bělehradě.“

„Vy jste mi ne zcela porozuměl,“ usmál se Poirot. „Vzpomínám si, že se vlak v Cařihradu právě rozjížděl, když jsme o tom mluvili.“

„Ale kde máte zavazadla, člověče – tady nejsou.“

„Byla přemístěna do jiného kupé – toť vše.“

„Aha.“

Pokračoval v rozhovoru s Arbuthnotem a Poirot šel dál.

Ob jedny dveře od jeho kupé stála ta postarší Američanka, paní Hubbardová, a povídala si se Švédkou s ovčím výrazem. Paní Hubbardová jí nutila časopis.

„Ne, ne, jen si ho vezměte, milá zlatá,“ říkala. „Mám ještě spoustu jiných věcí

na čtení. To je sibérie, vidíte?“ Pokynula přátelsky Poirotovi.

„Jste velice laskavá,“ řekla Švédka.

„To přece nic není. Tak jen se hezky vyspěte a ať vás ráno už hlava nebolí.“

„Je to jen nachladnuto. Já si teď udělám šálek čaje.“

„Máte aspirin? Víte to jistě? Já ho mám spoustu. Tak dobrou noc, má milá.“

Jakmile Švédka odešla, obrátila se hovorná paní na Poirota.

„Chudinka zlatá, ona je to Švédka. Pokud jsem jí rozuměla, je nějaká misionářka – taková ta, co učí. Hodná osoba, ale anglicky vůbec neumí. Moc se zajímá o mou dceru.“

Poirot měl už teď dojem, že zná dceru paní Hubbardové dlouhá léta. Což platilo pro všechny cestující, kteří rozuměli anglicky. Všichni věděli, že manželé Hubbardovi patřili k profesorskému sboru jedné velké americké koleje v Smyrně, že paní Hubbardová je na Východě poprvé a co si myslí o Turcích a jejich lajdáctví a o stavu jejich silnic.

Sousední dveře se otevřely a vyšel hubený bledý komorník.

Poirot zahlédl, jak uvnitř kupé sedí Ratchett na lůžku. I on zahlédl Poirota a jeho výraz doznal změny: hněvivě se zamračil. Pak dvířka zapadla.

Paní Hubbardová odtáhla Poirota trošku stranou.

„Víte, že se toho člověka dočista bojím? Ne, ne toho komorníka – toho druhého – jeho pána. Pěkný pán! Ten člověk se mi nelíbí. Dcera říkává, že mám intuici. ‚Maminka má čuch, a když se jí někdo nezamlouvá, můžete na to vzít jed, že na tom něco je,‘ tak to dcera často říkává. A mně se ten člověk nelíbí. Je v sousedním kupé a to mě vůbec netěší. Zamkla jsem včera spojovací dveře na dva západy. Měla jsem dojem, že zkouší, jestli je zamčeno. Víte, že by mě vůbec nepřekvapilo, kdyby se ukázalo, že je to vrah – takový ten vlakový lupič, jak se o nich pořád píše. Snad jsem hloupá, ale je to tak. Mám z něho strach. Dcera povídala, že to bude příjemná cesta, ale mně vůbec tak nepřipadá. Mám pocit, že se něco stane. Něco strašného. Jak mu ten sympatický mládenec může dělat tajemníka, to nepochopím.“

Chodbičkou se k nim blížili plukovník Arbuthnot s MacQueenem.

„Pojďte ke mně do kupé,“ říkal MacQueen. „Nedal jsem si ještě ustlat. Není mi tedy jasné, co zamýšlíte v Indii tím, že –“

Páni přešli a ubírali se chodbou k MacQueenovu kupé.

Paní Hubbardová se rozloučila s Poirotem.

„Půjdu si asi lehnout a budu si ještě chvíli číst,“ pravila. „Dobrou noc.“

„Dobrou noc, madame.“

I Poirot zašel do svého kupé, které sousedilo s Ratchettovým z druhé strany.

Svlékl se a ulehl, četl ještě půl hodinky a pak zhasl.

Po několika hodinách se s úlekem probudil. A byl si vědom, co ho probudilo –

hlasité zaúpění – skoro jako výkřik, a odněkud zblízka. V té chvíli se ostře rozdrnčel zvonek.

Poirot se posadil a rozsvítil. Všiml si, že vlak stojí – pravděpodobně ve stanici.

Ten výkřik ho znepokojil. Uvědomil si, že sousední kupé má Ratchett. Vstal a otevřel dveře, právě když průvodčí z lůžkového vozu přispěchal chodbičkou a zaklepal na Ratchettovy dveře. Poirot nechal pootevřeno a pozoroval, co se bude dít. Průvodčí zaklepal znovu. Vtom zazněl zvonek a nad jedněmi dveřmi dále v chodbě se rozsvítilo. Průvodčí se ohlédl.

V tom okamžiku se ozvalo ze sousedního kupé:

„Ce n'est Hen. Je me suis trompé.“

„Bien, monsieur.“ Průvodčí hbitě odspěchal a zaklepal na dveře, nad nimiž svítila žárovka.

Poirot se uklidněn vrátil na lůžko a zhasl světlo. Předtím se podíval na hodinky. Bylo půl jedné a sedm minut.

PÁTÁ KAPITOLA

Zločin

Nemohl hned usnout. Předně mu chyběl pohyb vlaku. Jestli skutečně stojí ve stanici, pak venku vládne zvláštní ticho. Proti tomu se zdál každý šramot ve vlaku nezvykle hlučný. Slyšel, co dělá Ratchett vedle – cvaklo to, jak vytáhl umyvadlo, pak se ozvala voda vytékající z kohoutku, šplouchání a pak to zase cvaklo, když umyvadlo zasouval. Venku přešly kroky – šouravé kroky člověka v pantoflích.

Herculovi Poirotovi se nechtělo spát a upíral oči na strop. Proč jen je na tom nádraží takové ticho? Měl vyschlo v krku. Zapomněl si objednat obvyklou láhev minerálky. Znovu se podíval na hodinky. Čtvrt na dvě a nějaká minuta. Zazvoní na průvodčího a řekne si o minerálku. Natáhl prst po zvonku, ale zarazil se, protože uslyšel v tichu jiné zazvonění. Ten člověk přece nemůže obsloužit všechny najednou.

Drrr... drrr... drrr...

Zvonek řinčel nepřetržitě. Kde jen může průvodčí být? Někdo zřejmě ztrácí trpělivost.

Drrrrr...

Ať už je to, kdo je, prst ze zvonku nespouští.

Pak se náhle rozlehly chodbičkou spěšné kroky průvodčího. Zaklepal na dveře nedaleko Poirotových.

Ozvaly se hlasy – uctivý a omlouvavý hlas průvodčího a neodbytná ženská vyřídilka.

Paní Hubbardová!

Poirot se musel usmát.

Nedorozumění – bylo-li to vůbec nedorozumění – trvalo hezkou chvíli. Z devadesáti procent na něm měla podíl paní Hubbardová a deset procent zabralo konejšení průvodčího. Konečně se zřejmě podařilo záležitost urovnat. Poirot zaslechl zřetelně: „*Bonne nuit, madame,*“ a zavírání dveří.

Stiskl sám zvonek.

Průvodčí se objevil okamžitě. Vypadal uříceně a ustaraně.

„*De l'eau minérale, s'il vous plaît.*“

„*Bien, monsieur.*“ Snad ho záblesk v Poirotových očích zlákal, aby si ulevil.

„*La dame americaine* –“

„Ano?“

Utřel si čelo.

„Ta mi dala! Představte si, že tvrdí – a nenechá si to vymluvit – že je u ní v kupé muž! No řekněte, monsieur! V kupé takovýchhle rozměrů.“ Rozmáchl se rukou kolem sebe. „„Kam by se schoval?“ říkám jí. Vysvětluju, že je to nemožné. Ona trvá na svém. Probudila se a byl tam muž. A jak by se, prosím vás, dostal zamčenými dveřmi ven? ptám se jí. Jenže ona rozumné důvody vůbec neposlouchá. Jako bychom teď neměli jiných starostí až nad hlavu. Ty závěje –“
„Závěje?“

„Ano, závěje, monsieur. Monsieur si toho ještě nevšiml? Vlak stojí. Zapadli jsme. Bůhvíjak dlouho tu zůstaneme trčet. Pamatuji se, jak jsme jednou byli zaváti sedm dní.“

„Kde to jsme?“

„Mezi Vinkovci a Brodem.“

„Là, là,“ udělal Poirot rozmrzele.

Průvodčí se vzdálil a vrátil se s lahví.

„Bon soir, monsieur.“

Poirot vypil skleničku minerálky a hotovil se ke spánku.

Zrovna usínal, když tu byl opět vyburcován. Tentokrát něco těžkého upadlo a narazilo přitom o dveře. Vyskočil, otevřel dveře a vykoukl ven. Nic. Jen vpravo o kousek dál se vzdalovala žena v rudém kimonu. Na druhé straně seděl průvodčí na svém sedátku a zapisoval něco na velký arch papíru. Všude vládlo hrobové ticho.

„Jsem už z toho sám celý nervózní,“ řekl si Poirot a zase si lehl. Tentokrát usnul a spal tvrdě až do rána.

Když se probudil, vlak dosud nehybně stál. Vytáhl záclonku a vykoukl ven. Vlak obklopovaly vysoké sněhové břehy.

Pohlédl na hodinky a zjistil, že je devět pryč. Ve tři čtvrtě na deset vkročil do jídelního vozu, vymydlený a nafintěný jako jindy. Tam právě probíhala hromadná lamentace.

Jakékoli přehrady mezi cestujícími načisto zmizely. Společná smůla je všechny spojila. Paní Hubbardová dávala průchod svým pocitům nejhlasitěji.

„Dcera mi povídala, že to bude nejpohodlnější možné cestování. Že budu sedět ve vlaku, až dojezu do Paříže. A teď tu možná uvízneme kdovíkolik dní,“ naříkala. „A mně pozítří odplouvá loď. Jak to jen stihnu? Vždyť ani nemůžu zatelegrafovat a odřeknout to. Mám takovou zlost, že bych se radši neviděla.“

Ital prohlašoval, že má důležité obchodní jednání v Miláně. Statný Američan usoudil: „Máte holt pech, dámo,“ a konejšil ji nadějí, že vlak může něco nadehnat cestou.

„Moje sestra – její děti,“ řekla Švédka a rozplakala se. „Já jim nepošlu zprávu. Co si oni myslí? Řeknou, že mně se staly zlé věci.“

„Jak dlouho tu budeme trčet?“ chtěla vědět Mary Debenhamová.

„Tuší to vůbec někdo?“

Její slova zněla netrpělivě, ale nebyla v nich ta horečnatá úzkost, kterou projevila při zpoždění Taurus-expresu.

Paní Hubbardová se zase rozjela.

„V tomhle vlaku nikdo nic neví. A nikdo se ani nesnaží něco udělat. Cizinci jsou nemožní. Kdyby se něco takového stalo u nás doma, někdo by se aspoň snažil něco podniknout.“

Arbuthnot se obrátil k Poirotovi a oslovil ho pečlivou britskou francouzštinou:

„*Vous êtes un directeur de la ligne, je crois, monsieur. Vous pouvez nous dire* _“

Poirot ho s úsměvem přerušil:

„Nikoli, nikoli,“ řekl anglicky. „To nejsem já. Vy mne zaměňujete s mým přítelem monsieur Boucem.“

„Promiňte, prosím.“

„Nic se nestalo. Jest to zcela přirozené. Já teď zaujímám kupé, které bylo původně jeho.“

Monsieur Bouc nebyl v jídelním voze přítomen. Poirot se rozhlížel, kdo ještě chybí.

Neviděl kněžnu Dragomirovovou a maďarský manželský pár. Rovněž tak Ratchetta, jeho komorníka a německou komornou.

Švédská slečna si utírala oči.

„Já bláhová,“ říkala. „Já jsem špatná plakat. Všecko nejlepší, co se děje.“

Tuto křesťanskou odevzdanost však ostatní zdaleka nesdíleli.

„To je všecko moc hezké,“ prohodil MacQueen neklidně. „Jenže tu můžeme zůstat hezky dlouho.“

„Co je to vůbec za zemi?“ vyptávala se paní Hubbardová v slzách.

Když se dozvěděla, že dlí v Jugoslávii, prohlásila:

„Hm! Balkán. To se jeden ani nediví.“

„Vy jste jediná trpělivá, mademoiselle,“ řekl Poirot slečně Debenhamové. Pokrčila lehce rameny.

„Co se dá dělat?“

„Vy jste filozof svou letorou, mademoiselle.“

„Filozof zastává neosobní stanovisko. Jenže já vycházím ze zásad daleko sobectějších. Naučila jsem se, že si má člověk ušetřit zbytečné rozčilování.“

„Máte pevnou vůli, mademoiselle,“ řekl Poirot jemně. „Vy máte myslím nejpevnější vůli ze všech.“

„Ach ne, to jistě ne. Sama vím o někom, kdo má daleko silnější vůli než já.“

„A to jest –?“

Jako by se najednou vzpamatovala, jako by si uvědomila, že mluví s neznámým člověkem a nadto s cizincem, s nímž si až dosud vyměnila sotva půl tuctu vět.

Zasmála se zdvořile, ale neosobně.

„Nu – například ta stará dáma. Snad jste si jí povšiml. Groteskně ošklivá, ale přitom fascinující. Sotva se koukne a o něco zdvořile požádá, už kolem ní tancuje celý vlak.“

„Oni tancují stejně kolem mého přítele monsieur Bouca, leč to jest proto, že jest ředitel železniční společnosti, nikoli proto, že by měl takový vladařský charakter,“ pravil Poirot.

Mary Debenhamová se usmála.

Čas ubíhal. Několik cestujících – včetně Poirota – setrvalo v jídelním voze. Měli dojem, že jim ve společnosti nebude tak dlouhá chvíle. Poirot vyslechl ještě další podrobnosti o dceři paní Hubbardové a byl obeznámen s dlouholetými zvyklostmi nebožtíka pana Hubbarda od okamžiku, kdy ráno vstal a zahájil snídani cornflaky s mlékem, až k té chvíli, kdy si večer do postele natáhl ponožky, které mu paní Hubbardová vlastnoručně pletla.

Právě naslouchal zmatenému vylíčení snah a cílů švédské misionářky, když tu vešel do vozu jeden průvodčí ze spacích vozů a přistoupil k němu.

„*Pardon, monsieur.*“

„Ano?“

„Monsieur Bouc se dává poroučet a prosí, abyste byl tak laskav a zašel na chvíličku k němu.“

Poirot vstal, omluvil se Švédce a vyšel za tím člověkem z jídelního vozu.

Nebyl to jeho vlastní průvodčí, ale velký blondák.

Vedl jej chodbičkou jeho vlastního vozu do chodbičky dalšího. Zaklepal tam na jedny dveře a ustoupil, aby Poirot mohl vejít.

Nebylo to kupé, kam se monsieur Bouc přestěhoval. Bylo to kupé druhé třídy a zvolil si je asi proto, že bylo poněkud prostornější. I tak měl však příchozí dojem, že je tu těsno.

Monsieur Bouc sám seděl na malém sedátku v protějším rohu. Naproti němu v rohu u okénka seděl drobný černovlasý muž a pozoroval sníh venku. A pak tam stál Poirotovi v cestě ještě neznámý člověk v modré uniformě (vlakvedoucí) a průvodčí z Poirotova vagónu.

„Ach! Drahý příteli!“ zvolal monsieur Bouc. „Pojďte dál! Vás je tu třeba.“

Mužík u okna se posunul, Poirot se protlačil kolem druhých dvou a posadil se proti svému příteli.

Výraz monsieur Bouca ho přiměl – jak by to byl sám vyjádřil – k zbystrění mozkové činnosti. Bylo jasné, že se stalo něco mimořádného.

„Co se přihodilo?“ zeptal se.

„Ještě se ptejte! Nejdřív ten sníh – ty závěje. A k tomu ještě –“ odmlčel se – a průvodčí ze spacího vozu těžce zalapal po dechu.

„A co k tomu ještě?“

„A k tomu ještě byl jeden cestující nalezen na lůžku – ubodán k smrti.“

„Jeden cestující? A kterýpak?“

„Ten Američan. Jmenoval se – jmenoval se –“ nakoukl do nějakých poznámek před sebou, „Ratchett – že? Ratchett.“

„Ano, monsieur,“ zajíkl se průvodčí z lůžkového vozu.

Poirot se na něho podíval. Byl bílý jako křída.

„Ten člověk by si měl sednout,“ poznamenal. „Jinak nám tu omdlí.“

Vlakvedoucí ustoupil, průvodčí ze spacího vozu sklesl do rohu a zabořil hlavu do dlaní.

„Brr!“ otrásl se Poirot. „To je vážná věc.“

„Aby ne! Tedy předně vražda – to je vždycky tragická událost. Ale nejen to – jsou tu další politováníhodné okolnosti. Teď tu prosím stojíme. Můžeme tu trčet ještě hodiny – co hodiny! – dny! Další okolnost: Ve většině států, kterými projíždíme, provází vlak policista. Ale v Jugoslávii nikoli. Chápete?“

„Je to velice těžká situace,“ uznal Poirot.

„Nejhorší teprve přijde. Doktore Constantine – promiňte, zapomněl jsem vás představit – doktor Constantine, monsieur Poirot.“

Černovlasý mužík se uklonil a Poirot úklonu opakoval.

„Doktor Constantine je toho názoru, že smrt nastala kolem jedné hodiny po půlnoci.“

„V těchto případech se to dá těžko přesně určit,“ pravil lékař, „ale podle mého názoru můžeme vycházet z předpokladu, že smrt nastala mezi půlnocí a druhou hodinou ranní.“

„Kdy byl monsieur Ratchett naposled spatřen živ?“ zeptal se Poirot.

„Víme, že byl živ asi deset minut po půl jedné, kdy s ním mluvil průvodčí,“ řekl monsieur Bouc.

„To je pravda,“ řekl Poirot. „Sám jsem toho byl svědkem. A to je poslední zpráva?“

„Ano.“

Poirot se obrátil na lékaře a ten se ujal slova:

„V kupé monsieur Ratchetta jsme našli okno otevřené, což mělo zřejmě napovídat, že tudy vrah unikl. Ale podle mého názoru je to klamná stopa. Kdyby tomu tak bylo, zanechal by po sobě zřetelné stopy ve sněhu. A ty tam nejsou.“

„Zločin byl odhalen – kdy?“

„Micheli!“

Průvodčí ze spacího vozu se napřímil. Byl pořád ještě bledý a vyděšený.

„Popište tomu pánovi přesně, jak to bylo,“ poručil monsieur Bouc.

Průvodčí mluvil dost nesouvisle.

„Ten komorník pana Ratchetta klepal ráno kolikrát na dveře. Nikdo se neozýval. No a asi před půlhodinou přišel číšník z jídelního vozu. Chtěl vědět, jestli si pán bude přát snídani. Bylo už jedenáct, víte?

Otevřu mu dveře svým klíčem. Jenže on je tam ještě řetěz a ten byl zadělaný. Nikdo se neozýval a bylo tam hrobové ticho a zima – ale hrozná zima. Protože okno bylo otevřené a dovnitř navál sníh. Povídám si: Snad toho pána neranila mrtvice? Tak jsem šel pro vlakvedoucího. Vypáčili jsme dveře, až jsme se dostali dovnitř. Byl – *Ah! C’était terrible!*“

Zabořil tvář do dlaní.

„Dveře byly zamčeny a zajištěny řetězem zevnitř,“ říkal Poirot zamýšleně.

„Nebyla to tedy sebevražda – hm?“

Řecký lékař se sarkasticky zasmál.

„Cožpak se sebevrah bodne desetkrát – dvanáctkrát – patnáctkrát?“

Poirot vyvalil oči.

„Taková zuřivost!“ zvolal.

„Udělala to ženská,“ vložil se vlakvedoucí poprvé do rozhovoru. „Dejte na mě, udělala to ženská. Jedině ženská by takhle bodala.“

Dr. Constantine se zamýšleně mračil.

„To by musela mít neobyčejnou sílu,“ pravil. „Nemám v úmyslu zacházet do technických podrobností – to jen mate – ale pár těch ran bylo zasazeno s takovou vehemencí, že zbraň pronikla svaly až hluboko do kosti.“

„Nejde zřejmě o vědecký zločin,“ řekl Poirot.

„To jistě ne,“ potvrdil dr. Constantine. „Rány byly zasazovány náhodně, bez ladu a skladu. Některé se po těle svezly a skoro mu neublížily. Jako by byl vrah zavřel oči a v afektu naslepo bodal.“

„*C’est une femme*,“ tvrdil znovu vlakvedoucí. „Ženské jsou takové. Když je to chytí, mají velkou sílu.“ Kýval hlavou tak rozšafně, že všem přítomným připadalo, jako by mluvil z vlastní zkušenosti.

„Možná že bych mohl něčím přispět k informacím, které jste nashromáždili,“ řekl Poirot. „Mluvil jsem včera s monsieur Ratchettem. Vykládal mi – pokud jsem mu dobře rozuměl –, že je jeho život ohrožen.“

„Sejmuli ho – tak se to říká v Americe, není-liž pravda?“ řekl monsieur Bouc.

„Pak to neudělala ženská, ale gangster – najatý vrah.“

Vlakvedoucí se koukal ztrápeně, že by jeho teorie měla přijít zkrátka.

„V tom případě,“ prohlásil Poirot, „je překvapující, jak amatérsky to bylo provedeno.“

Říkal to s ryze odborným nesouhlasem.

„Mezi cestujícími je jeden takový hromotluk, Američan,“ přemýšlel nahlas monsieur Bouc. „Dělá vulgární dojem a ten jeho oblek! Žvýká žvýkáci gumu a to se, pokud vím, ve slušné společnosti nedělá. Víte, koho myslím?“

Průvodčí ze spacího vozu, na kterého se obrátil, přikývl.

„*Oui, monsieur*, pán z čísla 16. Ale ten to nemohl být. Byl bych ho musel vidět, jak vchází do kupé nebo vychází.“

„A taky jste nemusel. Taky jste nemusel. Ale k tomu se ještě dostaneme. Teď jde o to, co dělat.“ A hleděl na Poirota.

Poirot hleděl na něj.

„Prosím vás, drahý příteli,“ pravil monsieur Bouc. „Tušíte, oč vás chci požádat. Víím, co dovedete. Ujměte se vyšetřování! Ne, ne, neodmítejte. Podívejte se, pro nás je to vážná situace – mluvím za *Compagnie Internationale des Wagons-Lits*. Všechno by se tak jednoduše rozřešilo, kdybychom jugoslávské policii předložili rozuzlení případu, až se dostaví. Jinak to bude samé zdržování, obtěžování a tisíce nepříjemností. Nevinní lidé se třeba dostanou do vážných nesnází. Namísto toho – vy to tajemství odhalíte. Řekneme: ‚Člověk byl zavražděn – *tady je vrah!*‘“

„A co když neodhalím?“

„*Ah! Mon cher!*“ Monsieur Bouc mluvil, jako by medu ukrajoval. „Znám přece vaši reputaci. Mám jakous takous představu o vašich metodách. Tohle je ideální případ právě pro vás. Než by se o všech těch lidech něco zjistilo, než by se to ověřilo, uběhlo by mnoho času a bylo by to spojeno s velkými obtížemi. A zdalipak jste neříkal, že má-li člověk rozřešit nějaký případ, stačí, aby si sedl a přemýšlel? Udělejte to tak! Vyslechněte všechny cestující, prohlédněte si mrtvého, prozkoumejte stopy, pokud tam nějaké budou, a pak – já ve vás skládám všechny naděje! Jsem přesvědčen, že jste se planě nechvástal. Sedněte si a přemýšlejte – namáhejte (jak jsem vás často slyšel říkat) šedé závity mozkové – a pravda vyjde najevo!“

Naklonil se kupředu a hleděl oddaně na přítele. „Vaše důvěra mne dojíhá, příteli,“ prohlásil Poirot s citem. „Jak správně tušíte, nemůže to být obtížný případ. Sám jsem včera večer – ale na tom teď nesejde. Abych pravdu řekl, ten problém mne láká. Ještě před půlhodinou jsem myslel, že nás čeká spousta nudných hodin, když jsme tu tak uvízli. Ale teď – teď mne čeká problém.“

„Přijímáte tedy?“ ptal se monsieur Bouc dychtivě.

„*C'est entendu*. Svěřte mi tu záležitost.“

„Výborně. Jsme vám všichni k službám.“

„Nejprve bych potřeboval plánek vagónu Istanbul-Calais, na němž by bylo vyznačeno, který cestující má které kupé. Také bych rád viděl pasy a jízdenky.“

„To vám obstará Michel.“

Průvodčí ze spacího vozu opustil kupé.

„Kolik cestujících mám ještě ve vlaku?“

„V tomto vagóně jsme s doktorem Constantinem sami. Ve voze z Bukurešti je nějaký starý pán, ale ten nemůže chodit a průvodčí ho dobře zná. Dál už jsou jen obyčejné vagóny, ale ty nás nemusí zajímat, protože se včera po večeři uzamkly. Před istanbulským vagónem je jenom jídelní vůz.“

„Z toho tedy vyplývá,“ říkal Poirot pomalu, „že vraha bude třeba hledat ve voze z Istanbulu.“ Obrátil se k lékaři. „To jste měl na mysli, vidíte?“

Řek přikývl.

„V půl jedné jsme najeli do závěje. Od té doby nemohl nikdo opustit vlak.“

Monsieur Bouc prohlásil slavnostně:

„*Vrah je mezi námi – ve vlaku...*“

ŠESTÁ KAPITOLA

Žena?

„Ze všeho nejdřív bych si rád popovídal s tím mladým tajemníkem pana Ratchetta,“ pravil Poirot. „Mohl by nám poskytnout cenné informace.“

„Máte pravdu,“ souhlasil monsieur Bouc.

Obrátil se na vlakvedoucího. „Běžte pro monsieur MacQueena.“

Vlakvedoucí se vzdálil.

Průvodčí se vrátil se stohem pasů a s jízdenkami. Monsieur Bouc si je od něho vzal.

„Děkuji, Micheli. A teď snad abyste se vrátil na své místo. Zapišeme si vaše svědectví až potom.“

„Prosím, monsieur.“

Vzdálil se tedy i Michel.

„Až budeme hotovi s mladým MacQueenem,“ řekl Poirot, „doprovodil by mě snad laskavě *monsieur le docteur* do kupé zesnulého.“

„Samozřejmě.“

„A až budeme hotovi tam –“

V této chvíli se vrátil vlakvedoucí s Hectorem MacQueenem.

Monsieur Bouc vstal.

„Je tu trochu těsno,“ prohlásil přívětivě. „Uvolním vám místo, monsieur MacQueene. Monsieur Poirot se posadí proti vám – tak.“

Obrátil se k vlakvedoucímu.

„Požádejte všechny cestující, aby opustili jídelní vůz,“ řekl, „musí ho mít k dispozici monsieur Poirot. Přejete si pracovat tam, *mon cher*?“

„Ano, bylo by to nejpříhodnější.“

MacQueen tu stál a koukal z jednoho na druhého, protože mu unikal smysl rychlého francouzského brebentění.

„*Qu est-ce qu'il y a?*“ shledával namáhavě slova. „*Pourquoi –?*“

Velitelským gestem ukázal Poirot na sedadlo v rohu. MacQueen se posadil a znovu začal:

„*Pourquoi –?*“ Pak to vzdal a uchýlil se k své mateřtině. „Co to má znamenat? Děje se něco?“

Klouzal očima z jednoho na druhého.

Poirot přikývl.

„Právě. Něco se už dělo. Připravte se na šok. *Váš šéf monsieur Ratchett je mrtev.*“

MacQueen našpulil rty a hvízdal. Až na to, že se mu zablesklo v očích, nebylo na něm vůbec znát, že by ho ta zpráva překvapila nebo zdrtila.

„Tak ho přece jen dostali,“ pravil.

„Co míníte těmi slovy, monsieur MacQueene?“

MacQueen váhal.

„Předpokládáte,“ vyptával se Poirot, „že monsieur Ratchett byl zavražděn?“

„A copak nebyl?“ Tentokrát bylo na MacQueenovi skutečně znát překvapení.

„No – ano,“ připustil pomalu, „to mě hned napadlo. Chcete snad říct, že umřel ve spánku? Vždyť ten dědek měl kořínek jako – jako –“

Zarazil se, neboť si nemohl vzpomenout na výstižný příměr.

„Nikoli, nikoli,“ řekl Poirot. „Váš předpoklad je zcela oprávněný. Pan Ratchett byl zavražděn. Ubodán k smrti. Leč já bych rád věděl, proč jste si byl tak jist, že jde o vraždu a nikoli jen – o úmrtí.“

MacQueen váhal.

„Vysvětlete mi, prosím vás, jedno: Kdo vlastně jste? A co s tím vy máte společného?“ pravil.

„Zastupuji společnost *Compagnie Internationale des Wagons-Lits*.“

Odmíchl se a pak dodal: „Já jsem detektiv. Moje jméno jest Hercule Poirot.“

Předpokládal-li, že to zapůsobí velkým dojmem, zklamal se.

MacQueen prohodil pouze: „Ano?“ a čekal, co bude dál.

„Možná to jméno znáte.“

„Namouduši, je mi nějak povědomé – ale měl jsem dojem, že je to módní salon.“

Hercule Poirot na něho znechuceně pohlédl.

„Neuvěřitelné,“ pravil.

„Co je neuvěřitelné?“

„Nic. Pokračujme v záležitosti, jež nás zajímá. Přeji si, abyste mi pověděl všechno, co o mrtvém víte, monsieur MacQueene. Vy jste s ním nebyl zpříbuzněn?“

„Ne. Jsem jen – byl jsem jeho tajemník.“

„Odkdy jste zastával toto místo?“

„Přes rok.“

„Prosím vás, poskytněte nám podrobné informace.“

„Hm – tak já jsem se seznámil s panem Ratchettem v Persii, je tomu něco přes rok –“

Poirot ho přerušil.

„A co jste tam dělal?“

„Přijel jsem z New Yorku kvůli nějakým naftovým koncesím. Nemyslím, že by vás to zajímalo. Zahráli tam s námi pěknou habad'uru. Pan Ratchett bydlel ve

stejném hotelu. Mezi ním a jeho tajemníkem došlo k výměně názorů. Nabídl mi, abych k němu šel, a já to vzal. Neměl jsem se zrovna čeho chytit, a v té situaci jsem byl rád, že se mi naskytlo dobře placené místo.“

„A od té doby?“

„Cestovali jsme. Pan Ratchett si přál poznat svět. Vadilo mu, že nezná řeči. Dělal jsem mu spíš průvodce než tajemníka. Byl to příjemný život.“

„Nyní mi prosím řekněte vše, co víte o svém zaměstnavateli.“

Mladý muž pokrčil rameny. Zatvářil se zmateně.

„To bude horší.“

„Jak znělo jeho jméno celé?“

„Samuel Edward Ratchett.“

„Byl americkým občanem?“

„Ano.“

„Odkud v Americe pocházel?“

„To nevím.“

„No tak mi povězte, co víte.“

„Abych pravdu řekl, pane Poirote, nevím o něm skoro nic. Pan Ratchett o sobě nikdy nemluvil, ani o té době, kdy žil v Americe.“

„Proč to, co myslíte?“

„Nevím. Napadlo mě, jestli se snad nestydí, že začínal z ničeho. S tím se u některých lidí setkáte.“

„Vám to připadá jako uspokojivé vysvětlení?“

„Upřímně řečeno, nepřipadá.“

„Má nějaké příbuzné?“

„Nikdy o žádných nemluvil.“

Poirot se nedal odbýt. „Vy jste si o tom přece musel udělat nějakou teorii, monsieur MacQueene.“

„No – to jo. Tak za prvé si nemyslím, že se doopravdy jmenoval Ratchett. Jsem přesvědčen, že zmizel z Ameriky kvůli něčemu nebo někomu. A myslím, že se mu podařilo zahladit stopy – až donedávna.“

„A pak?“

„Začaly mu chodit dopisy – výhružné dopisy.“

„Viděl jste je?“

„Ano. Vedl jsem mu korespondenci. První dopis přišel před čtrnácti dny.“

„Byly ty dopisy zničeny?“

„Ne, myslím, že jich mám pár založených – jeden Ratchett vzteky roztrhal, to vím. Mám vám je přinést?“

„Kdybyste byl tak laskav.“

MacQueen vyšel z kupé. Za chvíli se vrátil a položil před Poirota dva

archy dosti špinavého dopisního papíru.

První dopis zněl:

*„Tak tys nás chtěl voblafnout a myslel sis, že ti to projde, co? To teda ne!
Jdem po tobě, Ratchette, a dostanem tě!“*

Podpis chyběl.

Poirot to nekomentoval jinak než zvednutím obočí a sáhl po druhém dopise.

„Bude se účtovat. Už brzo, Ratchette! Dostanem tě, to si piš!“

Poirot odložil dopis.

„Styl jest poněkud monotónní,“ řekl, „na rozdíl od rukopisu.“

MacQueen na něho udiveně pohlédl.

„Vy jste to nepostřehl,“ vysvětloval Poirot přívětivě. „Vyžaduje to oko zvyklé na takové věci. Tento dopis nebyl napsán jednou osobou, monsieur MacQueene. Byl psán dvěma nebo více osobami – každá napsala jedno písmeno v slově. Rovněž jsou písmena tiskací. Tím je identifikace rukopisu mnohem těžší.“

Odmlčel se a pak řekl:

„Víte o tom, že se monsieur Ratchett obrátil na mne o pomoc?“

„Na vás?“

MacQueenův údiv utvrdil Poirota v názoru, že o tom mladý muž nic nevěděl. Přitakal.

„Ano. Byl zalarmovaný. Povězte mi, jak reagoval, když dostal první dopis?“

MacQueen váhal.

„To je těžké. Vysmál se tomu a na pohled zůstal klidný. Ale já měl pocit – zachvěl se – „že to s ním pořádně hnulo, smích nesmích.“

Poirot přikývl. Pak mu položil neočekávanou otázku.

„Pane MacQueene, řekl byste mi zcela otevřeně, jak jste hodnotil svého šéfa? Byl vám sympatický?“

Hector MacQueen se chvíli rozmýšlel, než odpověděl.

„Ne, nebyl,“ řekl nakonec.

„Proč?“

„Nevím, jestli bych to dokázal přesně definovat. Ke mně se choval vždycky mile.“ Odmlčel se a pak dodal: „Po pravdě řečeno, pane Poirote, vzbuzoval ve mně odpor a nedůvěru. Jsem přesvědčen, že to byl krutý a nebezpečný člověk. Musím ale připustit, že tento názor nemohu podpořit žádnými důkazy.“

„Děkuji vám, monsieur MacQueene. Ještě jednu otázku: Kdy jste viděl

naposledy monsieur Ratchetta živého?“

„Včera večer asi –“ chvíli uvažoval – „asi tak v deset hodin, jestli se nepletu. Šel jsem k němu do kupé, protože mi chtěl něco nadiktovat.“

„Co?“

„Týkalo se to nějakých kachli a starožitné keramiky, kterou koupil v Persii. Poslali mu něco jiného než to, co si objednal.“

„Byl jste tedy poslední člověk, který viděl monsieur Ratchetta živého?“

„Zřejmě ano.“

„Víte, kdy monsieur Ratchett dostal naposledy výhrušný dopis?“

„To dopoledne, kdy jsme odjížděli z Cařihradu.“

„Ještě jednu otázku vám musím položit, monsieur MacQueene: Byl jste se svým zaměstnavatelem zadobře?“

V očích mladého muže se šibalsky zablesklo.

„Teď by mi měla naskočit po celém těle husí kůže. Odpovím vám jako v pořádné detektivce: ‚Nic na mě nemáte.‘ Vycházeli jsme spolu docela dobře.“

„Snad byste mi, monsieur, sdělil celé své jméno a adresu v Americe.“

MacQueen udal, že se jmenuje Hector Willard MacQueen, a řekl jim jakousi newyorskou adresu.

Poirot se opřel o vypolstrované opěradlo.

„To jest prozatím vše, monsieur MacQueene,“ pravil. „Byl bych vám vděčen, kdybyste si ještě po kratší čas nechal zprávu o smrti monsieur Ratchetta pro sebe.“

„Bude se to muset říct Mastermanovi, jeho komorníkovi.“

„Ten už to pravděpodobně ví,“ odušil Poirot suše. „Je-li tomu tak, snažte se zařídit, aby držel jazyk za zuby.“

„To nebude tak těžké. Je to Angličan a drží se zásady: Co tě nepálí, nehas. Na Američany se dívá svrchu a ostatní národnosti, ty už vůbec neuznává.“

„Děkuji vám, monsieur MacQueene.“

Američan opustil kupé.

„Tak co?“ chtěl vědět monsieur Bouc. „Věříte tomu, co vám tu ten mládenec vykládal?“

„Zdá se mi poctivý a přímočarý. Nepředstíral vřelé vztahy ke svému zaměstnavateli, jak by to byl učinil, kdyby v tom byl nějak zapleten. Monsieur Ratchett se mu nesvěřil, že se mě snažil získat do svých služeb, to je pravda, ale tento fakt mi opravdu nepřipadá podezřelý. Řekl bych, že monsieur Ratchett si vůbec své záležitosti nechával raději pro sebe.“

„Tak to bychom měli aspoň jednoho mimo podezření,“ prohlásil monsieur Bouc žoviálně.

Poirot na něm spočinul vyčítavým pohledem.

„To já podezírám vždycky každého až do poslední chvíle,“ prohlásil. „Jsem ovšem nucen připustit, že si nedovedu představit, jak by tenhle střízlivý dlouhán mohl tak ztratit hlavu, že by zasadil své oběti dvanáct nebo čtrnáct bodných ran. Nemá pro to vůbec předpoklady – rozhodně ne.“

„Ne,“ soudil pan Bouc zamyšleně. „Tak jedná člověk dohnáný vášnivou nenávistí až k šílenství – a odpovídá to spíš románskému temperamentu. Anebo, jak tvrdil přítel vlakvedoucí, je pachatelem žena.“

SEDMÁ KAPITOLA

Mrtvý

V doprovodu dr. Constantina odebral se pak Poirot do sousedního vagónu, kde bylo kupé zavražděného. Průvodčí přišel a odemkl jim dveře svým klíčem.

Oba muži vešli dovnitř. Poirot se obrátil tázavě na svého společníka.

„Bylo v tomto kupé mnoho pozměněno?“

„Ničeho jsem se ani nedotkl. Dal jsem si pozor, abych při vyšetřování nepohnul tělem.“

Poirot přikývl. Rozhlédl se.

Ze všeho nejdřív upoutal jeho pozornost mrazivý chlad. Okno bylo spuštěno až dolů a záclonka vytažena nahoru.

„Brrr,“ zachvěl se Poirot.

Jeho společník se chápavě usmál.

„Nepovažoval jsem za moudré je zavírat,“ pravil.

Poirot si okno pečlivě prohlédl.

„Měl jste pravdu,“ oznámil. „Tudy nikdo nezmizel. Pravděpodobně bylo okno otevřeno, aby se dospělo k takové dedukci, ale bylo-li tomu tak, zhatil snůh vrahův záměr.“

Zkoumal pečlivě okenní rám. Vytáhl z kapsy malou krabičku a posypal jej špetkou jakéhosi prášku.

„Vůbec žádné otisky prstů,“ pravil. „To znamená, že byly setřeny.“

I kdybychom tu nějaké otisky našli, byly by nám asi sotva co platné. Byly by to otisky pana Ratchetta, jeho komorníka nebo průvodčího. Dnes už se zločinci chyb tohoto druhu nedopouštějí.

A proto,“ dodal vesele, „můžeme už docela dobře okno zavřít. Je tu jak v mrazárnách!“

Slova následoval příslušný čin a teprve pak věnoval pozornost nehybné postavě na lůžku.

Ratchett ležel na zádech. Kabátek od pyžama se rzivými skvrnami měl rozepjatý a rozhozený.

„Musel jsem se podívat, o jaké rány jde, chápete?“ vysvětloval doktor.

Poirot přikývl. Sklonil se nad tělem. Po chvíli se narovnal a tvář měl trochu zkrivenou.

„Nevypadá to hezky,“ řekl. „Někdo musel stát tady a znovu a znovu ho bodal. Kolik ran přesně bylo zasazeno?“

„Napočítal jsem dvanáct bodných ran. Pár je jich tak povrchních, že jsou to

prakticky jen škrábnutí, ale nejméně tři jsou smrtelné.“

Lékař to pronesl tak zvláště, že Poirot zpozorněl. Malý Řek tam stál, upíral pohled na mrtvého a přemítavě vraštil čelo.

„Něco vám připadá divné, není-liž pravda?“ zeptal se Poirot jemně.

„Neváhejte to říci, příteli. Něco si nedovedete vysvětlit?“

„Uhádl jste,“ přiznal jeho společník.

„Oč jde?“

„Vidíte tyhle dvě rány – zde a zde –“ ukázal. „Jsou to hluboké rány, obě přesekly cévy – a přitom se nerozchlipují. Také nekrvácely tak, jak by se dalo čekat.“

„Z čehož vyplývá?“

„Že už byl Ratchett mrtev – aspoň krátkou chvíli – když mu je vrah zasadil. Ale to je přece absurdní.“

„Skutečně se to tak jeví,“ řekl Poirot zamyšleně. „Ledaže by se byly vraha zmocnily pochybnosti, zda svůj čin řádně dokonal, a byl by se vrátil, aby se o tom přesvědčil, ale to je zřejmě nesmysl. Ještě něco?“

„No – ještě jedna okolnost mi není jasná.“

„A to?“

„Podívejte se na tuto ránu – v pravém podpaždí – u pravého ramenního kloubu. Vezměte si mou tužku. Dokázal byste tak bodnout?“

Poirot nastavil ruku.

„*Précisément*,“ řekl. „Jasně. *Pravou* rukou by to bylo velmi obtížné – téměř nemožné. Jeden by na to musel jít takříkajíc *backhandem*. Kdyby však ta rána byla zasazena *levačkou* –“

„Správně, *monsieur Poirote*. Můžeme téměř s jistotou tvrdit, že ta rána byla zasazena *levačkou*.“

„Že by byl náš vrah levák? Ne, je to složitější, není-liž pravda?“

„V tom se nemýlíte, *monsieur Poirote*. Některé rány byly zas očitě zasazeny *pravou* rukou.“

„Dva pachatelé. Tak se zase dostáváme k dvěma pachatelům,“ zamumlal detektiv. Vystřelil otázku:

„Svítilo se tu?“

„To se nedá říct. On totiž průvodčí kolem desáté dopoledne vypíná světlo.“

„Poznáme to podle vypínačů,“ řekl Poirot.

Prohlédl vypínač stropního světla a také sklápěcí lampičku nad postelí. V prvním případě zjistil, že bylo zhasnuto. Lampička nebyla odklopena.

„*Eh bien*,“ řekl zamyšleně. „Máme tedy hypotézu o Prvním a Druhém vrahovi, jak by to formuloval veliký Shakespeare. První vrah probodl oběť, zhasil a opustil kupé. Druhý vrah přišel – nebo přišla – ve tmě nepostřehl, že dílo

je dokonáno, a nejméně dvakrát bodl do mrtvého. *Que pensez-vous de ça?*“

„Ohromné,“ prohlásil lékař nadšeně.

Poirotovi se zablýsklo v očích.

„Myslíte? To jsem rád. Mně to totiž připadá dost nesmyslné.“

„Jak jinak by se to dalo vysvětlit?“

„Na to se právě ptám sám sebe. Jde tady o shodu okolností nebo co? Existují ještě jiné nesrovnalosti, které by svědčily, že čin spáchali dva lidé?“

„Mně se zdá, že ano. Některé ty rány, jak už jsem říkal, jsou chabé – pachateli chyběla síla nebo odhodlání. Jsou to nepatrné povrchní rány. Ale tato – a tato –“ ukázal na ně, „ty byly zasazeny s velikou silou. Pronikly celou vrstvou svalstva.“

„Ty tedy zasadil podle vašeho mínění muž?“

„S největší pravděpodobností.“

„Žena by to nedokázala?“

„Mladá, statná sportovkyně by to mohla dokázat, zvláště v afektu, ale soudím, že je to velmi nepravděpodobné.“

Poirot chvíli nic neříkal.

Lékař naléhal:

„Chápete, jak to myslím?“

„Chápu to dokonale,“ řekl Poirot. „Případ se začíná skvěle rozmotávat. Ratchetta zabil člověk velmi silný, slabý, žena, pravák, levák – *Ah! Cest rigolo, tout ça!*“

V těchto slovech zaznělo rozhořčení.

„A co oběť – co při tom vlastně dělá? Křičí? Klade odpor? Brání se?“

Sáhl pod polštář a vytáhl pistoli, kterou mu Ratchett včera ukazoval.

„Ostre nabitá, jak je vidět,“ řekl.

Rozhlíželi se. Ratchettovy svršky, které měl ten den na sobě, visely na věšácích na stěně. Na desce zakrývající umyvadlo byly jako na stolku vyrovnány různé předměty – umělý chrup ve skleničce s vodou, jiná sklenka prázdná, láhev minerálky, velká cestovní láhev, popelník obsahující nedopalek doutníku, zuhelnatělé zbytky nějakého papíru a dvě ohořelé sirky.

Lékař vzal prázdnou sklenku a přičichl k ní.

„Tohle vysvětluje, proč nekladl odpor,“ řekl tiše.

„Omámen?“

„Ano.“

Poirot přikývl. Zvedl obě sirky a pečlivě je zkoumal.

„Přišel jste na něco?“ ptal se malý lékař dychtivě.

„Tyhle sirky se tvarem od sebe liší,“ řekl Poirot. „Jedna je placatější než druhá. Vidíte?“

„Takovéhle sirky se prodávají ve vlaku,“ poznamenal lékař. „V papírových

obalech.“

Poirot prohledával kapsy Ratchettova obleku. Vytáhl krabičku sirek. Pečlivě je porovnával.

„Tou kulatější si zapaloval pan Ratchett,“ pravil. „Podíváme se ještě, zda měl i ty placatější.“

Žádné další sirky se však už nepodařilo objevit.

Poirotovy oči šmejdily po kupé. Byly to jasné, ostré orlí oči. Člověk měl pocit, že jejich pohledu nic neunikne.

S lehkým výkřikem se shýbl a zvedl něco ze země.

Byl to malý, velmi jemný batistový šáteček. V rohu měl vyšitý monogram – H.

„Dámský kapesníček,“ řekl lékař. „Ten vlakvedoucí bude mít nakonec pravdu. Přece jen je v tom namočená ženská.“

„A velmi příhodně zde zapomene kapesníček!“ pravil Poirot. „Přesně jako v románu nebo ve filmu – a aby nám to usnadnila ještě víc, je to kapesníček s monogramem.“

„To máme štěstí!“ zvolal lékař.

„To teda máme,“ konstatoval Poirot.

Jeho tón lékaře překvapil.

Než se mohl dožadovat vysvětlení, Poirot se shýbl ještě jednou. Tentokrát držel na dlani čistítka dýmky.

„Že by patřilo panu Ratchettovi?“ soudil lékař.

„Neměl v kapsách dýmku ani tabák, ani pytlík na tabák.“

„Tak je to stopa.“

„To rozhodně. A zase tak příhodně ztracená. Všimněte si, že tentokrát je to pánská stopa. V tomhle případě si nemůžeme naříkat na nedostatek stop. Naopak, je jich tu nadbytek. Mimochodem – kam se poděla zbraň?“

„Nic takového tu nebylo. Vrah ji zřejmě odnesl.“

„To bych rád věděl proč,“ uvažoval Poirot.

„Hele!“ Lékař obratně prohledával kapsy u pyžama mrtvého.

„Toto jsem přehlédl,“ pravil. „Rozepjal jsem jen kabátek a rozhodil ho.“

Vytáhl z náprsní kapsy zlaté hodinky. Plášť hodinek byl silně poškozen a ručičky se zastavily na čtvrt na dvě.

„Vidíte?“ zvolal Constantine dychtivě. „Tím máme přesně určenou dobu zločinu. Souhlasí to s mým dobrozdáním. Říkal jsem, že se to stalo mezi půlnocí a druhou hodinou, a s největší pravděpodobností kolem jedné, protože v takových případech se to dá těžko přesně určit. *Eh bien*, teď se to potvrdilo. Zločin se tedy udal ve čtvrt na dvě.“

„Je to možné, ano. Je to docela dobře možné.“

Lékař se na něho zvědavě zadíval.

„Musíte prominout, monsieur Poirote, ale já vám docela nerozumím.“

„Sám si nerozumím,“ řekl Poirot. „Nerozumím vůbec ničemu, a jak jste si mohl všimnout, dělá mi to starosti.“

Povzdychl si, sklonil se nad deskou a prohlížel zuhelnatělý útržek papíru. Hučel si pod vousy:

„Teď potřebuji jedno jediné, a to je staromódní dámská krabice na klobouky.“

Toto pozoruhodné sdělení doktora Constantina načisto zmátlo. Poirot mu však stejně neposkytl čas na vyptávání. Otevřel dveře na chodbu a zavolal průvodčího.

Ten rychle přiběhl.

„Kolik žen cestuje v tomhle voze?“

Průvodčí je začal vypočítávat na prstech:

„Jedna, dvě, tři – šest, monsieur. Ta starší paní z Ameriky, Švédka, anglická slečna, hraběnka Andrényiová, *madame la princesse Dragomirovová* a její komorná.“

Poirot uvažoval.

„Všechny mají krabice na klobouky, či ne?“

„Mají, monsieur.“

„Tak mi přineste – počkat – krabici té Švédky a té komorné. Ty dvě jsou má jediná naděje. Řekněte jim, že se to vyžaduje na celnici – něco jim namluvte – cokoli vás napadne.“

„To se dá lehko zařídit, monsieur. Dámy nejsou momentálně v kupé.“

„Tak rychle.“

Průvodčí zmizel. Vrátil se s dvěma krabicemi na klobouky. Poirot otevřel krabici komorné a odsunul ji stranou. Pak otevřel krabici Švédky a uspokojením až vykřikl. Vyňal opatrně klobouky, čímž odhalil drátěné obruče výztuže.

„Á, tohle právě potřebujeme. Takhle se dělaly krabice na klobouky před nějakými patnácti lety. Klobouky se přišpendlily jehlicí na tuhle drátěnou kostru.“

Než byl s výkladem hotov, vyndal zručně dva dráty. Poté zase složil klobouky do krabice a požádal průvodčího, aby je obě vrátil, odkud je vzal.

Když za průvodčím zapadly dveře, obrátil se ke svému společníkovi.

„Víte, drahý doktore, já nejsem z těch, kdož se spoléhají na triky odborníků. Vycházím z psychologie, nikoli z otisků prstů nebo z cigaretového popelu. V tomto kupé je plno stop, ale kdo nám zaručí, že tyto stopy jsou opravdu takové, jak se nám jeví?“

„Musím říci, že mi není docela jasné, jak to myslíte, monsieur Poirote.“

„Nu tak kupříkladu – našli jsme dámský kapesník. Ztratila jej žena? Anebo si

ten muž, který zločin spáchal, promyslel: Narafičím to tak, aby se zdálo, že tento zločin spáchala žena. Zasadím svému nepříteli zbytečně mnoho ran, mezi nimi i chabé a povrchní, a upustím tento kapesníček tak, aby na něj přišli. To je jedna eventualita. Existuje však i druhá eventualita. Spáchala snad zločin žena a pohodila tu schválně čistítka na lulku, aby to svedla na nějakého muže? Anebo máme vážně uvažovat o možnosti, že v tom mají prsty dva lidé nezávisle na sobě – muž a žena – a že tu oba z neopatrnosti zanechali stopu své totožnosti? To by tedy byla příliš velká náhoda!“

„Ale k čemu jste sháněl krabici na klobouky?“ vyptával se lékař pořád ještě nechápavě.

„Ach ano, hned se k tomu dostaneme! Jak už jsem řekl, všechno, co jsme tu našli, hodinky, které se zastavily na čtvrt na dvě, kapesníček, čistítka – to mohou být vodítka k správné stopě, anebo byly narafičeny. V této chvíli to nemohu ještě říci. Ale o jedné věci se domnívám – ač se mohu mýlit – že narafičena nebyla. A tím myslím tuto plochu sirku, *monsieur le docteur*. Domnívám se totiž, že *této sirky použil vrah, nikoli monsieur Ratchett*. A použil jí, aby spálil nějaký kompromitující dokument. Dost možná že dopis. V tom případě muselo v tom dopise něco být, nějaká chyba, nějaký omyl, který mohl vést na stopu vrahy totožnosti. Vynasnažím se zjistit, co by to mohlo být.“

Opustil kupé a vrátil se za několik okamžiků s lihovým vaříčem a s kulmou.

„To mám na kníry,“ vysvětloval existenci kulmy.

Lékař přihlížel s velkým zájmem. Poirot narovnal oba dráty a nesmírně opatrně natočil na jeden zuhelnatělý útržek papíru. Druhým drátem jej přichytil seshora, vzal oba dráty do kulmy a přidržel to všechno nad plamenem lihového vaříče.

„Tohle je jen takové amatérské provizorium,“ řekl přes rameno, „doufejme ale, že účelu bude dosaženo.“

Lékař pozorně sledoval jeho počínání. Kov se rozžhavoval. Náhle zahlédl slabý náznak písmen. Pomalu se z nich vynořovala slova – slova z plamenů.

Byl to jen malý útržek. Stála na něm čtyři slova a kus pátého.

„– *pomenout na malou Daisy Armstrongovou*.“

„Aha!“ vykřikl Poirot.

„Říká vám to něco?“ zeptal se lékař.

Poirotovi svítily oči. Opatrně odložil kulmu.

„Ano,“ pravil. „*Vím, jak se zavražděný jmenoval. Vím, proč musel opustit Spojené státy*.“

„A jak se tedy jmenoval?“

„Casetti.“

„Casetti.“ Constantine svažl obočí. „Něco mi to připomíná. Před delší

dobou. Už si nevzpomínám. Nějaká americká senzace, ne?“

„Ano,“ řekl Poirot. „Americká senzace.“

Víc se o tom nešířil. Rozhlédl se a pokračoval: „Pohovoříme si o tom za chvíli. Ale nejprve se musím ujistit, že jsme viděli všechno, co je tu k vidění.“

Rychle a hbitě prohlédl ještě jednou kapsy obleku mrtvého, neobjevil však nic zajímavého. Zkusil otevřít spojovací dveře do sousedního kupé, ale byly zamčené z druhé strany.

„Jedno mi tedy zůstává nejasné,“ řekl dr. Constantine. „Jestliže vrah neunikl oknem a přitom dveře do sousedního kupé byly zamčené z druhé strany a dveře na chodbičku byly nejen zamčené zevnitř, ale i zajištěné řetězem, jak se tedy dostal z kupé?“

„Totéž vrtá hlavou obecnstvu, když osoba spoutaná na rukou a nohou je uzavřena do bedny – a zmizí z ní.“

„Chcete tím snad říci –?“

„Chci tím říci, že pokud nás vrah zamýšlel dovést k závěru, že zmizel oknem, přirozeně to zařídil tak, aby se zdálo, že ostatních dvou východů nemohl použít. Právě tak jako osoba, která zmizí z bedny – je to trik. Naším úkolem je tento trik odhalit.“

Zavřel dveře do sousedního kupé zevnitř.

„Pro jistotu,“ řekl. „Velectěná paní Hubbardová by si mohla usmyslet, že získá informace o zločinu z první ruky, aby o tom mohla dopsat dceři.“

Rozhlédl se ještě jednou.

„Mám dojem, že už nám tu nezbyvá nic na práci. Vraťme se tedy k monsieur Boucovi.“

OSMÁ KAPITOLA

Únos malé Armstrongové

Monsieur Bouca zastihli nad zbytkem omelety.

„Zařídil jsem, aby se v jídelním voze začal okamžitě podávat oběd,“ řekl. „Považoval jsem to za nejmoudřejší, protože pak jej můžeme dát vyklidit a monsieur Poirot může vyslýchat cestující tam. Mezitím jsem nám třem objednal jídlo sem.“

„Skvělý nápad,“ pravil Poirot.

Žádný z nich tří nebyl sice hladov, a také oběd brzy odbyli, ale teprve ve chvíli, kdy upíjeli kávu, zavedl monsieur Bouc řeč zase na událost, která je v duchu cele zaměstnávala.

„*Eh bien?*“ zeptal se.

„*Eh bien*, objevil jsem totožnost zavražděného. Víím také, proč musel opustit Spojené státy.“

„Kdo to byl?“

„Vzpomínáte si, jak se psalo o holčičce Armstrongových? Byl to vrah malé Daisy Armstrongové – Casetti.“

„Něco mi to připomíná. Strašný případ, ale podrobnosti si už nevybavuji.“

„Plukovník Armstrong byl Angličan – nositel Viktoriina kříže. Vlastně poloviční Američan, protože jeho matka byla dcerou W. K. van der Halta, wallstreetského milionáře. Vzal si dceru Lindy Ardenové, nejslavnější americké tragédky své doby. Žili v Americe a měli jedno dítě, holčičku, kterou zbožňovali. Když jí byly tři roky, unesli ji gangsteři a za její navrácení požadovali nemožně vysokou sumu. Nebudu vás unavovat líčením složitých akcí, které následovaly. Přejdu hned k tomu okamžiku, kdy rodiče zaplatili neslýchanou částku dvakrát sto tisíc dolarů a pak bylo objeveno tělíčko dítěte, které muselo být mrtvé už aspoň čtrnáct dní. Veřejnost byla na nejvyšší míru pobouřena. Mělo to však ještě strašnější dohru. Paní Armstrongova čekala druhé dítě. Vlivem otřesu po nalezení mrtvé Daisy porodila předčasně mrtvé dítě a sama při porodu zemřela. Zdrcený manžel se zastřelil.“

„*Mon Dieu*, taková tragédie! Už si vzpomínám,“ řekl monsieur Bouc. „Ale ještě někdo při tom přišel o život, či ne?“

„Ano – nějaká nešťastná francouzská nebo švýcarská chůva. Policie byla přesvědčena, že má se zločinem něco společného. Hystericky to popírala, ale oni jí nevěřili. Nakonec ubohé děvče v zoufalství skočilo z okna a zabilo se. Dodatečně bylo prokázáno, že na zločinu nenesla vinu.“

„Hrůza!“ pravil monsieur Bouc.

„Asi za půl roku byl tento Casetti zatčen jakožto vůdce gangu, který měl únos na svědomí. Postupovali už předtím podle stejné metody. Jakmile hrozilo nebezpečí, že by se jim policie dostala na stopu, zavraždili svou oběť, tělo skryli a pokračovali ve vydírání, aby vyzískali co možná největší částku, než bude zločin objeven.

Znovu zdůrazňuji, příteli, že Casetti byl skutečně vinen! Ale zásluhou obrovského jmění, které nashromáždil, a také proto, že měl v hrsti některé vlivné osoby, podařilo se mu nějakými právníckými kličkami vyklouznout. Stejně by ho ale byli lidé lynčovali, kdyby nebyl chytře zmizel. Teď je mi jasné, jak to bylo. Změnil si jméno a odjel z Ameriky. Od té doby byl bohatým soukromníkem, cestoval a žil ze svých rent.“

„Ah! *Quel animal!*“ Slova monsieur Bouca se zachvívala procítěným odporem. „Nelituji toho, že je mrtev – vůbec toho nelituji!“

„Souhlasím s vámi.“

„*Tout de même*, nemuselo k tomu dojít v Orient-expressu. Je spousta příležitostí jinde.“

Poirot se lehce usmál. Uvědomil si, že to monsieur Bouc nemůže posuzovat nestranně.

„Musíme si nyní položit takovou otázku,“ pravil. „Spáchal tu vraždu konkurenční gang, který Casetti v minulosti nějak obelstil, anebo je to čin soukromé odplaty?“

„Žijí ještě nějakí příslušníci Armstrongovy rodiny?“

„To bohužel nevím. Mám takový dojem, že jsem někde četl něco o mladší sestře paní Armstrongové.“

Poirot líčil dál, k jakým závěrům dospěli s doktorem Constantinem. Monsieur Bouca zaujaly ty rozbité hodinky.

„Tím máme zřejmě stanovenou dobu zločinu.“

„Ano,“ řekl Poirot. „Příhodné, není-liž pravda?“ Pronesl to tak nevyzpytatelně, že se na něho druzí dva zvědavě zahleděli.

„Sám říkáte, že jste slyšel v půl jedné a deset minut, jak Ratchett mluví s průvodčím.“

Poirot vylíčil, jak to bylo.

„No dobrá,“ řekl monsieur Bouc, „je tedy aspoň dokázáno, že Casetti – nebo Ratchett, jak mu budu dál říkat – byl naživu ještě v půl jedné a deset minut.“

„V půl jedné a sedm minut, aby to bylo přesně.“

„Tedy v nula třicet sedm, úředně řečeno, byl Ratchett ještě naživu. To je jedna skutečnost, kterou víme určitě.“

Poirot neodpovídal. Hleděl zamyšleně před sebe.

Ozvalo se zaklepání a vešel číšník z jídelního vozu.

„V jídelním voze je už volno, monsieur,“ oznámil.

„Pojďme tam,“ vyzval je monsieur Bouc a vstal.

„Smím jít s vámi?“ zeptal se Constantine.

„Ale ovšem, drahý doktore. Ledaže by proti tomu monsieur Poirot něco namítal?“

„Naprosto ne, naprosto ne,“ řekl Poirot.

Po výměně zdvořilostí ohledně pořadí: „*Après vous, monsieur.*“

„*Mais non, après vous,*“ opustili kupé.

ČÁST DRUHÁ

VÝPOVĚDI

PRVNÍ KAPITOLA

Výpověď průvodčího ze spacího vozu

V jídelním voze už bylo všechno připraveno. Poirot a monsieur Bouc se posadili za stůl vedle sebe. Doktor Constantine si sedl přes uličku.

Na stole měl Poirot před sebou plánek vagónu Istanbul-Calais se jmény cestujících vyznačenými červeným inkoustem. Stranou ležely vyrovnané cestovní pasy a jízdenky. Nechyběl ani papír, inkoust, pero a tužky.

„Výborně,“ řekl Poirot. „Vyšetřující soudce se může bez prodlení pustit do díla. Nejprve bychom snad měli vyslechnout průvodčího z lůžkového vozu. Vy ho budete trochu znát. Co je to za člověka? Je možno věřit tomu, co říká?“

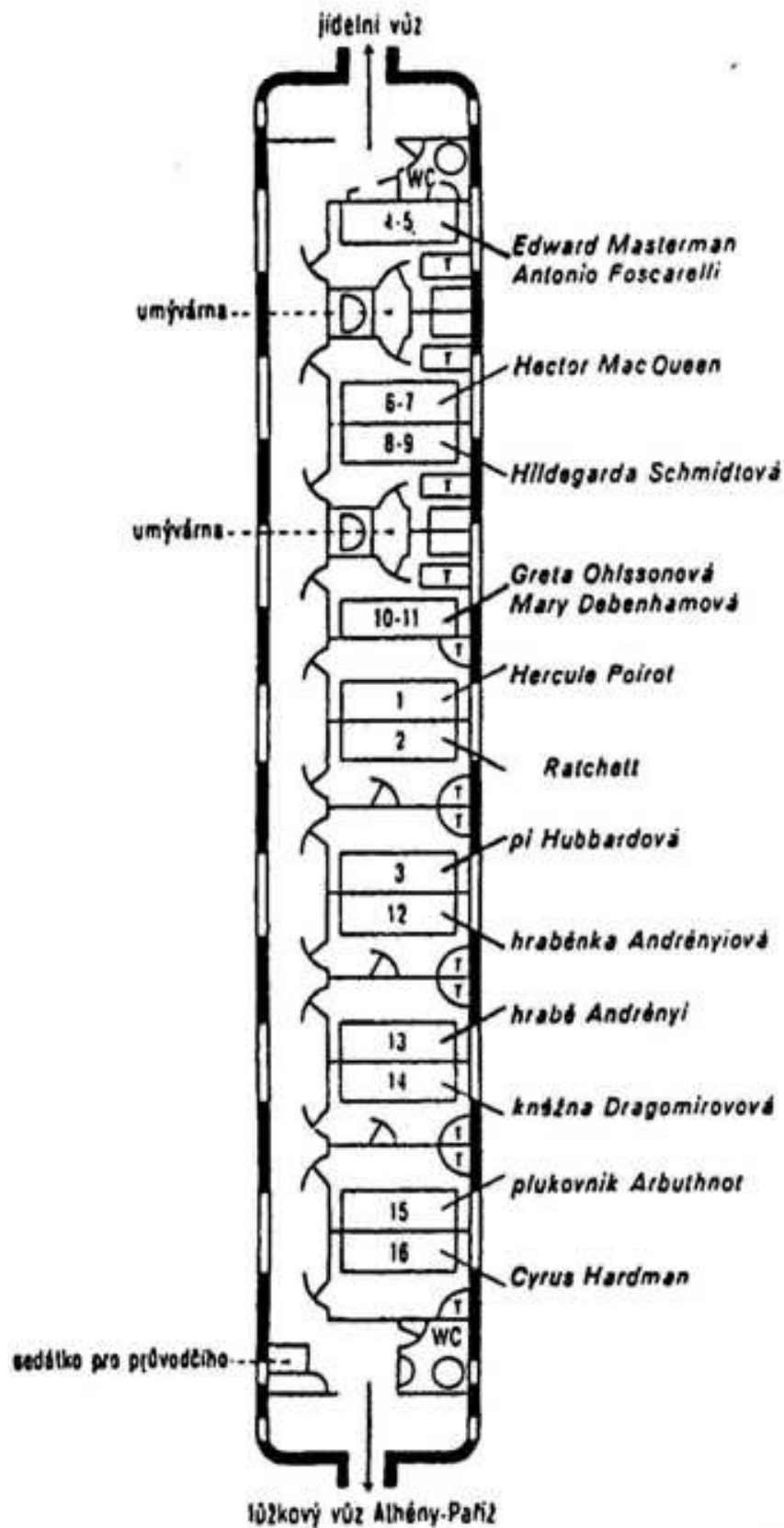
„O tom jsem hluboce přesvědčen. Pierre Michel je u naší společnosti přes patnáct let. Je to Francouz – pochází od Calais. Naprosto spolehlivý a poctivý chlapík. Jen mu to snad trochu pomaleji myslí.“

Poirot chápavě přitakal.

„No dobrá,“ řekl. „Tak se mu podíváme na zoubek.“

Pierre Michel se už aspoň trochu vzpamatoval, byl však ještě pořád velmi neklidný.

„Jen aby si monsieur nemyslel, že jsem něco zanedbal,“ říkal úzkostlivě a těkal očima od Pirota k monsieur Boucovi. „Taková strašná věc se musí stát. Jen aby si monsieur nemyslel, že je to moje vina.“

Poirot ho ubezpečil, že jeho obavy jsou bezpodstatné, a pak se ho začal vypyávat. Vyzvěděl, jak se jmenuje a kde bydlí, jak dlouho je průvodčím a jak dlouho jezdí na této trati. Byl sice s těmito detaily už obeznámen, ale chtěl běžnými otázkami ubožáka uklidnit.

„A nyní přicházíme,“ pokračoval Poirot, „k událostem z včerejšího večera. Monsieur Ratchett si šel lehnout – kdy?“

„Hned po večeři, monsieur. Vlastně ještě než jsme vyjeli z Bělehradu. A především zrovna tak. Přál si, aby měl ustláno, než se vrátí od večere, tak jsem to tak udělal.“

„Zašel k němu pak ještě někdo do kupé?“

„Jeho komorník, monsieur, a ten mladý Američan, jeho tajemník.“

„Víc už nikdo?“

„Ne, monsieur, nikoho jiného jsem už neviděl.“

„Dobrá. A potom jste ho tedy ani neviděl, ani neslyšel?“

„Ne, monsieur. Zapomněl jste, že zvonil asi deset minut po půl jedné – brzy potom, co jsme zůstali trčet.“

„Jak to přesně bylo?“

„Zaklepal jsem na něho, ale on zavolal, že se spletl.“

„Anglicky nebo francouzsky?“

„Francouzsky.“

„Co přesně řekl?“

„*Ce n'est rien. Je me suis trompé.*“

„Správně,“ řekl Poirot. „Tohle jsem také slyšel. A pak jste odešel?“

„Ano, monsieur.“

„Vrátil jste se na své sedátko.“

„Ne, monsieur. Zvonil ještě jiný zvonek, tak jsem nejdřív běžel tam.“

„Dávejte pozor, Micheli, teď se vás zeptám na něco důležitého. Kde jste byl ve čtvrt na dvě?“

„Já, monsieur? Seděl jsem na svém sedátku na konci vagónu – a koukal jsem se do chodbičky.“

„Jste si tím jist?“

„*Mais oui* – totiž –“

„Ano?“

„Zašel jsem do sousedního vagónu, do athénského vagónu, popovídat si s kolegou, který tam má službu. Mluvili jsme o sněhu. To bylo někdy po jedné hodině. Přesně to nevím.“

„A vrátil jste se – kdy?“

„Zvonil mi tu zvonek, monsieur – vzpomínám si, že jsem vám o tom říkal. Byla to ta paní z Ameriky. Zvonila kolikrát za sebou.“

„Uvědomuji si to,“ řekl Poirot. „A potom?“

„Potom, monsieur? Vy jste zvonil a já jsem vám přinesl minerálku. Asi půl hodiny nato jsem ustlal ještě v jednom kupé – v kupé toho mladého Američana, tajemníka monsieur Ratchetta.“

„Byl monsieur MacQueen v kupé sám, když jste mu přišel ustlat?“

„Ne, byl u něho ten anglický plukovník z čísla 15. Seděli tam a bavili se.“

„Co dělal plukovník, když se rozloučil s monsieur MacQueenem?“

„Vrátil se do svého kupé.“

„Do čísla 15 – to je blízko vašeho sedátka, není-liž pravda?“

„Ano, monsieur, je to druhé kupé od konce.“

„Plukovník už měl ustláno?“

„Ano, monsieur. Ustlal jsem mu, když byl u večeře.“

„Kdy tohle všechno bylo?“

„To nemůžu přesně říct, monsieur. Ale rozhodně to bylo před druhou hodinou.“

„A pak?“

„Pak jsem seděl na svém sedátku až do rána, monsieur.“

„Vrátil jste se ještě do athénskému vozu?“

„Už ne, monsieur.“

„Zdřímli jste si snad?“

„Mám dojem, že ani ne, monsieur, protože vlak stál. Jindy mě to drncání obyčejně ukolébá.“

„Viděl jste, že by některý cestující prošel po chodbě sem nebo tam?“

Muž uvažoval.

„Jedna dáma šla myslím na toaletu na druhém konci.“

„Která dáma to byla?“

„Nevím. Bylo to až vzadu na chodbě a šla zády ke mně: měla na sobě rudé kimono s draky.“

Poirot přikývl. „A co bylo pak?“

„Pak už nebylo nic až do rána, monsieur.“

„Jste si tím jist?“

„Á pardon, vy sám, monsieur, jste otevřel dveře a na chvíli jste vykoukl.“

„Výborně, příteli,“ pochválil ho Poirot. „Chtěl jsem jen vědět, jestli si to uvědomíte. Mimochodem, probudil mě takový zvuk, jako by mi na dveře dopadlo něco těžkého. Nemáte tušení, co by to mohlo být?“

Průvodčí na něho zíral.

„Nic takového se nestalo, monsieur. To vím určitě.“

„Pak mě tedy trápila noční můra,“ mínil Poirot filozoficky.

„Ledaže byste byl něco zaslechl ze sousedního kupé,“ řekl monsieur Bouc.

Poirot nevezal jeho poznámku na vědomí. Snad to jen předstíral před průvodčím ze spacího vozu.

„Přejděme k jinému problému,“ řekl. „Předpokládejme, že vrah včera večer přistoupil. Je zcela jisté, že po spáchání činu nemohl vlak opustit?“

Pierre Michel zavrtěl hlavou.

„A nemůže být někde schován?“

„Všechno jsme prohledali,“ řekl monsieur Bouc. „To pusťte z hlavy, příteli.“

„A kromě toho nikdo nemůže nastoupit do spacího vozu, abych ho neviděl,“ pravil Michel.

„Kde jsme naposled zastavovali?“

„Ve Vinkovcích.“

„V kolik hodin to bylo?“

„Z Vinkovců máme odjíždět ve 23.58. Ale kvůli počasí jsme měli asi dvacet minut zpoždění.“

„Mohl sem někdo přejít z ostatních vagónů?“

„To ne, monsieur. Po večeri se zamykají dveře mezi spacími vozy a druhými vozy.“

„Vystoupil jste z vlaku ve Vinkovcích?“

„Ano, monsieur. Vystoupil jsem na nástupiště jako obvykle a stál jsem u schůdků do vagónu. Druzí průvodčí to udělali taky.“

„Co přední dvířka? Ta u jídelního vozu?“

„Zůstávají zamčena zevnitř.“

„Teď zamčena nejsou.“

Průvodčí se zatvářil udiveně, ale pak se mu tvář rozjasnila.

„Asi je některý cestující otevřel a koukal se na sních.“

„To je pravděpodobné,“ řekl Poirot.

Chvilí bubnoval zamýšleně na stůl.

„Snad si monsieur nemyslí, že za to můžu já?“ ptal se průvodčí ulekaně.

Poirot se na něho přívětivě usmál.

„Měl jste smůlu, příteli,“ pravil. „Počkat! Ještě na jednu věc se chci zeptat, než na to zapomenou. Říkal jste, že ve chvíli, kdy jste klepal na monsieur Ratchetta, zvonil ještě někdo. Slyšel jsem to také. Kdo to byl?“

„To zvonila *madame la princesse* Dragomirovová. Přála si, abych jí zavolal její komornou.“

„A vy jste tak učinil?“

„Ano, monsieur.“

Poirot zadumaně hleděl na plánek před sebou. Pak pokývl hlavou.

„To je vše,“ řekl. „Aspoň prozatím.“

„Děkuji vám, monsieur.“

Průvodčí vstal. Pohlédl na monsieur Bouca.
„Nedělejte si starosti,“ řekl mu monsieur Bouc laskavě. „Nevidím, že byste byl vy něco zanedbal.“
Pierre Michel upokojen odešel.

DRUHÁ KAPITOLA

Výpověď tajemníkova

Poirot zůstal chvíli sedět v hlubokém zamyšlení.

„Nyní by snad bylo nejlépe,“ pravil nakonec, „pohovořit si ještě jednou s monsieur MacQueenem po tom, co jsme se dověděli.“

Mladý Američan na sebe nedal dlouho čekat.

„Tak co,“ pravil, „jak se věci vyvíjejí? Jak postupujete?“

„Ujde to. Od té doby, co jsme spolu mluvili naposled, jsem něco zjistil – a sice totožnost monsieur Ratchetta.“

Hector MacQueen se naklonil se zájmem kupředu.

„Ano?“ zeptal se.

„Ratchett, jak jste ho podezíral, nebylo jeho pravé jméno. Ratchett byl Casetti, ten muž, jenž stál v čele gangu únosců dětí – včetně známého případu malé Daisy Armstrongové.“

Na MacQueenově tváři se objevil výraz úžasu a pak potemněla hněvem.

„Ten lotr!“ zvolal.

„Vy jste o tom neměl povědomost, monsieur MacQueene?“

„To tedy neměl,“ odpověděl mladý Američan rozhořčeně. „Kdybych to byl tušil, byl bych si radši nechal useknout pravou ruku, než mu dělal tajemníka!“

„Zdá se, že vás to velmi rozhněvalo, monsieur MacQueene.“

„Mám k tomu své důvody. Můj otec byl státní prokurátor a projednával ten případ. Viděl jsem několikrát paní Armstrongovou – byla to kouzelná žena. Tak líbezná a tak zdrcená žalem!“ Zamračil se rozhořčeně. „Ten chlap dostal, co mu právem patřilo. Jsem šťasten, že už není mezi námi. Takoví lidé nemají právo chodit po světě.“

„Cítíte, že byste byl tento spravedlivý čin ochoten spáchat sám?“

„Ano. Já bych –“ Odmlčel se a dost provinile se začervenál. „Zdá se, že na sebe vlastně sám svaluju podezření.“

„Já bych inkliinoval víc k tomu vás podezírat, monsieur MacQueene, kdybyste projevoval nezměrnou žalost nad smrtí vašeho zaměstnavatele.“

„To bych myslím nedokázal, ani kdybych se tím měl zachránit před elektrickým křeslem,“ řekl MacQueen chmurně.

A dodal:

„Směl bych se vás na něco zeptat – jak jste na to vlastně přišel? Že je jako Ratchett Casetti?“

„Podle fragmentu dopisu nalezeného v jeho kupé.“

„Ale ten přece – tedy – že by náš starý byl tak neopatrný?“

„Přijde na to, z kterého hlediska se to vezme,“ odpověděl Poirot.

Zdálo se, že mladého muže vyvedla tato poznámka trochu z konceptu. Zíral upřeně na Poirota, jako by ho chtěl prokouknout skrz naskrz.

„Já mám za úkol,“ řekl Poirot, „zjistit pohyby každého ve vlaku. Nikdo se nesmí třeba urazit, rozumíte? Jest to nutná formalita.“

„Samosebou. Jen spusťte a já budu koukat, abych z toho vybruslil co nejlíp.“

„Nemám zapotřebí se vás ptát na číslo vašeho kupé,“ pravil Poirot s úsměvem, „neboť jsem vám na jednu noc dělal společníka. Je to kupé druhé třídy, číslo 6-7, a po mém odchodu jste je měl pro sebe.“

„To souhlasí.“

„Nyní vás prosím, monsieur MacQueene, popište, co jste dělal včera večer od chvíle, kdy jste opustil jídelní vůz.“

„To bude jednoduché. Vrátil jsem se do kupé, chvíli jsem četl, v Bělehradě jsem vyšel na nástupiště, ale zdálo se mi, že je moc zima, tak jsem se zase vrátil. Bavil jsem se chvíli s tou anglickou slečnou, která má sousední kupé. Pak jsem se dal do řeči s tím Angličanem – plukovníkem Arbuthnotem – mám dojem, že jste sám šel kolem, když jsme si povídali. Pak jsem zašel k panu Ratchettovi, jak jsem vám už řekl, a zapsal jsem si několik dopisů, které chtěl odeslat. Dal jsem mu dobrou noc a odešel jsem. Plukovník Arbuthnot stál ještě na chodbičce. V jeho kupé už bylo ustláno, tak jsem ho pozval, aby si šel sednout ke mně. Dali jsme si každý skleničku a pustili jsme se do debaty. Probrali jsme mezinárodní situaci, indickou vládu, naše vlastní finanční těžkosti a krizi na Wall Streetu. Obyčejně se s Brity moc nekamarádím – bývají takoví kožení – ale tenhle mi byl sympatický.“

„Víte, kolik bylo hodin, když vás opustil?“

„Bylo už dost pozdě. Krátce před druhou, mám ten dojem.“

„Všimli jste si, že vlak zůstal stát?“

„To ano. Uvažovali jsme o tom. Vykoukli jsme ven a viděli jsme všude ty spousty sněhu, ale nemysleli jsme si, že by to byla tak nepřekonatelná překážka.“

„Co se stalo, když vám plukovník Arbuthnot konečně dal dobrou noc?“

„Šel do svého kupé a já jsem zavolal na průvodčího, aby mi ustlal.“

„Kde jste byl, zatímco tak činil?“

„Stál jsem přede dveřmi na chodbičce a kouřil jsem cigaretu.“

„A pak?“

„Pak jsem si šel lehnout a spal jsem až do rána.“

„Opustil jste během večera vůbec vlak?“

„Řekli jsme si s Arbuthnotem, že se trochu provětráme – jak se to tam

jmenovalo? – Vinkovce. Ale byla strašná zima – chumelenice. Koukali jsme, abychom byli co nejrychleji zpátky.“

„Kterými dvířky jste vystoupili?“

„Těmi, co jsou nejbliž našemu kupé.“

„Vedle jídelního vozu?“

„Ano.“

„Vzpomínáte si, zda byly zamčené?“

MacQueen se zamyslel.

„No – ano, zdá se mi, že ano. Aspoň tam byla nějaká taková závora, která zapadá přes kliku. To myslíte?“

„Ano. Když jste opět nastoupili do vlaku, umístili jste závoru zpět?“

„A víte, že ne – mám dojem, že ne. Sám jsem nastupoval poslední. Nevzpomínám si, že bych byl zamkl.“

Náhle dodal:

„Je to snad důležité?“

„Možná. Tedy, monsieur, předpokládám, že při rozhovoru s plukovníkem Arbuthnotem byly dveře vašeho kupé na chodbičku otevřeny?“

Hector MacQueen přitakal.

„Prosím vás, abyste mi sdělil, můžete-li, zda někdo tou chodbičkou prošel od okamžiku, kdy vlak opustil Vinkovce, až do chvíle, kdy jste se rozloučili.“

MacQueen svraštil obočí.

„Mám dojem, že jednou prošel průvodčí – jako od jídelního vozu. A nějaká ženská prošla opačným směrem – jako k jídelnímu vozu.“

„Která žena to byla?“

„To vám nepovím. Nevšiml jsem si jí. Právě jsem se o něčem dohadoval s Arbuthnotem, víte? Mám jenom takový matný dojem, že kolem dveří zašustilo rudé hedvábí. Nekoukl jsem se a stejně bych jí byl neviděl do obličeje. Víte přece, že v mém kupé je sedadlo směrem k jídelnímu vozu, a tak ta ženská, co procházela chodbou, jakmile prošla kolem dveří, musela být ke mně zády.“

Poirot přitakal.

„Ona se ubírala asi na toaletu, není-liž pravda?“

„Zřejmě.“

„A viděl jste ji vracet se?“

„No – vlastně ne, neuvědomuju si, že bych si byl všiml, jak se vracela, ale přece tam nemohla zůstat.“

„Ještě jednu otázku. Kouříte lulku, monsieur MacQueene?“

„Ne, nekouřím.“

Poirot chvíli neříkal nic.

„Domnívám se, že to bude pro tuto chvíli všechno. Nyní bych si rád pohovořil

s komorníkem monsieur Ratchetta. Mimochodem – cestovali jste stále vy i on druhou třídou?“

„On ano. Já jsem měl obyčejně první třídu – pokud možno vedlejší kupé. Pan Ratchett si pak nechal dát většinu kufrů ke mně a měl je včetně mne pěkně po ruce. Ale tentokrát byla všechna kupé první třídy už vyprodaná až na to jediné, které si vzal sám.“

„Rozumím. Děkuji vám, monsieur MacQueene.“

TŘETÍ KAPITOLA

Výpověď komorníka

Američana vystřídal bledý Angličan s nehybnou tváří, kterého si Poirot všiml už včera. Stál jako vtělená korektnost a vyčkával. Poirot mu pokynul, aby se posadil.

„Vy jste, nemýlím-li se, komorník monsieur Ratchetta?“

„Ano, pane.“

„Vaše jméno?“

„Edward Henry Masterman.“

„Váš věk?“

„Třicet devět let.“

„Vaše domovská adresa?“

„Friar Street číslo 21, Clerkenwell.“

„Bylo vám už řečeno, že váš pán byl zavražděn?“

„Ano, pane. Je to strašné.“

„Chtěl byste mi nyní prosím říci, v kolik hodin jste viděl monsieur Ratchetta naposledy?“

„Muselo být tak kolem deváté, pane. Kolem deváté nebo krátce poté.“

„Vypovídejte vlastními slovy přesně o tom, co se udalo.“

„Šel jsem k panu Rackettovi jako obvykle, pane, a obsloužil jsem ho.“

„Co přesně byly vaše povinnosti?“

„Složít nebo pověsit součásti jeho oděvu, pane. Dát jeho chrup do vody a postarat se o to, aby měl na noc vše potřebné.“

„Choval se jako obvykle?“

Komorník okamžik uvažoval.

„No – řekl bych, že byl rozčilen.“

„Jakým způsobem – rozčilen?“

„Rozzlobil ho nějaký dopis, který četl. Ptal se mě, jestli jsem mu ho do kupé přinesl já. Řekl jsem mu samozřejmě, že mi o tom není nic známo, ale on mi vyhuboval a nic, co jsem udělal, mu nevyhovovalo.“

„A to bylo neobvyklé?“

„Ne, to ne, prosím, on se často rozzlobil – podle toho, abych tak řekl, co mu právě nebylo vhod.“

„Bral si váš pán někdy prášky na spaní?“

Dr. Constantine se dychtivě naklonil kupředu.

„Vždy, kdykoli cestoval vlakem. Říkal, že by jinak neusnul.“

„Víte, kterých prášků měl ve zvyku užívat?“

„To bych přesně nemohl říci, pane. Na lahvičce nebyl název léku. Stálo tam jenom: *„Prášky pro spaní, brát před ulehnutím.“*“

„Vzal si prášky včera večer?“

„Ano, pane. Rozpusťil jsem mu je ve skleničce a postavil ji na noční stůl, aby je měl při ruce.“

„Ale neviděl jste na vlastní oči, že by byl skleničku vypil?“

„Ne, neviděl.“

„Co se udalo potom?“

„Zeptal jsem se, mohu-li mu ještě něčím posloužit, a zeptal jsem se pana Ratchetta, v kolik hodin si přeje ráno vstávat. Řekl, že nechce být vyrušován, dokud nezazvoní.“

„Vstával obvykle časně nebo pozdě?“

„Podle toho, jak se mu zachtělo. Někdy vstal k snídani, jindy ležel až do oběda.“

„Takže jste neměl obavy, když dopoledne ubíhalo a pán vás nevolal?“

„Nikoli, pane.“

„Věděl jste, že má váš pán nepřátele?“

„Ano, pane.“ Říkal to úplně klidně a lhostejně.

„Jak jste to věděl?“

„Zaslechl jsem, jak s panem MacQueenem hovoří o nějakých dopisech, prosím.“

„Měl jste svého pána rád, Mastermane?“

Masterman se zatvářil pokud možno ještě bezvýrazněji než předtím.

„To bych tvrdit nemohl, pane. Dobře platil.“

„Ale sympatický vám nebyl?“

„Vyjádřil bych to snad tak, že Američané vůbec ve mně nevzbuzují valných sympatií.“

„Byl jste někdy v Americe?“

„Nebyl, pane.“

„Vzpomínáte si, jak se v novinách psalo o únosu dítěte v rodině Armstrongových?“

Muž trochu zrůžověl ve tváři.

„Ano, na to si vzpomínám, pane. Šlo o malou holčičku, že? Otřesný případ.“

„Vy víte, že váš zaměstnavatel, monsieur Ratchett, byl hlavním inspirátorem tohoto zločinu?“

„To jsem opravdu nevěděl, pane.“ V komorníkových slovech zazněl poprvé tón jisté citové reakce a rozhořčení. „To se mi ani věřit nechce, prosím.“

„Leč přesto je to pravda. Nyní přejdeme k tomu, co jste dělal včera večer vy

sám. To je nutná součást všech výslechnů, chápete. Jak jste tedy trávil čas, když jste se rozloučil se svým pánem?“

„Řekl jsem panu MacQueenovi, že si pán přeje, aby k němu zašel. Pak jsem se odebral do svého kupé a četl jsem.“

„A vaše kupé jest –?“

„Poslední kupé druhé třídy, pane. Vedle jídelního vozu.“

Poirot se díval na plánek.

„Aha – a které lůžko je vaše?“

„Dolní, pane.“

„Toto, číslo 4?“

„Ano, pane.“

„Jest tam někdo s vámi?“

„Ano, pane. Ten velký Ital.“

„Mluví anglicky?“

„No – jak se to tak vezme, pane.“ V této větě zaznívalo jasné opovržení. „Žil v Americe – v Chicagu – jestli jsem mu dobře rozuměl.“

„Hovořili jste spolu hodně?“

„Nikoli, pane, mně je milejší číst.“

Poirot se usmál. Dovedl si tu scénu jasně představit – statný, hovorný Ital, stíhaný opovržením tohoto vznešeného sluhy.

„A copak čtete, smím-li se ptáti?“

„Nyní právě čtu *V zajetí lásky* od spisovatelky Arabelly Richardsonové.“

„Je to dobrý román?“

„Mně se velmi líbí, prosím.“

„Nu, pokračujme. Vy jste se vrátil do svého kupé a četl jste *V zajetí lásky* až – do kdy?“

„Asi do půl jedenácté, pane, a pak si ten Ital chtěl jít lehnout. Tak nám průvodčí přišel ustlat.“

„Poté jste si tedy lehl a usnul jste?“

„Lehl jsem si, pane, ale neusnul jsem.“

„Proč jste neusnul?“

„Bolely mě zuby, pane.“

„Oh, là, là, to je nepříjemné.“

„Velice nepříjemné, pane.“

„Dělal jste proti tomu něco?“

„Přiložil jsem si obklad z hřebíčkového oleje, což bolest poněkud zmírnilo, ale stále ještě jsem nebyl s to usnout. Rozsvítil jsem si lampičku nad postelí a pokračoval jsem v četbě – abych na to jaksi pozapomněl.“

„Tak vy jste vůbec nespál?“

„Trochu ano, pane, usnul jsem někdy ke čtvrté hodině ranní.“

„A váš partner?“

„Ten Ital? Celou noc chrápal.“

„Po celou noc neopustil kupé?“

„Ne, pane.“

„A vy?“

„Rovněž ne, pane.“

„Slyšel jste během noci něco?“

„Nevzpomínám si, že bych byl něco slyšel, pane. Tedy něco neobvyklého. Vlak stál, a tak vládlo mimořádné ticho.“

Poirot chvíli mlčel a pak řekl:

„Nu, zdá se, že už jsme si pověděli všechno. Vy tedy nemůžete nižádným způsobem vrhnout světlo na tuto tragédii?“

„Obávám se, že nikoli. Je mi líto.“

„Pokud je vám známo, existovaly nějaké rozepře nebo neshody mezi vaším pánem a panem MacQueenem?“

„Ne, to ne, prosím. Pan MacQueen je velice milý pán.“

„U koho jste byl ve službě, než jste nastoupil místo u monsieur Ratchetta?“

„U sira Henryho Tomlinsona z Grosvenor Square, prosím.“

„Proč jste od něho odešel?“

„Sir Henry odjížděl do Východní Afriky a nepotřeboval už mých služeb. Ale jsem si jist, že by mi dal dobré vysvědčení, pane. Byl jsem u něho řadu let.“

„A vy jste byl u monsieur Ratchetta – jak dlouho?“

„Něco přes devět měsíců, pane.“

„Děkuji vám, Mastermane. Mimochodem – kouříte lulku?“

„Nikoli, pane. Kouřím jen retka – tedy cigarety, prosím.“

„Děkuji vám. Tot' vše.“

Poirot ho s úklonou propustil. Komorník okamžik váhal.

„S dovolením, prosím – ta starší americká dáma je, abych tak řekl, ve stavu značného rozrušení. Vykládá, že viděla vraha na vlastní oči. Je velmi rozčilená, pane.“

„V tom případě,“ usmál se Poirot, „by měla přijít na řadu hned po vás.“

„Mohu jí to tedy sdělit, pane? Už hezkou dobu pořád opakuje, že musí mluvit s nějakou úřední osobou. Průvodčí se už dlouho marně pokouší ji uchlácholit.“

„Pošlete nám ji sem, příteli,“ vyzval ho Poirot. „Poslechneme si, co nám poví.“

ČTVRTÁ KAPITOLA

Výpověď paní z Ameriky

Paní Hubbardová vpadla do jídelního vozu, vzrušením sotva dechu popadajíc, takže pomalu nebyla s to vypravit ze sebe dvě souvislá slova.

„Řekněte mi jen jedno. Je přítomna nějaká úřední osoba? Přináším důležité zprávy, vysoce důležité zprávy, a chtěla bych je sdělit pokud možno nejdříve nějaké úřední osobě. Jestli snad vy, pánové –“

Těkala očima z jednoho na druhého.

Poirot se naklonil kupředu.

„Sdělte je mně, madame,“ vyzval ji. „Leč nejprve račte přijmout místo.“

Paní Hubbardová těžce dopadla na židli proti němu.

„Chci vám oznámit jen toto: V noci na dnešek došlo tady ve vlaku k vraždě a *vrah byl u mne v kupé!*“

„Jste si tím jista, madame?“

„Ovšemže jsem si tím jista! Co si myslíte? Přece vím, o čem mluvím! Vylíčím vám přesně, jak to všechno bylo. Šla jsem si lehnout a usnula jsem; a najednou jsem se probudila – tma jako v pytli – a já věděla, že je u mne v kupé chlap. Byla jsem strachy jako ochromená, takže jsem ze sebe nedokázala vypravit ani hlásku, chápete? Jen jsem tam ležela a říkala si: ‚Matičko skákavá, teď tě tu zamordujou.‘ Nemůžu vám ani popsat, jak mi bylo. V takovém vlaku je všechno možné, myslím si, však se o tom v novinách píšou hrozné věci! A pak jsem si pomyslela: ‚Ale šperky ti za drápkem nezůstanou,‘ protože, víte, já je strčila do punčochy a schovala pod polštář – není to sice moc pohodlné, dělá to takový hrbol, to si přece umíte představit. Ale to jen tak mimochodem, na tom teď nesejde. Kdepak jsem to přestala?“

„Měla jste dojem, madame, že ve vašem kupé jest muž.“

„Ano, a tak tam ležím, netroufám si ani oči otevřít a uvažuju, co si propána počnu, a říkám si v duchu: ‚Ještě že dcera neví, do čeho jsem to spadla, to mě jedině utěšuje.‘ A pak jsem nějak sebrala rozum do hrsti a šmátrala jsem rukou, až jsem nahmatala zvonek na průvodčího. Mačkám a mačkám, ale nic se neděje. Věřte, že jsem cítila, jak mi tuhne krev v žilách. ‚Panenko skákavá,‘ povídám si, ‚snad pomordovali celý vlak.‘ Stejně už jsme stáli a ve vzduchu viselo takové zlověstné ticho. Ale mačkám a mačkám pořád dál ten zvonek a pak mi spadl kámen ze srdce, protože jsem zaslechla rychlé kroky po chodbě a zaťukání na dveře. ‚Dále!‘ vykřikla jsem a přitom jsem rozsvítila. A věřte tomu nebo ne, nebylo tam živáčka.“

Paní Hubbardová zřejmě pokládala tento fakt spíše za dramatické vyvrcholení než naopak.

„A co se přihodilo potom, madame?“

„No, potom jsem tomu člověku řekla, co se mi stalo, ale on tomu nechtěl věřit. Zřejmě si myslel, že se mi to všechno jen zdálo. Trvala jsem na tom, aby se koukl pod sedadlo, i když vykládal, že by se tam žádný nevešel. Bylo jasné, že ten chlap unikl, ale předtím tam byl, a hrozně mě rozčililo, jak se mi to průvodčí snažil vymlouvat. Přece jsem si to nevymyslela, pane – obávám se, že jsme se ještě nepředstavili.“

„Já jsem Poirot, madame, a toto je monsieur Bouc, ředitel železniční společnosti, a pan doktor Constantine.“

Paní Hubbardová zahučela roztržitě: „Těší mě, pánové,“ ke všem třem, a pak zase spustila:

„Netvrdím, že mám patent na rozum. Byla jsem přesvědčena, že se ke mně vloupal můj soused – co ho chudáka zavraždili. Povídám průvodčímu, ať se podívá na spojovací dveře, a taky že bylo odemčeno. No, to jsem brzy napravila. Musel namísto zamknout, a když odešel, tak jsem vstala a pro jistotu jsem ještě na dveře přišoupla kufr.“

„To bylo v kolik hodin, paní Hubbardová?“

„A víte, že vám nepovím? Vůbec jsem na to nepomyslela, kouknout se na hodinky. Byla jsem tak hrozně rozrušená.“

„A jaká jest vaše teorie?“

„No, to je přece nad slunce jasnější. Ten chlap u mě v kupé musel být ten vrah. Kdo jiný by to byl?“

„A vy se domníváte, že se vrátil do sousedního kupé?“

„Jak to mám vědět? Neodvážila jsem se otevřít ani oko.“

„Musel uniknout dveřmi na koridor.“

„To nemůžu říct. Víte, neodvažovala jsem se oči otevřít.“

Paní Hubbardová si z hloubi duše povzdechla.

„Panenko skákavá, co já zažila strachu! Kdyby to jen dcera věděla –“

„Nemyslíte, madame, že to, co jste slyšela, byl hluk způsobený kroky od vedle – v kupé zavražděného?“

„Ne, to si nemyslím, pane – jak jste to říkal – Poirote. *Ten chlap byl přímo v mém kupé.* A co víc, mám pro to důkaz.“

Podržela jim triumfálně před očima rozměrnou kabelu a začala se v ní přehrabovat.

Vytáhla po pořádku dva velké čisté kapesníky, brýle s rohovinovou obroučkou, tubu aspirinu, krabičku tablet pro posílnění, celuloidové pouzdro s jedovatě zelenými mátovými bonbony, svazek klíčů, nůžky, blok amerických

cestovních šeků, momentku mimořádně nehezkého děcka, nějaké dopisy, pětinasobnou šňůru nepravých orientálních perel a malý kovový předmět – knoflík.

„Vidíte ten knoflík? To není můj knoflík a nepochází z ničeho, co mám. Našla jsem ho, když jsem ráno vstala.“

Jak jej položila na stůl, monsieur Bouc se nad něj sklonil a zvolal:

„Ale to je knoflík z uniformy našich průvodčích!“

„Existuje pro to třeba vysvětlení,“ řekl Poirot.

Obrátil se ohleduplně k paní Hubbardové.

„Tento knoflík, madame, mohl upadnouti z uniformy průvodčího, když prohledával vaši kabinu nebo když vám včera večer stlal.“

„Já prostě nevím, co to s vámi je, lidičky. Vy se zřejmě chcete za každou cenu hádat. Ale teď poslouchejte. Včera večer jsem si v posteli četla časopis. Než jsem zhasla, položila jsem ten časopis na kufřík, který stál na podlaze pod oknem. Dáváte pozor?“

Ujistili ji, že ano.

„No tak dobrá. Průvodčí se podíval pod sedadlo od dveří, pak vešel dovnitř a zamkl spojovací dveře do sousedního kupé, ale k oknu vůbec nepřišel. A dneska ráno ležel ten knoflík přímo na tom časopise. Co tomu říkáte teď, to bych ráda věděla.“

„Tomu říkám stopa, madame,“ odvětil Poirot.

Tato odpověď dámu zřejmě usmířila.

„Čert mě může vzít, když mi někdo nevěří,“ vysvětlovala.

„Vy jste nám poskytla nanejvýš cenné a zajímavé informace,“ konejšil ji Poirot. „A nyní, smím položit několik otázek já vám?“

„Prosím, beze všeho.“

„Jak to, že jste vy byla nervózní z toho Ratchetta, a přitom jste už dříve nezamkla spojovací dveře mezi vaším kupé a jeho?“

„Já jsem měla zamčino,“ odpověděla paní Hubbardová promptně.

„Oh, vy jste tedy měla zamčino?“

„Přesně řečeno to bylo tak, že jsem se zeptala té Švédky – z duše dobrá osoba –, jestli mám zamčino, a ona řekla, že mám.“

„Jak to, že jste se nepodívala sama?“

„Protože jsem už ležela a na klice mi visel pytlík s toaletními potřebami.“

„Kolik hodin bylo, když jste ji požádala o tuto službu?“

„Počkat. Muselo to být tak kolem půl jedenácté nebo ve tři čtvrtě na jedenáct. Přišla se podívat, jestli nemám aspirin. Pověděla jsem jí, kde ho najde, a ona si ho vzala ode mě z kabely.“

„Vy sama jste byla v posteli?“

„Ano.“

Náhle se zasmála.

„Celá se vyděsila, chudinka zlatá. Víte, ona omylem otevřela vedle.“

„K monsieur Ratchettovi?“

„Ano. Člověk se přece lehko splete, když prochází vlakem a všechna kupé jsou zavřená. Otevřela omylem jeho dveře. Byla z toho celá pryč. On se zasmál a prý jí řekl něco ne zrovna slušného. Zůstala jako opařená, chudinka. ‚Ach já dělala chybu,‘ povídá. ‚Já stydím, že dělala chybu. Není hodný muž,‘ povídá. On řekl: ‚Vy moc stará.‘“

Dr. Constatine se zakuckal a paní Hubbardová ho okamžitě zmrazila pohledem.

„Nebyl to slušný člověk,“ prohlásila. „Takové věci se dámě neříkají. A nesluší se, aby se tomu někdo smál.“

Dr. Constantine se spěšně omlouval.

„Později jste už neslyšela žádné zvuky z kupé monsieur Ratchetta?“ zeptal se Poirot.

„No – vlastně ne.“

„Jak to myslíte, madame?“

„No –“ zaváhala. „Chrápal.“

„Ah! On tedy chrápal?“

„Hrozně chrápal. Minulou noc mě to pořád budilo.“

„Po tom poplachu s mužem ve vašem kupé už jste ho neslyšela chrápat?“

„Ale, pane Poirote, jak jsem ho mohla slyšet? Byl přece už mrtvý!“

„Ach ano, pravda,“ řekl Poirot.

Vypadal dočista popleteně.

„Pamatujete se na to, jak bylo Armstrongovým uneseno dítě, paní Hubbardová?“ zeptal se.

„Ano, jakpak bych se nepamatovala. A ten lump, co to udělal, dočista unikl na svobodu. Pane, toho tak jednou dostat do ruky!“

„On neunikl. On jest mrtev. On zemřel v noci na dnešek.“

„Snad tím nechcete říct –“ Paní Hubbardová rozčilením až vstávala ze židle.

„Ale ano. Právě to vám říkám. Ratchett byl tím mužem.“

„*No tohle!* Považte, lidičky! Musím sednout a napsat to dceři. Tak co, neříkala jsem vám včera, že se mi ten člověk nelíbí? Vidíte, a měla jsem pravdu. Moje dcera říkává: ‚Maminka má čuch, a když se jí někdo nezamlouvá, můžete na to vzít jed, že nemluví do větru.‘“

„Znala jste se s někým od Armstrongů, paní Hubbardová?“

„Ne. Pohybovali se jen v nejvybranější společnosti. Ale o ní se říkalo, že to byla moc milá dáma a že jí manžel prostě zbožňoval.“

„Vy jste nám velmi pomohla, milá paní Hubbardová, opravdu jste nám velice pomohla. Snad byste mi laskavě řekla své jméno celé.“

„Prosím, zajisté. Caroline Martha Hubbardová.“

„Napsala byste sem laskavě svou adresu?“

Paní Hubbardová mu vyhověla, aniž při tom přestala vykládat.

„Nemůžu se z toho vzpamatovat. Casetti – a tady ve vlaku! Moje tušení mě nezklamalo, vidíte, pane Poirote?“

„Zajisté, madame. Mimochodem – nemáte hedvábné rudé neglizé?“

„Panenko skákavá, co vás taky nezajímá! Ne, nemám. Mám s sebou dva župany – jeden růžový flanelový – ten přijde člověku vhod na moři, a ještě jeden, co mi darovala dcera – takový slavnostnější, fialový, hedvábný. Ale pročpak se, pro všechno na světě, zajímáte o moje župany?“

„Víte, madame, někdo v rudém kimonu vešel buď do vašeho kupé nebo do kupé páně Ratchettova. Člověka to mate, když jsou všechna zavřená, jak jste před chvílí pravila, aby poznal, které je které.“

„Nikdo v rudém županu nevešel ke mně.“

„Pak tedy musela vejít k monsieur Ratchettovi.“

Paní Hubbardová sevřela rty a chmurně prohlásila:

„Ani bych se nedivila.“

Poirot se naklonil kupředu.

„Slyšela jste tedy vedle ženský hlas?“

„Nevím, jak jste to uhádl, pane Poirote. Opravdu nevím. Ale – hm – mám-li mluvit otevřeně, tedy ano, *slyšela*.“

„Ale když já se vás *prostě* ptám, zda jste něco vedle neslyšela, vy jste jenom řekla, že jste slyšela chrápání pana Ratchetta.“

„Vždyť to je pravda. On také chrápal. Pokud jde o to druhé –“ Paní Hubbardová dočista zružověla. „O tom přece slušná dáma nemluví.“

„Kolik hodin to bylo, když jste slyšela ten ženský hlas?“

„To vám nepovím. Probudila jsem se na chvíli a slyšela jsem ženský hlas a bylo jasné odkud. Tak jsem si pomyslela: ‚Jsi ty mi pěkný ptáček! Stejně jsem se od tebe ničeho dobrého nenadála!‘ a zase jsem usnula a za živý svět bych něco takového nevyprávěla před třemi cizími pány, kdybyste to byl ze mě nevypáčil.“

„A to se stalo před tím poplachem s mužem ve vašem kupé, anebo potom?“

„Už se zase tak divně ptáte! Přece se nemohl bavit se ženou, když už byl mrtvý, ne?“

„*Pardon*. Vy mě musíte pokládati za velmi hloupého, madame.“

„Hádám, že i vy se můžete tu a tam splést. Já tomu pořád ještě nemůžu věřit, že to byl ten zloduch Casetti. Co tomu jen řekne dcera –“

Obratným manévrováním dokázal Poirot, že se všechny propriety té dobré duše ocitly zpátky v její kabele, a doprovázel ji ke dveřím.

V posledním okamžiku řekl:

„Upadl vám kapesníček, madame.“

Paní Hubbardová se podívala na obláček, který jí držel vstříc.

„To není můj kapesník, pane Poirote. Já ho mám tady.“

„Pardon. Myslel jsem, když má monogram H –“

„Podívejte se, to je zvláštní, ale rozhodně mi nepatří. Moje prádlo má monogram C. M. H. a nosím s sebou pořádné kapesníky – žádné takovéhle nekřesťansky drahé pařížské camfrňousky. Copak se do takového nesmyslu dá utřít nos?“

Na to jí ovšem žádný z těch tří nedokázal dát uspokojivou odpověď a paní Hubbardová vítězně vyplula ze dveří.

PÁTÁ KAPITOLA

Výpověď Švédky

Monsieur Bouc si pohrával s knoflíkem, který tu paní Hubbardová zanechala. „Ten knoflík! To mi nejde do hlavy. Znamená to snad, že by v tom měl Pierre Michel přece jen prsty?“

„Ten knoflík dozajista může míti význam,“ pronesl přemítavě Poirot. „Vyslechněme ještě Švédku, než si pohovoříme o tom, co jsme se dověděli.“ Probíral se hromádkou pasů před sebou.

„Aha, tady to máme. Greta Ohlssonová, čtyřicet devět let stará.“

Monsieur Bouc instruoval číšníka a za chvíli se objevila dáma s uzlem prošedivělých plavých vlasů a s mírným ovčím výrazem v dlouhém obličejí. Zamrkala krátkozrace na Poirota přes brýle, ale jinak byla docela klidná.

Ukázalo se, že rozumí francouzsky, tak byl rozhovor veden v tomto jazyce. Poirot jí nejprve položil ty otázky, na které už znal odpovědi – jak se jmenuje, jak je stará a kde bydlí. Pak se jí zeptal na její povolání.

Sdělila mu, že je vychovatelkou v misionářské škole nedaleko Cařihradu. Byla také diplomovanou ošetřovatelkou.

„Víte už ovšem, co se stalo v noci na dnešek, mademoiselle?“

„Pochopitelně. Je to strašné. A ta paní z Ameriky tvrdí, že vrah byl docela u ní v kupé.“

„Slyšel jsem, mademoiselle, že poslední jste viděla zavražděného naživu vy.“

„Nevím. Je to možné. Otevřela jsem omylem dveře do jeho kupé. Velice jsem toho pak litovala. Bylo mi to nanejvýš trapné.“

„Zahlédla jste ho na vlastní oči?“

„Ano. Četl knihu. Rychle jsem se omluvila a zavřela jsem.“

„Řekl vám na to něco?“

Tvář počestné ženy zaplavil lehký ruměnc.

„Zasmál se a řekl pár slov. Asi jako – nerozuměla jsem mu dobře.“

„A co jste dělala potom, mademoiselle?“ změnil Poirot taktně předmět rozhovoru.

„Vešla jsem do kupé k té Američance, k paní Hubbardové. Prosila jsem ji, jestli nemá aspirin, a ona mi ho dala.“

„Ptala se vás, jsou-li zamčené spojovací dveře mezi jejím kupé a kupé monsieur Ratchetta?“

„Ano.“

„A byly zamčeny?“

„Ano.“

„A potom?“

„Potom jsem se vrátila do svého kupé, vzala jsem si aspirin a ulehla jsem.“

„V kolik hodin to asi všechno bylo?“

„Když jsem si lehla, bylo za pět minut jedenáct, protože jsem se dívala na hodinky, než jsem je natáhla.“

„Usnula jste hned?“

„Hned ne. Bolesti hlavy povolily, ale ležela jsem ještě nějakou chvíli s očima dokořán.“

„Vjel už vlak do závěje, než jste usnula?“

„Myslím, že ne. Mám dojem, že jsme zastavovali na nějakém nádraží, právě když jsem začala usínat.“

„To muselo být ve Vinkovcích. Vaše kupé, mademoiselle, je toto?“

„Ano, správně.“

„Máte horní, nebo dolní lůžko?“

„Dolní, číslo 10.“

„A máte spolucestující?“

„Ano, jednu mladou Angličanku. Velmi milá, velmi přívětivá. Cestuje z Bagdádu.“

„Opustila kupé poté, co vlak vyjel z Vinkovců?“

„Ne, jsem si tím jista, že ne.“

„Jak to, že jste si tak jista, když jste spala?“

„Mám velmi lehké spaní. Seběmenší šelest mne probudí. Jsem si jista, že bych se byla probudila, kdyby byla slézala z horního lůžka.“

„Vy sama jste rovněž neopustila kupé?“

„Až dnes ráno.“

„Vlastníte rudé hedvábné kimono, mademoiselle?“

„Ne, to ne. Mám dobrý pohodlný župan s vlasem dovnitř.“

„A dáma, která je vaší spolubydlící, slečna Debenhamová? Jaké barvy je její župan?“

„Má takový ten lehký vlněný župánek, jaké se dělají na Východě, světle fialový.“

Poirot přikývl.

Pak se zeptal přátelsky:

„Kam jedete? Na dovolenou?“

„Ano, jedu domů na dovolenou. Ale nejdříve chci zůstat asi týden na návštěvě u sestry v Lausanne.“

„Byla byste tak laskavá a napsala nám tu jméno a adresu paní sestry?“

„Prosím.“

Vzala papír a tužku, které jí podával, a napsala jméno a adresu, jak ji o to požádal.

„Byla jste někdy v Americe, mademoiselle?“

„Ne. Jednou se mi to už skoro povedlo. Měla jsem doprovázet nemocnou dámu, ale na poslední chvíli z toho sešlo. Upřímně jsem toho litovala. Američané jsou velmi dobří. Dávají mnoho peněz na zakládání škol a nemocnic. Jsou tak praktičtí.“

„Vzpomínáte si, že byste byla někdy něco slyšela o únosu v rodině Armstrongových?“

„Ne, co to bylo?“

Poirot jí to vysvětlil.

Gretu Ohlssonovou to hluboce rozhořčilo. Žlutý drdol se jí chvěl bouřlivými city.

„Jak může země nosit takové darebáky! Je to zkouška víry. Nešťastná matka! Srdce mi usedá, když na ni pomyslím!“

Účinnivá Švédka odešla celá rozpálená, s očima plnými slz.

Poirot si něco pilně zapisoval na arch papíru.

„Co si to píšete, příteli?“ zeptal se ho monsieur Bouc.

„Mám ve zvyku postupovat spořádaně a přehledně, *mon cher*. Napsal jsem si tu chronologický přehled událostí.“

Dopsal a podal list papíru monsieur Boucovi.

- 9.15 Vlák odjíždí z Bělehradu
- kolem 9.40 Komorník opouští Ratchetta a zanechá mu po ruce prášky na spaní
- kolem 10.00 MacQueen opouští Ratchetta
- kolem 10.40 Greta Ohlssonová zahlédne Ratchetta (naposledy viděn naživu)
Pozn. – Četl knihu.
- 0.10 Vlák vyjíždí z Vinkovců (má zpoždění)
- 0.30 Vlák uvázne v závěži
- 0.37 Zvoní Ratchettův zvonek. Průvodčí jde k němu. Ratchett řekne: „*Ce n'est rien. Je me suis trompé.*“
- kolem 1.17 Paní Hubbardová má dojem, že je u ní v kupé muž. Zvoní na průvodčího.

Monsieur Bouc pochvalně přikývl.

„To je velmi přehledné,“ řekl.

„Nic vám na tom nepřipadá divné?“

„Ne, připadá mi to všechno nadmíru jasné a správné. Zdá se mi docela evidentní, že zločin byl spáchán v 1.15. Svědčí o tom ty hodinky a podporuje to i výpověď paní Hubbardové. Já se jen tak pro sebe pokusím uhádnout, kdo je vrah. Řekl bych, příteli, že je to ten taliánský hromotluk. Pochází z Ameriky – z Chicaga, a nezapomínejte, že Ital pracuje s nožem a že nebodne jednou, ale kolikrát.“

„To je pravda.“

„Nepochybuji, tohle bude řešení celé záhady. Bezpochyby měl v tom únosu prsty také. Casetti je italské jméno. Ratchett ho nějakým způsobem, jak se říká, převez.

Ital ho vypátral, posílal mu nejprve výhružné dopisy a pak se mu brutálním způsobem pomstil. Je to docela jednoduché.“

Poirotovi se zablýsklo hlavou.

„Obávám se, že pravda bude sotva tak jednoduchá,“ zahučel.

„Ale já jsem přesvědčen, že to tak bylo,“ opáčil monsieur Bouc, kterému se jeho teorie čím dál tím víc zamlouvala.

„A co ten komorník, kterého bolel zub? Přisahá přece, že se Ital ani nehnul z kupé!“

„To je problém.“

Poirotovi se zablýsklo v očích.

„Ano, to je malér, že? Na neštěstí pro vaši teorii a na štěstí pro našeho Itala bolel právě komorníka pana Ratchetta zub.“

„Však ono se to ještě vysvětlí,“ prohlásil monsieur Bouc s velkolepou jistotou.

Poirot znovu zavrtěl hlavou. „Tak jednoduché to sotva bude,“ zamumlal.

ŠESTÁ KAPITOLA

Výpověď ruské kněžny

„Vyslechněme, co nám poví Pierre Michel o tomto knoflíku,“ navrhl monsieur Bouc.

Zavolali tedy průvodčího ze spacího vozu. Podíval se na ně tázavě.

Monsieur Bouc si odkašlal.

„Koukejte, Micheli,“ řekl. „Máme tady knoflík z vaší uniformy. Našel se v kupé té Američanky. Jak to můžete vysvětlit?“

Průvodčí zvedl automaticky ruce k uniformě.

„Mně žádný knoflík nechybí, monsieur,“ řekl. „To bude nějaký omyl.“

„Zajímavé.“

„Nedovedu si to vysvětlit, monsieur.“

Průvodčí se tvářil udiveně, ale rozhodně ne provinile nebo zmateně.

Monsieur Bouc pronesl významně:

„Ten knoflík byl nalezen za okolností svědčících o tom, že jej ztratil muž, který byl v noci na dnešek v kupé paní Hubbardové, když na vás zvonila.“

„Vždyť u ní žádný nebyl, monsieur. Dámě se muselo něco zdát.“

„Nezdálo se jí to, Micheli. Vrah monsieur Ratchetta tamtudy unikl a *ztratil přitom tenhle knoflík.*“

Jakmile si Pierre Michel uvědomil pravý dosah páně Boucových slov, upadl do stavu vrcholného rozčilení.

„To není pravda, monsieur, to není pravda!“ volal. „Vy mě obviňujete, že jsem spáchal ten zločin? Mě? Já za nic nemůžu. Já přece vůbec za nic nemůžu. Proč bych zabíjel pána, kterého jsem v životě neviděl?“

„Kde jste byl, když paní Hubbardová zvonila?“

„Už jsem vám to řekl, monsieur, že v sousedním vagóně, povídali jsme si tam s kolegou.“

„Pošleme pro něj.“

„To udělejte, monsieur, proboha vás prosím, udělejte to.“

Přivolali tedy průvodčího ze sousedního vozu. Okamžitě potvrdil výpověď Pierra Michela. Dodal, že u toho byl ještě průvodčí z bukurešťského vagónu. Všichni tři rozebírali situaci zaviněnou sněhem. Bavili se asi deset minut, když tu měl Michel dojem, že slyší zvonění. Jak otevřel dveře mezi vagóny, slyšeli to i druzí dva naprosto zřetelně. Zvonek drnčel ostošest. Michel se rychle běžel podívat, co je.

„Tak vidíte, monsieur, že za nic nemůžu,“ naříkal Michel úzkostlivě.

„A co ten knoflík z vaší uniformy? Jak si to máme vysvětlit?“

„Nevím, monsieur. To je mi záhada. Já mám všechny knoflíky v pořádku.“

Oba druzí průvodčí také tvrdili, že neztratili knoflík. Rovněž tak že vůbec nebyli v kupé paní Hubbardové.

„Uklidněte se, Micheli,“ řekl nakonec Bouc, „a snažte se vybavit si přesně, jak to bylo, když na vás paní Hubbardová zazvonila a vy jste k ní běžel. Potkal jste snad někoho na chodbě?“

„Nikoho, monsieur.“

„Viděl jste, jak se někdo vzdaluje od vás chodbou opačným směrem?“

„Také ne, monsieur.“

„Podivné,“ řekl monsieur Bouc.

„To se dá vysvětlit,“ pravil Poirot. „Je to jen otázka času. Paní Hubbardová se probudí a zjistí, že je někdo u ní v kupé. Chvilí leží ochromena strachem, oči pevně zavřené. Pravděpodobně právě v tom okamžiku vyklouzl vrah na chodbu. Ona začne zvonit. Ale průvodčí hned nepřijde. Slyší až třetí nebo čtvrté zazvonění. Řekl bych, že měl spoustu času –“

„Udělat co? Co, *mon cher*? Nezapomínejte, že vlak obklopují obrovské sněhové závěje.“

„Náš tajemný vrah měl pouze dvě možnosti,“ vysvětloval Poirot pomalu.

„Buď se uchýlit na některou toaletu, anebo někam do kupé.“

„Ale ta jsou všechna obsazena.“

„Ano.“

„Chcete říci, že se mohl uchýlit do svého vlastního kupé?“

Poirot přikývl.

„Klape to, klape to,“ hučel monsieur Bouc. „Během těch deseti minut, kdy tu průvodčí není, vyjde vrah ze svého kupé, vstoupí k Ratchettovi, zabije ho, zamkne dveře a zajistí je na řetěz, vyjde přes kupé paní Hubbardové a je zpátky v bezpečí ve svém vlastním kupé, než průvodčí zase přijde.“

Poirot zamumlal:

„Tak jednoduché to není, příteli. Tuhle doktůrek vám to potvrdí.“

Monsieur Bouc pokynem ruky propustil všechny tři průvodčí.

„Zbývá nám ještě vyslechnout osm cestujících,“ řekl Poirot. „Pět cestujících první třídy – kněžnu Dragomirovovou, hraběte Andrényiho s chotí, plukovníka Arbuthnota a pana Hardmana. Tři cestující druhé třídy – slečnu Mary Debenhamovou, Antonia Foscarelliho a Fräulein Schmidtovou, komornou.“

„Kdo bude první na tapetě – Talián?“

„Jak důsledně trváte na tom svém Taliánovi! Ne, začneme na nejhořejší příčce. Snad by *madame la princesse* byla tak laskavá a věnovala nám několik minut svého vzácného času. Vyříd'te jí ten vzkaz, Micheli.“

„*Oui, monsieur*,“ řekl průvodčí už na odchodu.

„Řekněte jí, že bychom ji navštívili v jejím kupé, kdyby se nechtěla obtěžovat sem,“ volal za ním *monsieur Bouc*.

Avšak kněžna Dragomirovová tuto nabídku odmítla.

Objevila se v jídelním voze, lehce pokynula hlavou a posadila se proti Poirotovi.

Její drobný želví obličej vypadal ještě žlutěji než včera. Byla bezesporu ošklivá, ale přitom měla právě tak jako želva oči jako drahokamy, temné a panovačné, zářící ztajenou energií a silou ducha, kterou musel každý okamžitě vycítit.

Měla hluboký hlas, velmi zvučný – bylo v něm něco až drsného.

Přerušila krátce květnatou litanii omluv z úst *monsieur Bouca*.

„Není třeba se omlouvat, pánové. Vyrozuměla jsem, že došlo k vraždě. Musíte pochopitelně vyslechnout všechny cestující. Jsem ochotna být vám nápomocna, pokud to bude v mých silách.“

„Jste příliš laskavá, madame,“ řekl Poirot.

„Naprosto ne. To je samozřejmá povinnost. Co si tedy přejete vědět?“

„Celé vaše jméno a adresu, madame. Snad byste je raději napsala sama?“

Poirot jí nabídl arch papíru a tužku, ale kněžna je odstrčila.

„Napište to sám,“ řekla. „Není na tom nic těžkého – Natalia Dragomirovová, 17, Avenue Kléber, Paříž.“

„Vracíte se domů z Cařihradu, madame?“

„Ano. Navštívila jsem rakouské vyslanectví. Mám s sebou komornou.“

„Pověděla byste nám laskavě, co jste dělala včera po večeři?“

„Prosím. Požádala jsem průvodčího, aby mi ustlal, než se navečeřím. Ulehla jsem hned po večeři. Četla jsem do jedenácti a pak jsem zhasla. Ale nemohla jsem usnout, protože se ozvaly jisté revmatické bolesti, kterými trpím. Asi ve tři čtvrtě na jednu jsem si poslala pro komornou. Namasírovala mě a pak mi předčítala, dokud se mne nezmocnila ospalost. Nemohu říct přesně, kdy odcházela, možná po půlhodině, možná později.“

„To už vlak stál?“

„To už vlak stál.“

„Neslyšela jste nic – nic neobvyklého během té doby?“

„Neslyšela jsem nic neobvyklého.“

„Jak se jmenuje vaše komorná?“

„Hildegarde Schmidtová.“

„Máte ji už dlouho?“

„Patnáct let.“

„Důvěřujete jí?“

„Absolutně. Pochází z jednoho panství mého nebožtíka chotě v Německu.“

„Mám za to, že jste už navštívila Spojené státy, madame?“

Tuto náhlou změnu v předmětu rozhovoru komentovala stará dáma zvednutím obočí.

„Už mnohokrát.“

„Stýkala jste se někdy s jistou rodinou Armstrongových – s rodinou, kde se udála tragédie?“

Stará dáma odpověděla procítěně:

„Mluvíte o mých přátelích, monsieur.“

„Znala jste tedy dobře plukovníka Armstronga?“

„Jeho jsem znala jen zběžně, ale jeho žena Sonia byla moje kmotřenka. Stýkala jsem se s její matkou, herečkou Lindou Ardenovou. Linda Ardenová byla bohem nadaná umělkyně, jedna z největších tragédiček, které kdy žily. Její lady Macbethová, její Magda byly nepřekonatelné. Nebyla jsem však jen obdivovatelkou jejího hereckého umění, byly jsme přítelkyně.“

„Je už mrtva?“

„Ne, ne, žije, ale v úplné odloučenosti. Má velmi otřesené zdraví, většinu času musí proležet na pohovce.“

„Měla, pokud vím, ještě jednu dceru?“

„Ano, mnohem mladší, než byla Sonia Armstrongova.“

„A ta žije?“

„Zajisté.“

„Kde?“

Stařena se na něho ostře zadívala.

„Ráda bych věděla, proč mi kladete takovéhle otázky. Jakou mohou mít souvislost se záležitostmi, o kterou jde – s vraždou v tomto vlaku.“

„Souvisí s ní takto, madame: zavražděný měl na svědomí únos a smrt dítěte Armstrongových.“

„Ach!“

Rovné obočí se stáhlo. Kněžna Dragomirovová se trochu napřímila.

„Pak je podle mého mínění skvělé, že k této vraždě došlo! Prominete mi, že to posuzuji poněkud zaujatě.“

„To je naprosto přirozené, madame. Ale abychom se vrátili k otázce, na kterou jste ještě neodpověděla. Kde je mladší dcera Lindy Ardenové, sestra paní Armstrongové?“

„Nepovím vám to přesně, monsieur. S mladší generací se už nestýkám. Mám dojem, že si před několika lety vzala nějakého Angličana a odjela s ním do Anglie, ale na jeho jméno si momentálně nevzpomínám.“

Na chvíli se odmlčela a pak se zeptala:

„Přejete si vědět ještě něco, pánové?“

„Jen jedinou věc, madame, a je to poněkud indiskrétní dotaz. Jaké barvy je váš župan?“

Zvedla lehce obočí.

„Musím předpokládat, že máte k takové otázce své důvody. Mám s sebou modrý saténový župan.“

„To je všechno, madame. Jsem vám velice zavázán, že jste tak ochotně zodpověděla mé dotazy.“

Pokynula lehce rukou obtěžkanou prsteny.

Povstala, všichni ostatní rovněž, ale pak se ještě zdržela:

„Promiňte mi, monsieur,“ pravila, „ale smím znát vaše jméno? Váš obličej je mi nějak povědomý.“

„Jmenuji se Hercule Poirot – k vašim službám.“

Chvíli mlčela a pak pronesla:

„Hercule Poirot... Ano. Už si vzpomínám. To je Osud.“

Odcházela pak velmi vzpřímeně a i v jejích pohybech byla jistá strnulost.

„*Voilà une grande dame*,“ prohlásil monsieur Bouc. „Co o ní soudíte, příteli?“

Ale Hercule Poirot jen zavrtěl hlavou.

„Uvažuji, co mohla myslet tím Osudem,“ pravil.

SEDMÁ KAPITOLA

Výpověď hraběte Andrényiho a jeho choti

Poté byl předvolán hrabě Andrényi s chotí. V jídelním voze se však objevil hrabě sám.

Kdo hraběte spatřil takhle zblízka, musel uznat, že je to hezký muž. Byl vysoký aspoň šest stop, široký v ramenou, štíhlý v bocích. Měl na sobě prvotřídní anglický tvídový oblek a mohl být lehce pokládán za Angličana, nebýt délky jeho kníru a jisté linie jeho lícních kostí.

„Nu, pánové,“ pravil, „čím vám mohu být nápomocen?“

„Jistě chápete, monsieur,“ řekl Poirot, „že vzhledem k tomu, co se stalo, jsem nucen položit jisté otázky všem cestujícím.“

„Samozřejmě, samozřejmě,“ odpověděl hrabě velkoryse. „Chápu vaše postavení. Obávám se jen, že ani já, ani moje paní vám nebudeme moci nijak přispět. Spali jsme a vůbec nic jsme neslyšeli.“

„Je vám známa totožnost zesnulého, monsieur?“

„Pokud vím, byl to ten velký Američan – dělal vysloveně nesympatický dojem. Sedával při jídle tam u toho stolku.“

Pokynul rukou směrem ke stolu, kde jídávali Ratchett s MacQueenem.

„Ano, ano, monsieur, to souhlasí. Ale já jsem měl na mysli, znáte-li jméno onoho člověka.“

„Ne.“ Zdálo se, že je hrabě Poirotovým dotazem překvapen. „Chcete-li znát jeho jméno,“ pravil, „stačí přece nahlédnout do pasu.“

„V pase stojí jméno Ratchett,“ řekl Poirot. „Jenže to, monsieur, není jeho pravé jméno. Byl to Casetti, člověk, který zorganizoval jistý proslulý únos v Americe.“

Při těchto slovech hraběte ostražitě pozoroval, ale na toho zřejmě tato zpráva nijak zvlášť nezapůsobila.

„Tak?“ pravil. „Tím se věci určitě dostávají do jiného světla. Zvláštní země, tahle Amerika.“

„Byl jste tam, *monsieur le comte*?“

„Strávil jsem rok ve Washingtonu.“

„Poznal jste tam snad rodinu Armstrongových?“

„Armstrong – Armstrong – nevzpomínám si právě – člověk se seznámí s takovou spoustou lidí.“

Usmál se a pokrčil rameny.

„Ale abychom se vrátili k naší záležitosti, pánové,“ řekl. „Čím vám ještě

mohu sloužit?“

„Odebral jste se na lože – kdy, *monsieur le comte*?“

Poirotovy oči sjely k plánku. Hrabě Andrényi a jeho choť měli dvě kupé vedle sebe, číslo 12 a 13.

„Dali jsme si v jednom kupé ustlat, zatímco jsme večereli v jídelním voze. V druhém kupé jsme pak ještě po návratu chvíli seděli –“

„Které číslo by to bylo?“

„Číslo 13. Asi v jedenáct si moje paní šla lehnout. Průvodčí ustlal i mně a já jsem si také lehl. Spal jsem tvrdě až do rána.“

„Všiml jste si, že vlak stojí?“

„Nepostřehl jsem to, až ráno.“

„A vaše paní?“

Hrabě se usmál.

„Moje paní si bere prášky pro spaní, kdykoli cestuje vlakem. Vzala si včera obvyklou dávku trionalu.“

Odmlčel se.

„Je mi líto, že jsem vám nemohl být nijak nápomocen.“

Poirot mu přistrčil arch papíru a pero.

„Děkuji vám, pane hrabě. Je to pouhá formalita, ale směl bych znát vaše jméno a adresu?“

Hrabě to vypisoval pomalu a pečlivě.

„Bude lépe, když vám to napíše sám,“ řekl přitom přátelsky. „Jméno mého panství je trochu obtížné pro lidi neobeznalé s naší řečí.“

Podal Poirotovi papír a vstal.

„Moje paní sem vůbec nepotřebuje chodit,“ pravil. „Nepoví vám o nic víc než já.“

Poirotovi se trochu zablesklo v očích.

„Bezpochyby, bezpochyby,“ pravil. „Přesto bych se však rád paní hraběnky zeptal na několik maličkostí.“

„Ujišťuji vás, že je to zbytečné.“

V jeho hlase zazněl příkaz.

Poirot na něho dobromyslně hleděl.

„Je to pouhá formalita,“ řekl. „Ale jistě pochopíte, že to musím mít ve zprávě.“

Hrabě se nerad podvolil. Uklonil se krátce zvláštním způsobem a opustil jídelní vůz.

Poirot natáhl ruku po cestovním pase. Byly tam vypočítány jména a tituly hraběte. Přešel k další rubrice – *provázen choť*. Křestní jména Elena Maria, dívčí jméno Goldenbergová, věk 20 let. Nedbalý úředník zanechal na pase

mastnou skvrnu.

„Diplomatický pas,“ řekl monsieur Bouc. „Musíme postupovat opatrně, příteli, abychom nenarazili. Oni přece nemohou mít s vraždou nic společného.“

„Jen klid, *mon vieux*, budu postupovat s maximálním taktem. Pouhá formalita.“

Zmlkl, protože do jídelního vozu vstoupila hraběnka Andrényiová. Vypadala zaraženě a nesmírně roztomile.

„Přáli jste si se mnou mluvit, pánové?“

„Je to pouhá formalita, paní hraběnko.“ Poirot galantně vyskočil a dopoklonkoval ji na protější židli. „Potřebujeme se vás jenom zeptat, jestli jste včera něco neslyšela, co by tuto záležitost nějak osvětlilo.“

„Neslyšela jsem vůbec nic, monsieur. Spala jsem.“

„Neslyšela jste například poplach v kupé, které sousedí s vaším? Paní z Ameriky, která tam spí, měla hysterický záchvat a zvonila na průvodčího.“

„Neslyšela jsem nic, monsieur. Víte, já si беру prášky pro spaní.“

„Aha! Rozumím. Nemusím vás tedy už déle zdržovat.“ A jak vstávala, dodal rychle: „Jen ještě minutku – tyhle údaje, vaše dívčí jméno, věk a tak dále, je to správně?“

„Naprosto správně, monsieur.“

„Podepsala byste laskavě v tom smyslu prohlášení?“

Napsala rychle elegantními šikmými písmeny *Elena Andrényiová*.

„Provázela jste pana chotě do Spojených států, madame?“

„Ne, monsieur.“ Usmála se a začervenala se trochu. „Tehdy ještě nebyl mým chotěm, vzali jsme se před rokem.“

„Ach tak, děkuji vám, madame. Mimochodem – kouří pan choť?“

Koukla na něho překvapeně, přichystána k odchodu.

„Ano.“

„Lulku?“

„Ne. Cigarety a doutníky.“

„Ah! Děkuji vám.“

Otálela; její oči ho zvědavě pozorovaly. Byly to kouzelné oči, temné, mandlového tvaru, s předlouhými černými řasami, které kontrastovaly se vzácně jemnou bílou pletí. Výrazné rudé rty byly trochu pootevřené. Byla exotická a nádherná.

„Proč se mě na to ptáte?“

„Drahá madame,“ zašermoval Poirot rukou ve vzduchu, „detektivové jsou nuceni klást všelijaké otázky. Například vás musím poprosit, abyste mi sdělila barvu svého župánku.“

Udiveně na něho hleděla. Pak se zasmála.

„Kukuřičně žlutý sifon. Je to opravdu důležité?“

„Velice důležité, madame.“

Zeptala se zvědavě:

„Jste tedy opravdovský detektiv?“

„K službám, madame.“

„Myslela jsem, že v Jugoslávii policie vlaky nedoprovází – až zase v Itálii.“

„Nejsem jugoslávský detektiv. Jsem mezinárodní detektiv.“

„Patříte ke Společnosti národů?“

„Patřím celému světu, madame,“ prohlásil Poirot dramaticky.

Pak dodal: „Pracuji hlavně v Londýně. Umíte anglicky?“ dodal v té řeči.

„Málo ano, umím.“

Měla roztomilou výslovnost.

Poirot se znovu uklonil.

„Nebudeme vás už déle zdržovat, madame. Vidíte, že to nebylo tak strašné.“

Usmála se, pokynula jim a odešla.

„*Elle est belle*,“ konstatoval procítěně monsieur Bouc. Pak si vzdychl.

„No, tím jsme se moc kupředu nedostali.“

„Máte pravdu,“ řekl Poirot. „Dva, kteří nic neviděli, ani neslyšeli.“

„Dáme si teď zavolat Itala?“

Poirot chvíli neodpovídal. Prohlížel si pozorně mastnou skvrnu na maďarském diplomatickém pase.

OSMÁ KAPITOLA

Výpověď plukovníka Arbuthnota

Poirot sebou lehce trhl a probral se ze zadumání.

Zablýsklo se mu trochu v očích, když se setkal s dychtivým pohledem monsieur Bouca.

„Ach, drahý příteli,“ pravil. „Vidíte, stal se ze mne snob, jak se říká. Mám pocit, že je třeba se věnovat první třídě dřív než druhé. Jako dalšího si sem myslím zavoláme čackého plukovníka Arbuthnota.“

Jelikož Poirot shledal, že plukovníkova francouzština je rozsahu dosti omezeného, jal se ho vyslýchat anglicky.

Byly ověřeny údaje týkající se Arbuthnotova jména, věku, domovské adresy a vojenské hodnosti. Poirot pokračoval:

„Mám za to, že se vracíte z Indie domů na delší dovolenou – my tomu říkáme *en permission*?“

Plukovník Arbuthnot, kterého vůbec nemohlo zajímat, jak čemu nějakí cizinci říkají, odvětil s pravou britskou stručností:

„Ano.“

„Nikoli lodí?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Mám pro to své důvody.“

„Já tě naučím, dotěrný čmuchale,“ dodával k tomu jeho tón.

„Cestujete z Indie bez zastávky?“

Plukovník suše prohlásil:

„Zdržel jsem se jeden večer, protože jsem si chtěl prohlédnout chaldejské vykopávky v jižní Mezopotámii, a strávil jsem tři dny v Bagdádu u konzulárního úředníka, který je shodou okolností mým přítelem.“

„Vy jste strávil tři dny v Bagdádu? Pokud vím, ta anglická mladá dáma, slečna Debenhamová, jede rovněž z Bagdádu. Seznámili jste se už tam?“

„Ne, neseznámili. Poznal jsem slečnu Debenhamovou, až když jsme cestovali ve společném kupé v brzdícím voze z Kirkúku do Nusaybinu.“

Poirot se naklonil kupředu. Nasadil vemlouvavý tón a trochu až zbytečně podtrhoval fakt, že je cizinec.

„Monsieur, já se chystám adresovat vám velkou prosbu. Vy a slečna Debenhamová jste jediní angličtí lidé v tomto vlaku. Proto vyvstává nutnost, abych se vás každého zeptal na mínění o tom druhém.“

„Neslýchané,“ odtušil plukovník Arbuthnot chladně.

„Ah, vůbec ne. Ten zločin pravděpodobně spáchala žena, chápete. Zavražděný byl bodnut nejméně dvanáctkrát. I *chef de train* konstatoval okamžitě: ‚Udělal to žena.‘ Co se tedy stává mým prvním úkolem? Je třeba všechny ženy cestující ve vagóně Istanbul-Calais, jak se říká, ‚si oťuknout‘. Leč Angličanku soudit jest těžké. Angličanky jsou velice rezervované. Co je to za osobu, ta slečna Debenhamová? Co o ní víte?“

„Slečna Debenhamová,“ pronesl plukovník s citem, „je pravá dáma.“

„Ah!“ zvolal Poirot a tvářil se, jako by tím byla záležitost po všech stránkách objasněna. „Vy tedy nevěříte, že by mohla být zapletena v tom zločinu?“

„Holý nesmysl,“ prohlásil Arbuthnot. „Ten člověk jí přece byl úplně cizí – v životě ho předtím nespatriila.“

„To vám řekla?“

„Ano. Podotkla hned, že nevzbuzuje příliš sympatický dojem. Má-li v tom skutečně prsty nějaká žena, jak jste usoudil (podle mého je to ovšem jen dohad nepodložený důkazy), pak vás ujišťuji, že je vyloučeno, aby se to týkalo slečny Debenhamové.“

„Říkáte to velmi přesvědčeně,“ usmál se Poirot.

Plukovník Arbuthnot ho zpražil pohledem.

„Nemám vskutku ani zdání, co tím myslíte,“ řekl.

Zdálo se, že ten pohled uvedl Poirota do rozpaků. Sklopil oči a jal se prohrabovat v papírech před sebou.

„Ale to jen tak mimochodem,“ pravil. „Budme praktičtí a přistupme k faktům. Máme důvod věřit, že se zločin udal v 1.15 hod. v noci na dnešek. Je obvyklé ptát se každého ve vlaku, co dělal nebo dělala v tuto dobu.“

„Pochopitelně. Tedy, pokud se nemýlím, já jsem se ve čtvrt na dvě bavil s tím mladým Američanem, tajemníkem zavražděného.“

„Ah! Vy jste byl v jeho kupé, anebo on ve vašem?“

„Já byl u něho.“

„To jest ten mladý muž jménem MacQueen?“

„Ano.“

„Jest vaším přítelem nebo známým?“

„Ne, setkal jsem se s ním až na téhle cestě. Dali jsme se včera do řeči o běžných věcech a oba jsme dostali chuť si popovídat. Obvykle mne Američané zvlášť nepřitahují – nemívám pochopení pro jejich manýry –“

Poirot se usmál, protože si vzpomněl na MacQueenovy výhrady proti Britům.

„– ale tenhle se mi zdál sympatický. Uvěřil nějakým bláznivým nesmyslům o situaci v Indii – na těch Američanech je nejhorší, že posuzují všechno tak sentimentálně a idealisticky. Nu, a jeho zajímaly informace, které jsem mu byl

s to poskytnout. Mluvím na základě pomalu třicetileté zkušenosti v té zemi. A mě zase zaujalo, co vykládal o finanční situaci v Americe. Pak jsme hovořili o mezinárodní situaci všeobecně. Užasl jsem, když jsem se podíval na hodinky a zjistil, že je tři čtvrtě na dvě.“

„V tomto čase jste přerušili konverzaci?“

„Ano.“

„Co jste dělal potom?“

„Vrátil jsem se do svého kupé a šel jsem spát.“

„Vaše lůžko už bylo odestláno?“

„Ano.“

„Vaše kupé – počkat – číslo 15 – předposlední na opačném konci, než jest jídelní vůz?“

„Ano.“

„Kde byl průvodčí, když jste se ubíral do kupé?“

„Seděl na konci vozu u malého stolku. A vlastně MacQueen ho právě volal, když jsem se vracel do kupé.“

„Nyní, vážený pane plukovníku, bych vás prosil, abyste vzpomínal. V té době, co jste hovořili s panem MacQueenem, prošel někdo kolem dvířek po chodbě?“

„Řekl bych, že celá řada lidí. Nedával jsem pozor.“

„Ah! Ale mě interesuje pouze – řekněme poslední hodinu a půl vaší konverzace. Vystoupili jste ve Vinkovcích, ne?“

„Ano, ale jen na malou chvíli. Zuřila vánice. Byl strašný mráz. Docela vděčně jsme se vrátili do našeho vydýchaného vzduchu, ačkoli jinak jsem toho názoru, že je to skandál, jak se tyto vlaky přetápějí.“

Monsieur Bouc zhluboka vzdychl.

„Je velmi těžké vyhovět všem,“ pravil. „Angličané, ti všechno otvírají – ostatní přijdou a všechno pozavírají. Je to velmi těžké.“

Ani Poirot, ani plukovník Arbuthnot mu nevěnovali pozornost.

„Nyní, monsieur, se vraťte v mysli zpět,“ vyzval ho Poirot povzbudivě.

„Venku bylo zima. Vy jste se tedy vrátil do vlaku. Vy zase usednete – kouříte – snad cigaretu, snad lulku –“

Jen na zlomek vteřiny se odmlčel.

„Já když tak lulku. MacQueen kouřil cigarety.“

„Vlak se znovu rozjede. Vy pokouřete lulku. Diskutujete o situaci v Evropě – ve světě. Je pozdě. Ostatní většinou ulehli. Prošel někdo za dveřmi – přemýšlejte!“

Arbuthnot sraštil čelo samým úsilím.

„To máte těžké,“ řekl. „Víte, já jsem na to vůbec nedával pozor.“

„Ale jste voják a máte pozorovací smysl pro detail. Pozorujete, i když

nepozorujete, aby se tak řeklo.“

Plukovník se opět zamyslel, pak ale zavrtěl hlavou.

„Neřeknu vám to. Nevzpomínám si, že by byl prošel kolem někdo jiný než průvodčí. Počkat – mám dojem, že také nějaká žena.“

„Viděl jste ji? Byla stará – mladá?“

„Neviděl jsem ji. Nehleděl jsem tím směrem. Jenom zašustění a jako nějaká vůně.“

„Parfém? Dobrý parfém?“

„No – takový dost vydatný, jestli mi rozumíte. Že je ho cítit na sto yardů. Ale upozorňuji,“ pokračoval spěšně plukovník, „že to mohlo být i dřív ten večer. Je to tak, jak jste podotkl: člověk takříkajíc pozoruje, aniž pozoruje. Někdy během večera jsem si v duchu řekl: ‚Ta s tím parfémem nešetří.‘ Ale kdy to bylo, to vám přesně říct nemohu, leda snad – ale ano, muselo to být po Vinkovcích.“

„Proč myslíte?“

„Protože si uvědomuji – že jsem to jako ucítil, víte – právě když jsme hovořili o tom, jak se začíná projevovat, že Stalinův pětiletý plán nevychází z reálných předpokladů. A vím, že pod vlivem toho vjemu – žena – jsem začal uvažovat o postavení ruských žen. A vím, že jsme se dostali na Rusko až hezky ke konci našeho rozhovoru.“

„Nemůžete to určit ještě definitivněji?“

„To ne. Ale muselo to být přibližně v té poslední půlhodině.“

„Potom, kdy vlak zastavil?“

Druhý muž přikývl. „Ano, tím jsem si téměř jist.“

„Nu, půjdeme dál. Byl jste někdy ve Spojených státech, plukovníku?“

„Nebyl. A nehodlám tam jet.“

„Znal jste plukovníka Armstronga?“

„Armstrong – Armstrong – znal jsem dva nebo tři Armstrongy. U šedesátých byl Tommy Armstrong – myslíte snad toho? A Selby Armstrong – ten padl na Sommě.“

„Já mám na mysli toho plukovníka Armstronga, který se oženil s Američankou a jehož jediné dítě bylo uneseno a zavražděno.“

„Ano, vzpomínám si, že jsem o tom četl – strašlivý případ. Nemyslím, že bychom se byli někdy osobně setkali, ale znám ho ovšem z doslechu. John Armstrong. Báječný chlapík. Velmi oblíbený. Udělal skvělou kariéru. Nositel Viktoriina kříže.“

„Ten člověk, který byl včera zavražděn, měl na svědomí dítě plukovníka Armstronga.“

Arbuthnotova tvář se temně zachmuřila.

„Pak se tedy podle mého mínění tomu lotru dostalo, co si zasloužil. Třebaže

bych ho byl raději viděl řádně na šibenici – anebo na elektrickém křesle, jak je u nich zvykem.“

„Vy tedy, plukovníku, dáváte přednost zákonu a řádu před privátní pomstou?“

„No, to přece nejde, aby vládla krevní msta a aby se lidé bodali na potkání jako na Korsice nebo na Sicílii,“ prohlásil plukovník. „Ať si říká kdo chce, co chce, nejlepší způsob je soudní proces před porotou.“

Poirot ho zamyšleně chvíli pozoroval.

„Ano,“ pravil. „Rád věřím, že zastáváte takový názor. Nu, plukovníku, myslím, že to je vše, nač jsem se vás chtěl zeptat. Vzpomínáte si vy sám na něco – cokoli – co vám včera připadlo – anebo řekněme to tak, co vám připadá teď, když na to vzpomínáte – jako podezřelé?“

Arbuthnot se chvíli rozmýšlel.

„Ne,“ řekl. „Vůbec nic. Leda –“ zaváhal.

„Ale ano, pokračujte prosím.“

„No – vlastně to nic není,“ povídal plukovník pomalu. „Ale sám jste řekl, že *cokoli*.“

„Ano, ano, jen dál.“

„Nic to není. Jen takový detail. Ale když jsem se vracel do svého kupé, všiml jsem si, že v sousedním kupé – až v tom posledním, víte –“

„Ano. Číslo 16.“

„– tedy že v sousedním kupé jsou nedověřené dveře. A ten chlapík, co tam spí, vykukoval ven tak nějak pokradmu. A pak rychle zavřel. Samozřejmě že na tom nic není – ale v té chvíli mi to připadlo dost prapodivné. Tedy – je zcela obvyklé vystrčit hlavu z kupé, když chce člověk něco vidět. Ale on to dělal tak pokradmu, že to upoutalo mou pozornost.“

„A-ano,“ pravil Poirot pochybovačně.

„Říkal jsem vám, že na tom nic není,“ omlouval se Arbuthnot. „Ale víte, jak to je – pozdě v noci – všude vládne naprostý klid – vypadalo to zlověstně – jako v detektivce. Přitom je to samozřejmě nesmysl.“

Vstal.

„Jestliže tedy ode mne už nic nepotřebujete –“

„Děkuji vám, plukovníku, to je všechno.“

Voják na okamžik zaváhal. Předchozí vrozený odpor k cizincům, kladoucím dotěrné otázky, už vyprchal.

„Pokud jde o slečnu Debenhamovou,“ řekl poněkud neobratně, „je všechno v naprostém pořádku, dejte na mne. Je to *pukka sáhib*.“

Mírně zrudl a odešel.

„Prosím vás, co to znamená *pukka sáhib*?“ vyptával se pln zájmu doktor Constantine.

„To znamená,“ pravil Poirot, „že otec slečny Debenhamové a její bratři navštěvovali stejnou školu jako plukovník Arbuthnot.“

„Ale?“ odvětil dr. Constantine zklamaně. „Tedy to nemá se zločinem nic společného?“

„Vůbec nic,“ řekl Poirot.

Zasnil se a přitom vybubňoval lehký rytmus do stolu. Pak vzhlédl.

„Plukovník Arbuthnot kouří lulku,“ pravil. „V kupé monsieur Ratchetta jsem našel čistič lulky. Monsieur Ratchett kouřil jen doutníky.“

„Myslíte tedy –?“

„On jediný zatím připustil, že kouří lulku. A věděl o plukovníku Armstrongovi – možná, že se s ním znal i osobně, třebaže to nepřipouští.“

„Myslíte tedy, že by bylo možné –“

Poirot zavrtěl rozhodně hlavou.

„V tom je ten háček – není to možné – je absolutně vyloučeno, aby tenhle počestný, natvrdlý, zákonů a práva dbalý Angličan bodl nepřítele dvanáctkrát dýkou! Cožpak necítíte, přátelé, že je to vyloučeno?“

„Zabíháte do psychologie,“ řekl monsieur Bouc.

„Člověk musí brát psychologii v úvahu. Tento zločin nese pečeť někoho docela jiného, než je plukovník Arbuthnot. Ale pokračujme ve vyslychání.“

Tentokrát se monsieur Bouc už o Taliánovi nezmínil. Ale z hlavy ho nepustil.

DEVÁTÁ KAPITOLA

Výpověď pana Hardmana

Poslední cestující první třídy, jehož zbývalo vyslechnout – pan Hardman –, byl ten statný americký švihák, který sedal u stolu s Italem a komorníkem.

Měl na sobě dost nápadný pepita oblek, růžovou košili, výstřední jehlici v kravatě a při vstupu do jídelního vozu převaloval cosi na jazyku. Jeho velký, vykrmený obličej s hrubšími rysy dělal dobrácký dojem.

„Zdravíčko, pánové,“ pravil. „Čímpak můžu sloužit?“

„Vy už víte o té vraždě, pane – ehm – Hardmane?“

„Jo, vím.“

Přehazoval obratně žvýkáci gumu.

„Jsme postaveni před nutnost interviewovat všechny cestující ve vlaku.“

„Mně to nevadí. Jináč se na to nedá jít.“

Poirot se podíval do pasu, který měl před sebou.

„Jste Cyrus Bethman Hardman, občan Spojených států, stár jednačtyřicet let, obchodní zástupce firmy vyrábějící pásy do psacích strojů?“

„Souhlasí, to jsem já.“

„Cestujete z Istanbulu do Paříže?“

„Tak, tak.“

„Důvody?“

„Obchodní.“

„Cestujete vždy první třídou, pane Hardmane?“

„Ano, vážený. Cestovní výdaje hradí firma.“

Zamrkal.

„Nyní, pane Hardmane, přicházíme k událostem ze včerejší noci.“

Američan přikývl.

„Co nám k té záležitosti povíte?“

„Právě že vůbec nic.“

„Ach, jaká škoda. Snad nám tedy, pane Hardmane, právě že povíte, co jste dělal po večěři.“

Poprvé neměl zřejmě Američan odpověď pohotově. Nakonec se zeptal:

„Promiňte, pánové, ale kdo vlastně jste? Poučte mě.“

„Toto je monsieur Bouc, ředitel společnosti *Compagnie des Wagons-Lits*. Tento pán je lékař, který ohledal mrtvého.“

„A vy?“

„Já se jmenuji Hercule Poirot. Byl jsem pověřen společností, abych vedl toto

vyšetřování.“

„O vás jsem už slyšel,“ pravil pan Hardman. Chvíli ještě uvažoval. „Vidím, že budu muset s pravdou ven.“

„Rozhodně bude pro vás lépe, povíte-li nám všechno, co víte,“ řekl Poirot suše.

„Máte svatou pravdu, jenomže bych musel něco vědět. Ale já nic nevím. Nevím vůbec nic, jak jsem prve řekl. Ale *měl bych* něco vědět. Proto mám takovou zlost. Měl bych něco vědět.“

„Prosím, vysvětlete to, pane Hardmane.“

Pan Hardman si povzdechl, vyplivl žvýkačí gumu a zalovil v kapse. V té chvíli jako by se sám od základu proměnil. Přestal hrát divadlo a tím se zdál hned skutečnější. I dunivý nosový tón jeho hlasu se trochu zmírnil.

„Ten pas je taková trochu jako bouda. Tady vidíte, kdo správně jsem.“

Poirot podrobně zkoumal vizitku, kterou mu hodil přes stůl. Monsieur Bouc mu přitom pokukoval přes rameno.

Cyrus B. Hardman McNeilův detektivní ústav New York Poirot znal to jméno. Byl to jeden z neznámějších a nejváženějších soukromých detektivních ústavů v New Yorku.

„A nyní nám snad vysvětlíte, pane Hardmane,“ pravil, „co to má všechno znamenat.“

„Samosebou. Bylo to tak. Dostal jsem se do Evropy za dvouma fikanejma darebákama – nemělo to nic společného s touhle věcí. Zmáčk jsem je v Istanbulu. Zatelefonoval jsem šéfovi a dostal jsem příkaz, abych se vrátil, a už bych si to byl mazal zpátky do své domovské obce newyorské, kdybych nedostal tohle.“

Přistrčil jim dopis.

Na dopisním papíře bylo záhlaví hotelu Tokatlian.

Vážený pane, bylo mi řečeno, že jste spolupracovník McNeilova detektivního ústavu. Navštivte mne laskavě v mém apartmá dnes ve 4 hodiny odpoledne.

Podepsán byl S. E. Ratchett.

„Eh bien?“

„Navštívil jsem ho ve stanovenou dobu a pan Ratchett mi vyložil situaci. Ukázal mi pár dopisů, které dostal.“

„Byl polekán?“

„Dělal, že je mu to fuk, ale měl strachu plné kalhoty. Nabídl mi, abych jel do Paříže stejným vlakem s ním a dával bacha, aby ho nikdo neodkrouhnul. No, pánové, a já jsem jel stejným vlakem s ním, a neodkázal jsem se postarat, aby ho

neodkrouhli. To mi zrovna moc ke cti neslouží.“

„Naznačil vám, jak máte postupovat?“

„Jistě. Měl to všecko nalinýrovaný. Chtěl, abych si vzal vedlejší kupé – jenže to hned na začátku krachlo. Sehnal jsem jediné číslo 16, a to mi dalo ještě moc velkou práci. Mám dojem, že si tohle kupé průvodčí rád nechává v rezervě. Ale to je fuk. A když jsem o tom tak uvažoval kolem a kolem, připadalo mi, že číslo 16 má dobrou strategickou pozici. Před lůžkovým vozem z Istanbulu není než jídelní vůz a přední dveře z vozu se na noc zamykají. Ten Zorro-mstitel by mohl přijít jediné zadními dveřmi z nástupiště anebo ze zadních vagónů – a v obojím případě by musel projít kolem mého kupé.“

„Vy jste nebyl informován, jak předpokládám, o totožnosti možného útočníka?“

„Ne – ale věděl jsem, jak vypadá. Pan Ratchett mi ho popsal.“

„Cože?“

Všichni tři muži se naklonili dychtivě kupředu.

Hardman pokračoval:

„Muž menší postavy, černovlasý, s jakoby ženským hlasem – tak mi to aspoň ten starý povídal. Taky řekl, že to nečeká první noc na cestě, spíš až druhou nebo třetí.“

„Něco věděl,“ řekl monsieur Bouc.

„Rozhodně věděl víc, než svěřil svému tajemníkovi,“ pravil Poirot zamyšleně. „Řekl vám vůbec něco o tomto svém nepříteli? Řekl vám kupříkladu, proč ho ohrožuje na životě?“

„Ne, s tím se jako nepochlubil. Jenom mi řekl, že mu ten chlap jde po kejháku a že se nezastaví před ničím.“

„Muž menší postavy – černovlasý – s jakoby ženským hlasem,“ opakoval Poirot zadumaně.

Pak se zadíval ostře na Hardmana a zeptal se:

„Vy jste ovšem věděl, kdo to ve skutečnosti je?“

„Kterýho to myslíte, pane?“

„Ratchetta. Vy jste ho poznal?“

„To mi nedošlo.“

„Ratchett byl Casetti, vrah Armstrongova dítěte.“

Panu Hardmanovi se vydralo krátké zahvívnutí.

„A to je překvápko,“ pravil. „No ne! Ne, nepoznal jsem ho. Měl jsem tenkrát co dělat na Západě, když se stal tenhle případ. Určitě jsem musel vidět jeho fotku v novinách, ale jeden by nepoznal vlastní matku, kdyby mu ji předložil fotoreportér. No, to nepochybuju, že na Casettiho mělo spadeno hezkejch pár lidí.“

„Znáte někoho, kdo by měl něco společného s Armstrongovými a odpovídal tomu popisu – menší, černovlasý, ženský hlas?“

Hardman chvíli uvažoval.

„To je těžké. Skoro všichni, kdo s tím měli co společného, jsou mrtvi.“

„Bylo v tom děvče, které skočilo z okna, vzpomínáte si?“

„Jistě. To je dobrý postřeh. Nějaká cizinka. Mohla mít taliánské příbuzenstvo. Ale musíte vzít v potaz, že on měl na kontě ještě jiné případy než Armstrongův. Casetti organizoval takové únosy už hezkou dobu. Nemůžete se soustředit jen na tenhle.“

„My ale máme důvod věřit, že tento zločin souvisí s Armstrongovým případem.“

Pan Hardman na něho vrhl tázavý pohled. Poirot nereagoval. Američan zavrtěl hlavou.

„Ne, nevzpomínám si na nikoho od Armstrongů, kdo by tomu popisu odpovídal,“ pronesl pomalu. „Ale samosebou můj případ to nebyl, a moc toho o něm nevím.“

„Pokračujte tedy ve svém vyprávění, monsieur.“

„Moc už toho nezbyvá. Vyspal jsem se ve dne a v noci jsem ponocoval a hlídal. První noc se nedělo nic podezřelého. A včera v noci taky ne, pokud jsem mohl soudit. Měl jsem dveře pootevřené a dával jsem pozor. Žádný cizí člověk tudy neprošel.“

„Jste si tím jist, monsieur?“

„Vzal bych na to jed. Nikdo nenastoupil do vlaku zvenčí, ani nikdo nepřišel ze zadních vozů. Na to bych mohl přísahat.“

„Viděl jste ze svého místa průvodčího?“

„Jistě. Sedí na tom sedátku hned vedle mě.“

„Opustil vůbec to sedátko poté, co vlak vyjel z Vinkovců?“

„To bylo tam, co jsme naposled stavěli? Ale jo, párkrát na něho lidi zvonili – to muselo být hned potom, co vlak zůstal trčet. Pak prošel kolem mě do zadního vozu a zůstal tam asi čtvrt hodiny. Ale jeden zvonek se rozdrnčel jako blázen a on utíkal zpátky. Vyšel jsem na chodbu, abych se koukl, co se děje – byl jsem z toho přece jen nervózní, chápete – ale byla to jen ta stará Američanka. Vyváděla jako pominutá skrz nějakou hloupost. Přišlo mi to k smíchu. Pak zašel průvodčí ještě do nějakého kupé, nesl tam někomu láhev minerálky. Pak seděl na svém sedátku, až šel někomu ustlat na druhý konec vozu. Mám dojem, že se potom už ani nehnul – dobře tak do pěti hodin do rána.“

„Usnul vůbec?“

„To nemůžu říct. Možné to je.“

Poirot přikývl. Rovnal bezděčně rukama lejstra na stole. Vzal do ruky ještě

jednou úřední vizitku.

„Buďte tak laskav a podepište to,“ pravil.

Druhý mu vyhověl.

„Předpokládám, že asi není nikdo, kdo by mohl ověřit vaši výpověď a potvrdit vaši totožnost, monsieur?“

„Myslíte jako tady ve vlaku? To asi ne. Leda snad mladý MacQueen.

Pamatuju si ho dobře z New Yorku – vídal jsem ho u jeho otce v kanceláři – ale to ještě neznamená, že by si z toho moře našich lidí musel pamatovat právě mě.

Ne, pane Poirote, budete muset počkat, až zmůžeme ten sníh, a pak poslat kabelogram do New Yorku. Ale je to v pořádku. Nevěším vám bulíky na nos.

Tak na shledanou, pánové. Těšilo mě, pane Poirote.“

Poirot mu nabídl cigaretové pouzdro.

„Anebo dáváte přednost lulce?“

„Kdepak.“

Tři muži koukali jeden na druhého.

„Myslíte, že je to tak, jak říká?“ zeptal se doktor Constantine.

„Ale ano. Znímám ten typ. Kromě toho se to dá lehce ověřit.“

„Poskytl nám velmi zajímavou výpověď,“ řekl monsieur Bouc.

„To ano.“

„Muž menší postavy, černovlasý s vysokým hlasem,“ pronášel monsieur Bouc závažně.

„Kterýžto popis se nehodí na nikoho z celého vlaku,“ konstatoval Poirot.

DESÁTÁ KAPITOLA

Italova výpověď

„A nyní,“ prohlásil Poirot a v očích se mu zablýskalo, „potěšíme srdce monsieur Bouca a podíváme se na zoubek Italovi.“

Antonio Foscarelli vešel do jídelního vozu rychlými kočičími kroky, celý rozzářený. Měl typickou italskou tvář, snědou a bezstarostnou.

Mluvil dobře a plyně francouzsky, se sotva znatelným přízvukem.

„Jmenujete se Antonio Foscarelli?“

„Ano, monsieur.“

„Přijal jste, jak vidím, americké občanství?“

Američan se zazubil.

„Ano, monsieur. Má to své obchodní výhody.“

„Jste obchodním cestujícím Fordovy automobilky?“

„Ano; tedy abych vám to vysvětlil –“

Následovalo mnohomluvné expozié. Když je ti tři vyslechli, zdálo se jim, že to, co snad nevědí o Foscarelliho obchodních metodách, o jeho cestách, o jeho příjmech, o jeho názorech na Spojené státy a většinu evropských zemí, mohou být jen bezvýznamné detaily. Z tohoto člověka nebylo třeba páčit, co ví. Ten to ze sebe přímo chrlil.

Jeho dobromyslný chlapecký obličej zářil uspokojením, když se po posledním výmluvném gestu odmlčel a osušil si čelo kapesníkem.

„Tak vidíte,“ pravil. „Dělám ve velkém. Podle posledních metod. Rozumím kšeftu.“

„Pobýval jste tedy posledních deset let s menšími přestávkami ve Spojených státech?“

„Ano, monsieur. Ach, mám ještě v jasné paměti ten den, kdy jsem prvně vstupoval na loď odvážející mě do Ameriky, do takové dálky! Má matička, má malá sestřička –“

Poirot bez okolků přerušil proud vzpomínek.

„Setkal jste se někdy během svého pobytu ve Spojených státech se zesnulým?“

„Ne. Ale tuším, co je to zač, to jo.“ Luskl výmluvně prsty. „Ctihodnost sama, lesklá slupka, ale červivé jádro. Moje zkušenost mi napovídá, že to byl gauner velkého formátu. To je můj soukromý názor, a můžete ho vzít v úvahu, nebo nemusíte.“

„Váš soukromý názor zcela odpovídá skutečnosti,“ řekl Poirot suše. „Ratchett

byl Casetti, únosce dětí.“

„No prosím – neříkal jsem vám to? Naučil jsem se lidi přesně odhadnout – číst ve tváři. Je to potřeba. Prodávat se naučíte jedině v Americe.“

„Vzpomínáte si na Armstrongův případ?“

„Nevím honem, jak do toho. To jméno jako by – nebylo v tom nějaké dítě – malá holčička?“

„Ano, velmi tragický případ.“

Ital byl první, který zřejmě nesdílel tento názor.

„Ach jo, na světě se dějou věci,“ mínil filozoficky. „Taková technicky vyspělá země jako Amerika –“

Poirot mu skočil do řeči.

„Setkal jste se někdy s některým členem Armstrongovy rodiny?“

„Ne, nevzpomínám si. Jenže to máte těžké. Řeknu vám pár cifer. Jen za loňský rok jsem prodal –“

„Prosím vás, monsieur, mluvte k věci.“

Ital rozhodil ruce v omluvném gestu.

„Prosím tisíckrát za odpuštění.“

„Řekněte mi laskavě, co přesně jste dělal včera večer po večeři.“

„S radostí. Zůstal jsem tady, dokud to šlo. Je tu příjemněji. Baval jsem se s tím Američanem od našeho stolu. Prodává pásky do psacích strojů. Pak jsem se vrátil do kupé. Bylo prázdné. Ten John Bull, co je tam se mnou, furt chudák obskakuje svého pána. Konečně přijde – protáhlý ksicht jako obyčejně. Není mu do řeči, odpovídá jen ano nebo ne. To je mi tedy pronárod, tihle Angličani – nic je nezajímá. Sedí v koutě, jako by spolkl pravítko, a čte si. Průvodčí nám přijde ustlat.“

„Lůžka číslo 4 a 5,“ prohodil tiše Poirot.

„Přesně tak – poslední kupé. Já mám horní lůžko. Vylezu tam. Angličánka se mi zdá bolejí zuby. Vytáhne malou lahvičku s něčím, co strašně smrdí. Leží a naříká. Já usnu. Kdykoli se probudím, tak naříká.“

„Můžete říct, zda opustil během noci kupé?“

„Mám dojem, že ne. To bych ho byl slyšel. Světlo z chodby člověka automaticky probudí, protože si myslí, že je celní prohlídka někde na hranici.“

„Mluvil o svém pánu? Dával najevo nějakou zaujatost proti němu?“

„Říkám vám, že se s nikým nebavil. Nesympatický člověk. Studený jak psí čumák.“

„Říkal jste, že kouříte – lulku, cigarety, doutníky?“

„Jen cigarety.“

Poirot mu nabídl a on si vzal.

„Byl jste někdy v Chicagu?“ vyzvídal monsieur Bouc.

„Ano, byl – pěkné město, ale já se pohybuju hlavně v New Yorku, Washingtonu a Detroitu. Byl jste ve Státech? Ne? Tam byste se měl podívat, je to –“

Poirot mu přistrčil arch papíru.

„Buďte tak laskav, podepište se a připojte stálé bydliště.“

Ital rozmáchle dopsal a povstal. Usmíval se stejně přátelsky jako dříve.

„To je všechno? Nebudete mě už potřebovat? Poroučím se vám, pánové. Kéž bychom se už dostali z těch závějí! Mám schůzku v Miláně –“ Potřásl smutně hlavou. „Přijdu o kšeft.“

Odešel.

Poirot se díval na svého přítele.

„Byl dlouhý čas v Americe,“ řekl monsieur Bouc, „a je to Ital, a Italovou zbraní je dýka! A bývají to velcí lháři. Já Italy nemám rád.“

„*Ça ce voit*,“ usmál se Poirot. „Můžete i mít pravdu, příteli, ale upozorňuji vás na to, že proti tomu člověku nemáte nic konkrétního.“

„A co psychologie? Nejde snad Ital po noži?“

„Ale zajisté,“ pravil Poirot. „Obzvláště když se rozohní v hádce. A toto – toto je zločin jiného druhu. Všecko mi říká, příteli, že tohle je zločin velmi pečlivě připravený a sehraný. Je to dlouhodobý, vysoce obezřetný zločin. Není to – jak bych vyjádřil – zločin svědčící o latinském temperamentu. V tomto zločinu jsou patrné stopy chladnokrevného, vynalézavého, rozvážného intelektu. A řekl bych, že anglosaského intelektu.“

Vzal do ruky dva zbývající pasy.

„Pozveme si sem teď,“ řekl, „slečnu Mary Debenhamovou.“

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

Výpověď slečny Debenhamové

Když tentokrát Mary Debenhamová vstoupila do jídelního vozu, utvrdila Poirota v dojmu, který v něm zanechala už dříve.

Byla velmi úpravná v černém kostýmku s šedivou francouzskou halenkou a přesným vlnám jemných černých vlasů se nedalo vytknout ani to nejmenší. Právě tak se nedalo nic vytknout ani jejímu naprosto klidnému, vyrovnanému chování.

Posadila se proti Poirotovi a monsieur Boucovi a zahleděla se na ně tázavě.

„Vaše jméno jest Mary Hermione Debenhamová a máte věk 26 let?“

„Ano.“

„Národnosti anglické?“

„Ano.“

„Byla byste tak laskavá a napsala své stálé bydliště na tento papír?“

Vyhověla mu. Měla jasné, čitelné písmo.

„A nyní, mademoiselle, co nám můžete říci k včerejší aféře?“

„Obávám se, že vám nic zajímavého nepovím. Šla jsem si lehnout a spala jsem.“

„Zarmucuje vás to velmi, mademoiselle, že byl ve vlaku spáchán zločin?“

Takovou otázku zřejmě neočekávala. Šedé oči se rozevřely.

„Nerozumím vám přesně.“

„Vždyť to byla naprosto jednoduchá otázka, již jsem vám položil, mademoiselle. Budu ji opakovat. Zarmucuje vás to velmi, že ve vlaku byl spáchán zločin?“

„Vůbec jsem o tom z tohoto hlediska neuvažovala. Ne, nemohu říci, že by mě to nějak zvlášť zarmucovalo.“

„Zločin – to je pro vás jako houska na krámě?“

„Je pochopitelně nepříjemné, když k něčemu takovému dojde,“ řekla Mary Debenhamová klidně.

„Vy jste velmi anglosaská, mademoiselle. *Vous n'éprouvez pas d'émotion.*“

Usmála se trošku.

„Mám dojem, že není třeba prokazovat senzitivitu hysterickými záchvaty. Lidé přece umírají dnes a denně.“

„Umírají, to ano. Leč vražda, to je přece jen zjev méně častý.“

„To jistě.“

„Mrtvého jste neznala?“

„Viděla jsem ho poprvé v životě včera při obědě zde.“

„Jaký na vás udělal dojem?“

„Sotva jsem si ho všimla.“

„Neměla jste pocit, že je to zloduch?“

Pokrčila lehce rameny.

„Na to jsem, pokud si vzpomínám, opravdu ani nepomyslela.“

Poirot se na ni ostře zadíval.

„Vy se myslím díváte trochu svrchu na způsob, jakým vedu tento výslech,“ pravil a zamrkal na ni. „Nikoli tak, myslíte si, jak by anglické vyšetřování bylo vedeno. Tu by bylo všechno rozkouskováno a vysušeno – všechno by se přidržovalo faktů – dobře zorganizovaná akce. Leč já, mademoiselle, já mám svou metodu. Nejprve koukám na svědka nebo svědkyni, ohodnotím jeho nebo její charakter a podle toho konstruuji otázky. Před chvílí jsem kladl otázky pánovi, který mi chce sdělit všechny své názory na všechny objekty. Jeho držím přísně k věci. Jeho nutím odpovídat na otázky ano nebo ne, toto nebo ono. A pak přijdete vy. Já vidím hned, že vy budete pořádná a metodická. Vy budete sledovat danou záležitost. Vaše odpovědi budou stručné a k věci. A protože, mademoiselle, lidská povaha je zlomyslná, já vám kladu otázky na jiný způsob. Ptám se vás, co cítíte, co si myslíte. Tato metoda vám není sympatická?“

„Nesmíte se na mne zlobit, ale zdá se mi, že se tím dost maří čas. Jestli se mi obličej pana Ratchetta líbil nebo nelíbil, to se mi nezdá podstatné pro odhalení vraha.“

„Vy víte, kdo ten Ratchett ve skutečnosti byl, mademoiselle?“

Přikývla.

„Paní Hubbardová to vykládá na potkání.“

„A co soudíte o Armstrongově případu?“

„Nanejvýš odsouzeníhodná záležitost,“ řekla dívka upjatě.

Poirot na ni zamyšleně hleděl.

„Vy cestujete z Bagdádu, pokud je mi známo, slečno Debenhamová?“

„Ano.“

„Do Londýna?“

„Ano.“

„Co jste dělala v Bagdádu?“

„Vychovatelku u dvou dětí.“

„Vrátíte se na své místo po dovolené?“

„Nevím.“

„Proč to?“

„Bagdád je přece jen trochu z ruky. Dala bych přednost místu v Londýně, když se naskytlo něco přijatelného.“

„Aha. Já myslel, že se možná provdáte.“

Na to neřekla slečna Debenhamová nic. Zvedla oči a zadívala se Poirotovi přímo do obličeje. Ten pohled jasně říkal: „To je ale drzost!“

„Jaké je vaše mínění o dámě, která sdílí vaše kupé – o slečně Ohlssonové?“

„Zdá se to být milá, prostá duše.“

„Jaké barvy je její župan?“

Mary Debenhamová vykulila oči.

„Do béžova – přírodní vlna.“

„Ah! Doufám, že to nebudete považovat za indiskrétnost, když se zmíním o tom, že jsem si všiml barvy vašeho županu na cestě z Halebu do Istanbulu. Světle fialový, že?“

„Ano, správně.“

„Máte ještě nějaký jiný župan, mademoiselle? Rudý župan kupříkladu?“

„Ne, ten není můj.“

Poirot se naklonil kupředu. Připomínal kočku vrhající se na myš.

„Čí tedy?“

Děvče se polekaně odtáhlo.

„Nevím. Jak to myslíte?“

„Neřeknete: ‚Ne, já nic takového nemám!‘ Řeknete: ‚Ne, ten není můj‘ – a to znamená, že takový župan patří někomu jinému.“

Přikývla.

„Někomu tady ve vlaku?“

„Ano.“

„Komu?“

„Už jsem vám řekla, že nevím. Ráno v pět hodin jsem se vzbudila a měla jsem dojem, že vlak už dlouho stojí na místě. Otevřela jsem dveře a nakoukla do chodbičky, protože jsem si myslela, že stojíme někde na nádraží. A zahlédla jsem někoho v rudém kimonu dále na chodbě.“

„A víte, kdo to byl? Měla vlasy světlé, tmavé nebo šedé?“

„To nemohu říct. Měla na hlavě přiléhavou čapku a viděla jsem ji jenom zezadu.“

„Jaké postavy?“

„Mám dojem, že byla vyšší, štíhlejší – ale to se dá těžko takhle určit. Kimono bylo pošité draky.“

„Ano, ano, správně, draci.“

Chvilí mlčel. Povzdechl si sám pro sebe:

„Já tomu nerozumím. Já tomu nerozumím. Vůbec to nedává smysl.“

Vzhlédl a pravil:

„Není třeba už vás déle zdržovati, mademoiselle.“

„Prosím.“ Zatvářila se trochu překvapeně, ale okamžitě vstala. U dveří však trošku zaváhala a pak se vrátila.

„Té Švédce – Ohlssonová se jmenuje, že? – dělá jedno těžkou hlavu. Prý jste jí řekl, že ona viděla toho člověka naživu poslední. Zřejmě si teď myslí, že ji kvůli tomu podezíráte. Mohla bych jí říct, že si to špatně vyložila? Ona je přece z těch lidí, co by ani mouše nedokázali ublížit, vážně.“

Při těchto slovech se usmála.

„V kolik hodin si šla pro ten aspirin k paní Hubbardové?“

„Krátce po půl jedenácté.“

„Byla pryč – jak dlouho?“

„Asi pět minut.“

„Opustila znovu kupé během noci?“

„Ne.“

Poirot se obrátil k lékaři.

„Mohl být Ratchett zavražděn tak brzy?“

Lékař zavrtěl hlavou.

„V tomto případě myslím, že můžete svou přítelkyni uklidnit, mademoiselle.“

„Děkuji vám.“ Usmála se na něho náhle a byl to úsměv, který očekával pochopení. „Je jako ovečka, víte? Dostane strach a bečí.“

Obrátila se a odešla.

DVANÁCTÁ KAPITOLA

Výpověď německé komorné

Monsieur Bouc pozoroval zvědavě svého přítele.

„Nerozumím vám, *mon vieux*. Zkoušel jste – co?“

„Hledal jsem Achillovu patu.“

„Achillovu patu?“

„Ano – Achillovu patu mladé dámy vyzbrojené sebevědomím. Zkoušel jsem zviklat její *sang-froid*. Podařilo se to? Nevím. Leč vím jedno – neočekávala, že bych šel na věc tak, jak jsem to učinil.“

„Vy ji podezíráte,“ pravil monsieur Bouc pomalu. „Ale proč? Mně se to zdá být okouzující mladá dáma – poslední osoba na světě, o které bych předpokládal, že by mohla být zapletena do takového zločinu.“

„Souhlasím s vámi,“ pravil Constantine. „Je to chladná ženská. Bez citu. Ta by nikdy muže neprobodla, ta by ho pěkně pohnala před soud.“

Poirot si vzdychl.

„Musíte se oba zbavit předsudku, že je to nepřipravený, impulzivní zločin. A pokud jde o to, proč slečnu Debenhamovou podezírám, mám k tomu dva důvody. Za prvé jsem zaslechl něco, o čem ještě nevíte.“

Vylíčil jim zvláštní rozhovor, jehož byl svědkem na cestě z Halebu.

„To je opravdu podivné,“ uznal monsieur Bouc. „Žádá to vysvětlení. Znamená-li to, co máte v podezření, pak jsou v tom oba, ona i ten škrobený Angličan.“

Poirot přikývl.

„Jenže tomu právě fakta nenasvědčují,“ pravil. „Podívejte, kdyby v tom byli oba, čeho bychom se mohli nadít? Že bude jeden druhému dokazovat alibi. Je tomu tak? Nikoli, tak tomu není. Alibi slečny Debenhamové dotvrzuje Švédka, kterou v životě předtím neviděla, a plukovníkovi Arbuthnotovi zaručuje alibi MacQueen, tajemník zavražděného. Ne, tak lehce ten oříšek nerozlouskneme.“

„Říkal jste, že ji podezíráte ještě z jednoho důvodu,“ připomněl mu monsieur Bouc.

„Ach ano, ale to je pouze důvod psychologický. Položil jsem si otázku, zda je možné, aby slečna Debenhamová ten zločin zrežírovala. Jsem přesvědčen, že je za tím chladnokrevný, inteligentní, vynalézavý člověk. Abych řekl pravdu, slečna Debenhamová takovému popisu odpovídá.“

Monsieur Bouc zavrtěl hlavou.

„Myslím, že se mýlíte, příteli. Nedovedu si představit tuhle mladou

Angličanku v roli vražedkyně.“

„Nu což,“ řekl Poirot a uchopil poslední pas, „obratme pozornost k jedinému zbývajícimu jménu na seznamu. Hildegarde Schmidtová, komorná.“

Číšník šel tedy zavolat Hildegardu Schmidtovou. Vešla do jídelního vozu a uctivě vstojně vyčkávala.

Poirot jí pokynul, aby se posadila.

Uposlechla, složila ruce do klína a odevzdaně čekala, až se jí na něco zeptá. Dělala dojem osoby trpělivé, zaručeně poctivé, třeba ne zvlášť bystré.

Poirot se choval k Hildegarde Schmidtové úplně opačně než k Mary Debenhamové.

Mluvil k ní nadmíru laskavě a přátelsky, aby se necítila stísněna. Teprve když mu napsala jméno a adresu, přešel pozvolna k vyptávání.

Rozhovor se odbýval německy.

„Potřebujeme se dovědět pokud možno o všem, co se dělo v noci na dnešek,“ pravil. „Víme, že nám nemůžete poskytnout žádné důležité zprávy přímo o zločinu, ale mohla jste vidět nebo zaslechnout něco, co pro vás nemusí nic znamenat, ale pro nás může mít velkou cenu. Rozumíte mi?“

Nezdálo se, že by to byla pochopila. Na jejím širokém, dobromyslném obličejí zůstával výraz tupé odevzdanosti, když odpovídala:

„Já nic nevím, monsieur.“

„No, ale víte například, že si pro vás vaše paní v noci poslala, ne?“

„To ano.“

„Vzpomínáte si, v kolik to bylo hodin?“

„Ne, to si nevzpomínám. Víte, já už spala, když pro mě průvodčí přišel a řekl mi to.“

„Ano, ano. Stává se to často, že pro vás paní takhle pošle?“

„I stává se to, monsieur. Paní kněžna si často v noci něco přeje. Nemá už dobré spaní.“

„*Eh bien*, dostala jste vzkaz a vstala jste. Oblékla jste si župan?“

„Ne, monsieur, hodila jsem na sebe šaty. Nesluší se, abych šla k Její Milosti v županu.“

„A přitom je to takový hezký župan – rudý, není-liž pravda?“

Koukala na něho překvapeně.

„Já mám tmavomodrý flanelový župan, monsieur.“

„Ach tak – pokračujte prosím. Já jen tak žertoval, nic víc. Šla jste tedy k *madame la princesse*. A co jste dělala, když jste tam přišla?“

„Namasírovala jsem ji, monsieur, a pak jsem jí předčítala. Já moc krásně předčítat neumím, ale Její Milost říká, že je to tak dobře, že aspoň dřív usne. Když se jí chtělo spát, monsieur, tak mi řekla, abych už šla, a já zavřela knihu

a vrátila se do svého kupé.“

„Víte, v kolik hodin to bylo?“

„To nevím, monsieur.“

„No a jak dlouho jste byla u *madame la princesse*?“

„Asi půl hodiny.“

„No dobrá, a co bylo dál?“

„Nejdřív jsem donesla Její Milosti ještě jednu deku ode mě z kupé. Bylo hezky chladno, třebaš topili. Přikryla jsem ji a ona mi popřála dobrou noc. Nalila jsem do sklenice minerálku. Pak jsem zhasla a odešla jsem.“

„A pak?“

„Pak už nebylo nic, monsieur. Vrátila jsem se do kupé a usnula jsem.“

„A na chodbě jste nikoho nepotkala?“

„Ne, monsieur.“

„Neviděla jste například dámu v rudém kimonu a na něm vyšité draky?“

Pokojné oči se k němu překvapeně obrátily.

„Ne, to jsem neviděla, monsieur. Nebyl tam nikdo než průvodčí. Všichni už spali.“

„Ale průvodčího jste viděla?“

„Ano, monsieur.“

„Co dělal?“

„Vycházel právě z jednoho kupé, monsieur.“

„Cože?“ Monsieur Bouc se naklonil kupředu. „A z kterého?“

Hildegarde Schmidtová koukala celá vyděšená a Poirot vrhl na přítele vyčítavý pohled.

„To je přece samozřejmé, že lidé v noci zvoní na průvodčího. Vzpomínáte si, z kterého kupé to bylo?“

„Bylo to asi uprostřed vozu, monsieur. Druhé nebo třetí dveře od *madame la princesse*.“

„Aha! Povězte nám přesně, kde to bylo a jak to bylo.“

„On do mě hnedle vletěl, monsieur. To bylo, jak jsem se vracela k Její Milosti s dekou z mého kupé.“

„On tedy vycházel z kupé a téměř jste se srazili! Kterým směrem se ubíral?“

„Směrem ke mně, monsieur. Omluvil se a šel dál jako k jídelnímu vozu.

Někde začal zvonit zvonek, ale on tam, se mi zdá, nešel.“

Zmlkla a po chvíli řekla:

„Já tomu nerozumím. Proč –“

Poirot ji chlácholil:

„Jde jenom o čas,“ pravil. „To se běžně zjišťuje. Chudák průvodčí, ten musel mít dneska v noci napilno – nejdřív budil vás a pak na něho ještě lidé zvonili.“

„To nebyl ten průvodčí, co budil mě, monsieur. To byl jiný.“

„Aha, tak jiný? Viděla jste ho už předtím?“

„Neviděla, monsieur.“

„Aha! A myslíte, že byste ho poznala, kdybyste ho zase viděla?“

„Myslím, že ano, monsieur.“

Poirot zašeptal něco monsieur Boucovi do ucha. Ten vstal, šel ke dveřím a tam vyslovil nějaký příkaz.

Poirot pokračoval v kladení otázek nezávazným, přátelským tónem.

„Byla jste někdy v Americe, *Frau Schmidtová*?“

„Ne, nebyla, monsieur. Musí tam být krásně.“

„Možná že už jste slyšela, kdo to ve skutečnosti byl, ten zavražděný – že měl na svědomí malé děvčátko.“

„Ano, slyšela, monsieur. Byl to veliký lotr a hříšník. Že to Pámbu dopustí! To by se u nás v Německu stát nemohlo.“

Slzy zaplavily ženě oči. Její statná mateřská duše byla dojata.

„Spáchal ohavný zločin,“ řekl Poirot vážně.

Vytáhl z kapsy něžný šáteček a podal jí ho.

„Je to váš kapesníček, *Frau Schmidtová*?“

Zena si ho prohlížela a tu chvíli vládlo ticho. Potom vzhlédla. Trochu jí zrůžověly tváře.

„Ne, kdepak. To není můj kapesník, monsieur.“

„Ale je na něm monogram H., vidíte? Proto jsem myslel, že by mohl patřit vám.“

„Ale, monsieur, tohle je kapesníček pro dámu. Moc drahý kapesníček. Ručně vyšíváný. Hádám, že z Paříže.“

„Není tedy váš a nevíte, čím by mohl být?“

„Jak? Ne, ne, monsieur.“

Ze tří mužů, kteří ji poslouchali, jediný Poirot postřehl v odpovědi váhavý podtón.

Monsieur Bouc mu zašeptal něco do ucha. Poirot přikývl a pravil ženě:

„Přijdou sem teď tři průvodčí z lůžkových vozů. Povíte nám laskavě, kterého z nich jste včera v noci potkala, když jste nesla deku paní kněžně.“

Tři muži vstoupili. Pierre Michel, velký světlovlasý průvodčí z vagónu Athény-Paříž a statný rozložitý průvodčí z bukurešťského vagónu.

Komorná si je prohlédla a okamžitě zavrtěla hlavou.

„Ne, monsieur. Žádného z těchtohle jsem v noci neviděla.“

„Ale jiný průvodčí ve vlaku není. Nepletete se?“

„Určitě se nepletu, monsieur. Tohle jsou všechno chlapi jak hory. Ten, co jsem ho viděla, byl menší, černovlasý. Měl malý knírek. Řekl mi: ‚*Pardón*,‘ takovým

vysokým hláskem jako ženská. Pamatuju si ho moc dobře, monsieur.“

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

Závěry z výpovědí cestujících

„Menší, černovlasý, s vysokým hlasem,“ pravil monsieur Bouc.

Všechny tři průvodčí i Hildegardu Schmidtovou už propustili.

Monsieur Bouc zalomil rukama.

„Mně to nejde na rozum – mně to ale vůbec nejde na rozum! Byl tedy ten nepřítel, co o něm Ratchett mluvil, přece jen ve vlaku? Ale kde je teď? Přece se nerozplynul? Jde mi z toho hlava kolem. Proboha vás prosím, příteli, řekněte něco! Ukažte, jak se z nemožného stává možné!“

„To jste hezky vyjádřil,“ pravil Poirot. „Nic nemožného se nemohlo stát, a proto nemožné musí být možné, třebaže všechno nasvědčuje opaku.“

„Vysvětlete mi tedy rychle, co se tady ve vlaku vlastně v noci stalo.“

„Neumím čarovat, *mon cher*. Jsem z toho zmaten právě tak jako vy. Tato záležitost se vyvíjí zcela nečekaným způsobem.“

„Vůbec se nevyvíjí. Trčí na místě.“

Poirot zavrtěl hlavou.

„Ne, to není pravda. Přece jen jsme se dostali kupředu. Vyslechli jsme všechny cestující.“

„A co jsme se dověděli? Prakticky nic.“

„To bych neřekl, příteli.“

„Možná že přeháním. Ten Američan Hardman a ta Němka, ta komorná, ti nám řekli něco nového. Totiž díky nim je celá záležitost ještě zamotanější, než byla.“

„Ne, ne, ne,“ konejšil ho Poirot.

Monsieur Bouc se k němu obrátil.

„Promluvte tedy, ať slyšíme nějakou poirotovskou moudrost.“

„Což jsem vám neřekl, že jsem z toho právě tak jako vy velice zmaten? Ale můžeme se aspoň našemu problému postavit. Můžeme popořádku a metodicky seřadit ta fakta, která jsme získali.“

„Prosím mluvte, monsieur,“ řekl dr. Constantine.

Poirot si odkašlal a vyrovnal kus pijáku.

„Proberme si ten případ, tak jak teď vypadá. Za prvé, jsou tu jistá nezvratitelná fakta. Ratchett neboli Casetti byl dvanáctkrát bodnut a v noci na dnešek zemřel. To je fakt číslo 1.“

„To uznávám – to tedy uznávám, *mon vieux*,“ prohodil monsieur Bouc s ironickým gestem.

Hercule Poirot se vůbec nerozzlobil. Pokračoval klidně:

„Nebudu teď rozebírat některé dost zvláštní okolnosti, o kterých jsme už s doktorem Constantinem hovořili. Vráťím se k nim za chvíli. Ale dalším důležitým faktem je podle mého mínění *doba* činu.“

„A to je také jedna z těch mála věcí, které známe,“ řekl monsieur Bouc. „Zločin byl spáchán ve čtvrt na dvě ráno. Všechno tomu nasvědčuje.“

„Nikoli všechno. To přeháníte. Ale zajisté řada okolností, které tento názor podporují.“

„Jsem rád, že uznáváte aspoň tohle.“

Poirot klidně pokračoval, jako by se ho přerušování vůbec netýkalo.

„Existují tedy tři možnosti:

Za prvé: Zločin byl spáchán, jak tvrdíte, ve čtvrt na dvě. Mluví pro to výpověď Němky Hildegardy Schmidtové. Odpovídá to dobrozdání doktora Constantina.

Druhá možnost: Zločin byl spáchán později a hodinky měly svěst ze stopy.

Třetí možnost: Zločin byl spáchán dříve a hodinky nařízeny ze stejného důvodu jako v předešlém případě.

Dospějeme-li tedy k závěru, že nejpravděpodobnější je možnost číslo 1 a že o tom svědčí největší počet okolností, musíme také přijmout určitá fakta, která z toho vyplývají. Předně: Byl-li spáchán zločin ve čtvrt na dvě, nemohl vrah opustit vlak, a vyvstává tedy otázka: Kde je? *A kdo to je?*

Prozkoumejme tedy nejprve všechno, co s tím přímo souvisí. Dozvěděli jsme se o existenci jistého člověka – menšího černovlasého muže s vysokým hlasem – od toho Hardmana. Ten tvrdí, že mu Ratchett pověděl o svém nepříteli a že si ho najal, aby hlídal. Důkazy pro to nemáme – máme jen Hardmanovu výpověď. Prozkoumejme tedy další problém: Je Hardman tím, za koho se vydává – pracovníkem jednoho newyorského detektivního ústavu?

Mně se zdá na tomto případě nejzajímavější právě to, že nemáme k dispozici policejní aparát. Nemůžeme ověřit ničí totožnost. Musíme se spoléhat jen na své dedukce. Tím mi připadá celý případ mimořádně zajímavý. Nepostupujeme po vyježděných kolejkách. Můžeme spoléhat jen na rozum. Kladu si otázku: ‚Mohu uvěřit, že je Hardman tím, za koho se vydává?‘ Rozhodnu se a odpovím: ‚Ano.‘ Jsem toho názoru, že *můžeme* uvěřit Hardmanově výpovědi.“

„Spoléháte na intuici – neboli na čuch, jak se lidově říká?“

„Vůbec ne. Uvažuji, co je pravděpodobné. Hardman cestuje s falešným pasem – z toho důvodu bude okamžitě podezřelý. Až se objeví na scéně policie, první, co udělají, bude to, že zadrží Hardmana a ověří si telegraficky jeho výpověď. U řady cestujících bude obtížné prověřit jejich totožnost a ve většině případů k tomu ani nedojde, zvláště když nebudou vzbuzovat podezření. Ale u Hardmana je to jednoduché. Buď je tím, za koho se vydává, anebo není. A proto se myslím

ukáže, že je všechno v pořádku.“

„Zprošťujete ho podezření?“

„Vůbec ne. Vy mi nerozumíte. Kterýkoliv americký detektiv může mít vlastní soukromé důvody pro to, aby se zbavil Ratchetta, copak já vím. Ne, já jen říkám, že podle mě *můžeme* myslím Hardmanovi uvěřit, že je tím, *za koho se vydává*. A to, co vykládá, že si ho Ratchett vyhledal a najal, není nemožné, nýbrž naopak dost pravděpodobné, ačkoli ovšem není nezvratně dokázáno, že je to pravda. Přijmeme-li však toto tvrzení, musíme se poohlédnout po něčem, co je podporuje. Nacházíme to dost nečekaně ve výpovědi Hildegardy Schmidtové. Její popis muže, kterého viděla v uniformě průvodčího, přesně odpovídá. Potvrzuje ještě něco tyto výpovědi? Ano. Máme knoflík, který našla paní Hubbardová ve svém kupé. A máme to podpořeno ještě jednou výpovědí, což jste možná nepostřehli.“

„A co jsme měli postřehnout?“

„Jak plukovník Arbuthnot, tak Hector MacQueen se zmínili o tom, že kolem jejich kupé procházel průvodčí. Nepřikládali tomu zvláštní důležitost, ale messieurs, *Pierre Michel přece prohlásil, že neopustil své stanoviště než v jistých konkrétních případech*, a žádný z těchto případů by ho nezavedl až na konec vagónu za kupé, kde seděli Arbuthnot s MacQueenem.

Spočívá tedy tento údaj o menším černo vlasém muži s jakoby ženským hlasem, oblečeném v uniformě průvodčího, na svědectví – přímém či nepřímém – čtyř svědků.“

„Jen jednu maličkost,“ řekl dr. Constantine. „Zakládá-li se výpověď Hildegardy Schmidtové na pravdě, jak to, že se pravý průvodčí nezmiňuje o tom, že ji viděl, když paní Hubbardová zvonila a on tam běžel?“

„To se dá myslím vysvětlit. Když běžel k paní Hubbardové, byla komorná v kupé u paní kněžny. A když se ona nakonec vracela do svého kupé, byl průvodčí u paní Hubbardové.“

Monsieur Bouc se sotva mohl dočkat, až domluví.

„Ano, ano, příteli,“ říkal netrpělivě Poirotovi. „Obdivuji sice vaše metody a opatrnost, s jakou postupujete krůček po krůčku, ale musím prohlásit, že jste se ještě nedotkl nejdůležitějšího bodu. Všichni jsme dospěli k shodnému závěru, že takový člověk existuje. *Ale kam se poděl? O to jde.*“

Poirot káravě zakýval hlavou.

„Máte zálibu v kvapné práci a ta bývá málo platná. Než si pološím otázku, *kam ten muž zmizel*, položím si jinou otázku: Existoval vůbec? Protože, chápejte, byla-li to postava neskutečná, jak lehce se může nechat zmizet! Proto se nejdřív snažím zjistit, zda skutečně taková osoba z masa a krve existuje.“

„A zjistíte-li, že existuje – *eh bien* – kde je teď?“

„Na to je možno dát jen dvě odpovědi, *mon cher*. Buď je stále ještě ukryt ve vlaku na tak důmyslném místě, že si to ani představit nedovedeme, anebo má, aby se tak řeklo, *dvojit tvář*. To znamená, že je sám sebou – tedy mužem, jehož se obával Ratchett –, anebo že byl jako cestující ve vlaku tak dokonale maskován, že ho Ratchett nepoznal.“

„To je nápad,“ řekl monsieur Bouc a tvář se mu rozzářila. Vzápětí se však opět zachmuřil. „Jenže je tu jedna potíž –“

Poirot mu vzal slova z úst.

„Postava onoho muže. To jste chtěl říct? Kromě Ratchettova komorníka jsou všichni cestující velcí – Ital, plukovník Arbutnot, Hector MacQueen, hrabě Andrényi. Zbývá tedy jen komorník, a to není příliš pravděpodobný předpoklad. Ale je tu ještě jedna možnost. Nezapomínejte na ‚jakoby ženský‘ hlas. Takže máme na vybranou. Může to být muž přestrojený za ženu, anebo jako druhá alternativa *to může být skutečně žena*. Oblékne-li vysoká žena pánské šaty, bude se zdát malá.“

„Ale Ratchett by byl přece věděl –“

„Možná že *to i věděl*. Možná že mu už tato žena ukládala o život přestrojena za muže, aby snadněji dosáhla svého cíle. Ratchett mohl uhádnout, že se opět uchýlí k stejnému triku, a tak řekl Hardmanovi, aby hlídal muže. Zmínil se však o ‚jakoby ženském‘ hlase.“

„Vyloučené to není,“ řekl monsieur Bouc. „Ale –“

„Poslyšte, příteli, snad bych vás teď měl zpravit o jistých nesrovnalostech, které postřehl doktor Constantine.“ Vylíčil mu dlouze, k jakým závěrům s lékařem dospěli na základě ran zasazených mrtvému. Monsieur Bouc zaúpěl a chytil se za hlavu.

„Chápu vás,“ pravil Poirot soucitně. „Chápu vaše pocity. Jde z toho hlava kolem, vidíte?“

„Je to všechno jak ve snu,“ úpěl monsieur Bouc.

„Přesně tak. Je to absurdní – nepravděpodobné – nemůže to být. To jsem si také říkal. A přece se to stalo, příteli. Faktům neuniknete.“

„Vždyť je to šílené!“

„Není-liž pravda? Je to tak šílené, příteli, až se mi někdy vtírá pocit, že to musí být ve skutečnosti docela jednoduché... Ale to je jen takový můj nápadeček...“

„Dva vrahové,“ lkal monsieur Bouc. „A v Orient-expresu!“

Při tom pomyšlení div neplakal.

„A teď tu motanici ještě zamotáme,“ prohlásil Poirot vesele. „V noci na dnešek se objevily ve vlaku dvě tajemné bytosti. Průvodčí lůžkových vozů, který odpovídá popisu, jak jej známe z výpovědi pana Hardmana, a kterého viděla

Hildegarda Schmidtová, plukovník Arbuthnot a monsieur MacQueen. Pak je tu ještě žena v rudém kimonu – vysoká, štíhlá žena – viděl ji Pierre Michel, slečna Debenhamová, monsieur MacQueen a já – a číchal ji, možno-li to tak říci, plukovník Arbuthnot. Kdo to je? Žádná žena ve vlaku nepřipouští, že by měla rudé kimono. Ona tedy také zmizela. Je jednou z podob falešného průvodčího? Anebo je to někdo dočista jiný? A kde jsou ti dva? A když už jsme tak u toho, kde je uniforma průvodčího a rudé kimono?“

„Ach! To je něco, čeho se můžeme chytit.“ Monsieur Bouc dychtivě vyskočil. „Musíme prohledat zavazadla cestujících. Ano, to nám pomůže.“

Poirot rovněž vstal.

„Odvážím se prorokovat,“ pravil.

„Vy víte, kde jsou?“

„Mám takové tušení.“

„Kde tedy?“

„Rudé kimono najdete v zavazadlech některého muže a uniformu průvodčího v zavazadlech Hildegardy Schmidtové.“

„Hildegardy Schmidtové? Myslíte –?“

„Ne to, co myslíte vy. Řeknu to takhle. Je-li Hildegarda Schmidtová vinna, *může* u ní ta uniforma být – ale je-li nevinna, bude tam *určitě*.“

„Ale jak –“ začal monsieur Bouc, a zarazil se.

„Co je to za randál?“ zvolal. „Zní to jako rozjetá lokomotiva.“

Hluk sílil. Byl to ženský hlas ve směsi pronikavých výkřiků a nářku.

Dveře na konci jídelního vozu se rozletěly. Dovnitř vpadla paní Hubbardová.

„Ta hrůza!“ křičela. „Taková hrůza! V pytlíku na toaletní potřeby! V mém pytlíku na toaletní potřeby! Veliký nůž – a celý od krve!“

A pak náhle zavravorala a v mdlobách těžce dopadla do náruče monsieur Bouca.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

Co přinesl nález vražedné zbraně

Spíš spěšně než galantně usadil monsieur Bouc omdlelou dámu a opřel jí hlavu o stůl. Doktor Constantine zařval na číšníka a ten rychle přispěchal.

„Takhle jí držte hlavu,“ nařizoval lékař. „A jak se probere, vražte do ní sklenku koňaku. Rozumíte?“

Pak odspěchal za druhými dvěma. V této chvíli poutal všechn jeho zájem zločin, a ne omdlévající starší dámy.

Je docela dobře možné, že zásluhou této metody se paní Hubbardová vzpamatovala mnohem rychleji než za jiných okolností. Za pár minut už zase seděla, usrkovala koňak ze sklenky, kterou jí číšník nabídl, a vykládala:

„To se ani popsat nedá. Nikdo ve vlaku nemůže vědět, co jsem prožila. Byla jsem odjakživa mimořádně, ale opravdu mimořádně citlivá – už jako dítě. Nemůžu vidět krev – brr – ještě teď je mi z toho mdlo, když na to pomyslím.“

Číšník jí znovu přistrčil sklenku.

„*Encore un peu, madame.*“

„Myslíte, že bych si měla ještě cucnout? Jsem ze zásady abstinentka, v životě jsem nesmočila rty v kořalce ani ve víně. Jenže tohle je vlastně jako medicína –“

Usrkávala dál.

Mezitím Poirot a monsieur Bouc – s doktorem Constantinem v patách – vyběhli z jídelního vozu a pospíchali chodbičkou istanbulského vozu ke kupé paní Hubbardové.

Dělalo to dojem, jako by se u jejích dvířek shromáždili všichni cestující do posledního človíčka. Průvodčí s uštvaným výrazem ve tváři je odháněl.

„*Mais il n'y a rien à voir,*“ říkal a opakoval toto prohlášení v několika různých řečech.

„Uvolněte průchod, prosím,“ vyzýval monsieur Bouc shromážděné.

Navzdory svému objemu se prodral lidmi, kteří mu stáli v cestě, až dovnitř do kupé a Poirot vklouzl za ním.

„To jsem rád, že jdete, monsieur,“ vzdychl průvodčí s ulehčením. „Všichni se sem chtěli podívat. A jak ta americká dáma křičela – *ma foi!* Já myslel, že už je taky zamordovaná. Letím sem a ona tu vyváděla jak rozumu zbavená a křičela, že musí pro vás, a vyběhla a ječela jak siréna a cestou u každého kupé vykládala, co se stalo.“

Nakonec ukázal:

„Je to támhle, monsieur. Nechtěl jsem na to šahat.“

Na klice spojovacích dveří do sousedního kupé visel velký kostkovaný gumový pytlík na toaletní potřeby. Pod ním na podlaze, tam, kde vypadla paní Hubbardové z ruky, ležela dýka s rovným ostřím, laciná napodobenina orientálních zbraní s vypouklým jílcem a protáhle se zužujícím ostřím. Na ostří byly znát jako rzivé skvrny.

Poirot ji opatrně zvedl.

„Ano,“ zamumlal. „O tom nemůže být pochyb. Je to ona hledaná zbraň – *eh, docteur?*“

Lékař ji prohlížel.

„Nemusíte tak opatrně,“ řekl Poirot. „Nebudou na ní otisky prstů, leda paní Hubbardové.“

Constantine byl brzy hotov.

„Je to určitě ta zbraň,“ pravil. „S tímhle bylo možno zasadit kteroukoli tu ránu.“

„Ani mi to neříkejte, příteli, snažně vás prosím.“

To lékaře zřejmě překvapilo.

„Už tak se na nás valí náhody jako lavina. V noci na dnešek se dva lidé odhodlají zavraždit Ratchetta. A štěstí nám neuvěřitelně přeje, že si oba vyberou stejnou zbraň.“

„Co se toho týká, není to snad ani tak velká náhoda, jak by se zdálo. Takovéhle nepravé orientální dýky se vyrábějí sériově – jsou k dostání na všech pražských bazarech.“

„Trochu jste mne utěšil, ale jenom trochu,“ řekl Poirot.

Pozoroval zamyšleně dveře před sebou, pak zvedl pytlík na toaletní potřeby a vzal za kliku. Dveře se ani nehly. Asi stopu nad klikou byla závora a zámek. Poirot ji odtáhl a znovu zkusil otevřít, ale nešlo to.

„Zamkli jsme přece z druhé strany, pamatujete?“ připomenul mu dr. Constantine.

„Máte pravdu,“ řekl Poirot roztržitě. Myšlenkami byl zřejmě jinde. Vraštil čelo, jako by o něčem usilovně přemýšlel.

„Je to přece jasné, ne?“ řekl monsieur Bouc. „Vrah prošel do tohoto kupé. Jak za sebou zavíral spojovací dveře, ucítil pytlík na toaletní potřeby. Dostal nápad a rychle tam strčil zakrvácený nůž. A pak, aniž tušil, že probudil paní Hubbardovou, vyklouzl druhými dveřmi na chodbu.“

„Jak to říkáte, tak se to muselo odehrát,“ zamumlal Poirot. Ale zamyšlený výraz mu z tváře nezmizel.

„Tak co je?“ chtěl vědět monsieur Bouc. „Vám se něco nezdá, vidíte?“

Poirot na něho vrhl rychlý pohled.

„Není vám to také nápadné? Ne, zřejmě ne. Nu což, je to jen taková

drobnost.“

Do kupé nahlédl průvodčí.

„Americká dáma se vrací.“

Dr. Constantine se zatvářil dost provinile. Byl si vědom toho, že se paní Hubbardové skutečně málo věnoval. Ona mu ale nic nepředhazovala. Soustředila se s přenáramnou energií na jinou věc.

„Jedno vám řeknu bez obalu,“ prohlásila, sotva dechu popadajíc, jakmile se ocitla ve dveřích. „Já už v tomhle kupé nebudu! Nespala bych tu dneska ani za milion dolarů.“

„Ale, madame –“

„Vím, co mi na to řeknete, ale já prohlašuju, že tu nebudu a nebudu! Radši přečkám noc na chodbičce.“

Dala se do pláče.

„Achich ach! Kdyby to dcera věděla – kdyby mě tak viděla, jak tu –“

Poirot ji rázně přerušil.

„Jste na omylu, madame! Požadavek váš jest naprosto pochopitelný. Zavazadla vaše budou okamžitě přemístěna do druhého kupé.“

Paní Hubbardová odtáhla kapesník.

„Opravdu? Už při pouhém pomyslení je mi líp. Ale je přece plno, ledaže by snad některý pán –“

Monsieur Bouc promluvil.

„Přemístíme vaše zavazadla vůbec do jiného vagónu, madame. Budete mít kupé v sousedním voze, který byl přistaven v Bělehradě.“

„To je báječné. Nejsem hysterka, ale mít v noci vedle mrtvolu –“ Zachvěla se. „Z toho bych se asi zbláznila.“

„Micheli!“ zavolal monsieur Bouc. „Přemístěte tato zavazadla do volného kupé ve voze Athény-Paříž.“

„Prosím, monsieur – myslíte do stejného jako tady – do čísla 3?“

„Ne,“ řekl Poirot, než stačil přítel odpovědět. „Domnívám se, že by pro madame bylo lépe, kdyby měla číslo úplně jiné, například dvanáctku.“

„Bien, monsieur.“

Průvodčí se chopil zavazadel. Paní Hubbardová se obrátila vděčně k Poirotovi.

„To je od vás velice laskavé a ohleduplné. Jsem vám za to opravdu zavázána.“

„To je maličkost, madame. Doprovodíme vás, abychom měli jistotu, že tam budete pohodlně etablována.“

Všichni tři muži dovedli paní Hubbardovou do jejího nového příbytku. Rozhlížela se šťastně kolem sebe.

„Je to tu pěkné.“

„Vyhovuje vám to, madame? Vidíte, že je to přesně takové kupé, jako jste měla.“

„Máte pravdu – jenomže na druhou stranu. Ale to nevadí, protože tyhle vlaky jedou chvíli na jednu stranu a hned zas na druhou. Povídám dceři: ‚Musím mít kupé po směru jízdy,‘ a ona povídá: ‚To ti bude málo platné, maminko, protože si lehneš a vlak jede na jednu stranu, a než se probudíš, jede na druhou.‘ A taky že to dobře říkala, protože včera večer jsme vyjžděli do Bělehradu jednou stranou a vyjžděli jsme druhou.“

„Každopádně vám to tedy takhle vyhovuje a jste spokojená, madame?“

„No, to bych tvrdit nemohla. Trčíme tu ve sněhu, nikdo se o nás nestará a mně odjíždí pozítří loď.“

„Jsme na tom všichni stejně, madame,“ řekl monsieur Bouc. „Co se dá dělat.“

„To je pravda,“ připustila paní Hubbardová. „Ale nikomu jinému nevlezl vrah uprostřed noci přímo do kupé.“

„Jen jedno mi pořád nejde na rozum, madame,“ pravil Poirot. „Jak se ten člověk dostal do vašeho kupé, když byly spojovací dveře zamčené, jak říkáte. Jste si tím jista, že byly opravdu zamčené?“

„Vždyť to ta Švédka zkoušela před mýma očima.“

„Pojďme si tu scénku rekonstruovat. Vy jste ležela na lůžku – takto – a říkáte, že jste tam sama neviděla?“

„Ne, neviděla kvůli tomu pytlíku na toaletní potřeby. Propána, musím si koupit nový pytlík na toaletní potřeby. Jdou na mne mrákoty, jak jen se na tenhle podívám.“

Poirot vzal pytlík na toaletní potřeby a pověsil jej na kliku u dveří do sousedního kupé.

„*Précisément* – už je to jasné,“ pravil. „Zámek je přímo pod klikou – pytlík jej zakrývá. Z lůžka jste nemohla vidět, je-li klika otočená.“

„No, vždyť vám to povídám.“

„A švédská dáma, slečna Ohlssonová, stála takto – mezi vámi a dveřmi. Ona stála a pravila vám, že je zamčeno.“

„Ano, tak to bylo.“

„Ale stejně, madame, ona se mohla mýlit. Dívejte se, jak to myslím.“ Zdálo se, že Poirotovi velmi na tom záleží, aby jí to vysvětlil. „Zámek je jen kovová páčka – takto. Otočíme vpravo, dveře jsou zamčené, postavíme ji rovně, nejsou. Je možné, že ona jenom zmáčkla kliku, a protože bylo zamčeno na druhé straně, předpokládala, že je zamčeno na straně vaší.“

„Takovou hloupost by snad přece neudělala.“

„Madame, nejhodnější lidé nebývají vždy nejchytřejší.“

„To máte pravdu.“

„Mimochodem, madame, cestovala jste i do Smyrny takto?“

„Ne. Jela jsem lodí až do Istanbulu a jeden dceřin známý, nějaký pan Johnson – šarmantní pán, škoda že ho neznáte – na mě čekal a provázal mě po Istanbulu – ale to město mě zklamalo, vždyť je celé na spadnutí. A ty mešity – abyste si tam oblékali takové velikánské jako pantofle... Kdepak jsem to přestala?“

„Říkala jste, že na vás čekal pan Johnson.“

„No právě, a ten mě posadil na francouzský parník do Smyrny a tam už mě čekal na molu zeť. Co ten tomu řekne, až to všechno uslyší! Dcera povídala, že je to nejbezpečnější a nejpohodlnější myslitelná cesta. ‚Posadíš se do kupé,‘ povídá, ‚a budeš sedět až do Paříže a tam ti přijdou naproti z cestovní kanceláře.‘ Panenko skákává, jak já jen odřeknu lodní lístek? Měla bych jim poslat zprávu. Teď už to přece nemůžeme stihnout. To je strašlivé –“

Zdálo se, že paní Hubbardová je znovu blízka slzám.

Poirot, jemuž pomalu už docházela trpělivost, využil příležitosti.

„Zažila jste šok, madame. Pověřme číšníka, aby vám servíroval čaj a sušenky.“

„O čaj bych zrovna dvakrát nestála,“ řekla paní Hubbardová. „Na ten si potrpějí spíš v Anglii.“

„Pak tedy kávu, madame. Potřebujete se povzbudit.“

„Ten koňak mi trošku stoupl do hlavy. Káva by mi přišla k chuti.“

„Výborně, madame. Musíte oživit své síly.“

„Jak legračně to říkáte!“

„Leč nejprve, madame, malá formalita. Dovolíte, abych prohlédl vaše zavazadla?“

„K čemu to, prosím vás?“

„Hotovíme se přistoupit k prohlídce zavazadel všech cestujících. Nechci vám připomínati nepříjemnou zkušenost, ale váš pytlík na toaletní potřeby – nezapomeňte!“

„Panenko skákává! I to ano. Nesnesla bych ještě jedno takové překvapení.“

Prohlídka proběhla rychle. Paní Hubbardová s sebou neměla příliš mnoho zavazadel – krabici na klobouky, laciný kufr a naditý cestovní vak. Obsahovaly samé jednoduché a přímočaré věci a prohlídka by se byla odbyla za několik minut, kdyby je byla paní Hubbardová nezdržovala a netrvala na tom, aby věnovali patřičnou pozornost fotografiím „mé dcery“ a dvěma dosti ošklivým dětem: „Moje vnoučátka. To je to milouneké, vidíte?“

PATNÁCTÁ KAPITOLA

Co přinesla prohlídka zavazadel

Když si Poirot odbyl ještě všelijaké neupřímné zdvořilůstky a když ujistil paní Hubbardovou, že jí nechá donést kávu do kupé, byl s to se vzdálit i s oběma přáteli. „Tak jsme zahájili další akci, a výsledek je veškerý žádný,“ poznamenal monsieur Bouc. „Kdo přijde na řadu jako další?“

„Bylo by myslím nejjednodušší, kdybychom postupovali vlakem kupé za kupé. To značí, že bychom začali v čísle 16, u milého pana Hardmana.“

Pan Hardman právě pokuřoval doutník a přívětivě je uvítal.

„Pojďte dál, pánové, totiž pokud je to vůbec technicky možné. Pro hromadné návštěvy je to tu dost stísněné.“

Monsieur Bouc vysvětlil účel návštěvy a statný detektiv chápavě přikývl.

„Beze všeho. Abych se přiznal, bylo mi divné, že jste se do toho ještě nepustili. Tady máte klíče, pánové, a jestli mi chcete prohledat kapsy, prosím, poslužte si! Sundám vám rance.“

„To obstará průvodčí. Micheli!“

Oba „rance“ pana Hardmana byly brzo prozkoumány a prověřeny. Obsahovaly snad jedině poněkud nepřiměřené množství alkoholických nápojů. Pan Hardman zamrkal.

„Na hranicích se obyčejně do ranců nekoukají – zvláště když podmáznete průvodčího. Strčil jsem mu hned roličku tureckých bankovek a zatím byl pokoj.“

„A co v Paříži?“

Pan Hardman zase zamrkal.

„Než dojedu do Paříže,“ pravil, „vejde se mi ten zbyteček do lahvičky od šamponu.“

„Zdá se, že nejste stoupcem prohibice, monsieur Hardmane,“ poznamenal monsieur Bouc s úsměvem.

„Nemůžu říct, že by mi prohibice někdy dělala těžkou hlavu,“ odpověděl Hardman.

„Aha!“ řekl monsieur Bouc. „Whisky na černo!“ Pronesl ta slova pečlivě, jako by je vychutnával. „Vy Američané máte takové zvláštní barvitě zvyky,“ pravil.

„Já bych rád navštívil Ameriku,“ řekl Poirot.

„Viděl byste tam, jak se jeden musí umět ohánět,“ prohlásil Hardman.

„Evropa potřebuje probudit. Zaspala svou dobu.“

„Je pravda, že Amerika nás v lecčems předhoniла,“ souhlasil Poirot. „Obdivuji u Američanů četné věci. Jen snad – možná, že jsem v tom staromódní – se mi

vaše ženy nezdají tak okouzující jako mé krajanky. Francouzka, Belgičanka – ona je koketní, ona je roztomilá – v tom se jí žádná nevyrovná.“

Hardman se odvrátil a na okamžik se zadíval na snůh.

„Možná že máte pravdu, monsieur Poirote,“ pravil. „Ale hádám, že každý národ dává přednost svým děvčatům.“

Zamrkal, jako by ho snůh bodal do očí.

„Dočista to oslepuje, vidíte,“ poznamenal. „Poslyšte, pánové, mně už to začíná jít na nervy. Vražda a závěje a tak, a přitom *nic nedělat*. Jen se tu povalovat a přemýšlet, jak ukrátit dlouhou chvíli. Rád už bych se do něčeho pustil – nebo do někoho.“

„Pravý čínorodý duch Divokého západu,“ usmál se Poirot.

Průvodčí dal kufry na místo a pánové přešli do druhého kupé. V rohu seděl plukovník Arbuthnot, kouřil lulku a četl nějaký časopis.

Poirot mu vysvětlil jejich poslání. Plukovník nic nenamítal. Patřily mu dva těžké kožené kufry.

Plukovník měl v zavazadlech po vojensku vzorný pořádek. U něho trvala prohlídka jen pár minut. Poirot si všiml svazku čističů dýmky.

„Používáte vždy tohoto druhu?“ zeptal se.

„Obvykle ano. Pokud je seženu.“

„Aha!“ Poirot přikývl.

Byly to stejné čističe jako ten, co našel na podlaze v kupé zavražděného.

Doktor Constantine to také konstatoval, když se zase octli na chodbě.

„*Tout de même*,“ mumlal Poirot. „Nechce se mi tomu věřit. Není to *dans son caractère*, a tím je řečeno vše.“

Další kupé mělo zavřená dvířka. Bylo to kupé kněžny Dragomirovové. Zaklepali a kněžnin hluboký hlas je vyzval: „*Entrez!*“

Tady byl mluvčím monsieur Bouc. Velmi zdvořile a uctivě vysvětloval, za jakým posláním přišli.

Kněžna jej mlčky vyslechla a na její drobné želví tváři se nic nepohnulo.

„Je-li to nutné, messieurs,“ poznamenala tiše, když skončil, „pak se nedá nic dělat. Komorná má klíče. Obstará to s vámi.“

„Mívá vaše komorná vždy klíče u sebe, madame?“ zeptal se Poirot.

„Zajisté, monsieur.“

„A co kdyby v noci někde na hranici celní úředníci vyžadovali, aby bylo některé zavazadlo otevřeno?“

Stará dáma pokrčila rameny.

„To je velmi nepravděpodobné. V takovém případě by pro ni průvodčí došel.“

„Máte k ní tedy naprostou důvěru, madame?“

„Už jsem vám přece řekla,“ pravila kněžna tiše, „že nezaměstnávám lidi, ke

kterým důvěru nemám.“

„Ano,“ hovořil Poirot zamyšleně. „Důvěra je v naší době velká věc. Je možná lépe mít u sebe prostou ženu, k níž je možno mít důvěru, než komornou s větším švihem – například nějakou šikovnou Pařížanku.“

Viděl, jak se bystré černé oči pomalu otáčejí, až ulpěly na jeho tváři.

„Na co to narážíte, monsieur Poirote?“

„Na nic. Já? Na nic.“

„Ale ano. Myslíte si tedy, není-liž pravda, že by o můj zjev měla pečovat nějaká šikovná Francouzka?“

„To by se snad dalo spíš očekávat, madame.“

Zavrtěla hlavou.

„Schmidtová je mi z duše oddána.“ Prodlévala u těch slov. „A to je penězi k nezaplacení.“

Němka přinesla klíče. Kněžna s ní promluvila v její mateřštině, přikázala jí, aby otevřela zavazadla a pomohla pánům při prohlídce.

Ona sama vyšla na chodbu a dívala se na sních. Poirot přenechal prohlídku zavazadel monsieur Boucovi a zůstal s ní.

Usmála se na něho chmurně.

„Nu, monsieur, nepůjete se podívat, co obsahují moje zavazadla?“

Zavrtěl hlavou. „Je to formalita, madame, nic víc.“

„Jste si tím tak jist?“

„Ve vašem případě ano.“

„Vždyť jsem přece znala Soniu Armstrongovou a měla jsem ji ráda. Co si tedy myslíte? Že bych si nešpinila ruce vraždou takové *canaille*, jako byl tenhle Casetti? Nu, možná že máte pravdu.“

Chvilí mlčela a pak pravila:

„Víte, co bych nejraději s takovým chlapem udělala? Nejraději bych přikázala sluhům: ‚Ubičujte toho lumpa k smrti a jeho mrtvolu hodte na smetiště!‘ Tak se to dělávalo za mých mladých let, monsieur.“

Stále ještě nic neříkal, jen pozorně naslouchal.

Pohlédla na něho s náhlou nevolí.

„Nic neříkáte, monsieur Poirote. Nač myslíte, to by mě zajímalo.“

Podíval se jí přímo do očí.

„Myslím na to, madame, že vaší zbraní je síla vůle, nikoli síla paže.“

Pohlédla na své tenké paže v černých rukávech, zakončené žlutýma rukama jako drápy, s prsteny na prstech.

„To je pravda,“ pravila. „V nich sílu nemám, vůbec žádnou sílu. Nevím, mám-li toho litovat, anebo být ráda.“

Odcházela spěšně ke kupé, kde komorná pilně uklízela zavazadla. Kněžna

krátce přerušila litanie monsieur Bouca.

„Není třeba, abyste se omlouval, monsieur,“ pravila. „Byla spáchána vražda. Je třeba učiniti jistá opatření. To se nedá nic dělat.“

„*Vous êtes bien aimable, madame.*“

Pokynula jim lehce hlavou, když odcházeli.

Dveře obou dalších kupé byly zavřené. Monsieur Bouc se zastavil a škrábal se na hlavě.

„*Diable!*“ říkal. „Tohle je překerní. Mají diplomatické pasy. Jejich zavazadla nepodléhají prohlídkám!“

„Celním prohlídkám nepodléhají, to je pravda. Ale vražda je něco jiného.“

„Vím. Stejně však – je třeba se vyvarovat komplikací –“

„Nedělejte si starosti, příteli. Hrabě i hraběnka budou rozumní. Podívejte se, jak velkoduše to posuzovala kněžna Dragomirovová.“

„Kněžna je opravdová *grande dame*. Tihle dva patří ke stejné společenské vrstvě, ale hrabě na mne dělá dojem člověka poněkud prchlivého. Bylo mu proti mysli, když jste trval na tom, že chcete vyslechnout i jeho ženu. A tohle ho popudí ještě víc. Co kdybychom – ehm – kdybychom je vynechali. Vždyť se jich ta věc přece nemůže týkat. Proč bych si měl dělat zbytečné nepříjemnosti?“

„Nemohu s vámi souhlasit,“ pravil Poirot. „Jsem si jist, že se na to hrabě Andrényi bude dívat rozumně. Každopádně se o to můžeme pokusit.“

A než mohl monsieur Bouc něco odpovědět, zaklepal rázně na dveře č. 13.

Zevnitř se ozvalo: „*Entrez!*“

Hrabě seděl v koutě u dveří a četl noviny. Hraběnka se schoulila do protějšího koutku u okna. Měla pod hlavou polštář a zdálo se, že spí.

„*Pardon, monsieur le comte,*“ začal Poirot. „Promiňte, že vyrušujeme. Ale konáme prohlídku všech zavazadel ve vlaku. Ve většině případů jde o pouhou formalitu. Leč musí to být. Monsieur Bouc nadhodil, že vy máte diplomatické pasy, a můžete tedy právem žádat, aby vaše zavazadla byla z této prohlídky vyňata.“

Hrabě se chvíli rozmýšlel.

„Děkuji vám,“ pravil. „Ale netrváme na tom, aby byla v našem případě učiněna výjimka. Dávám přednost tomu, aby byla naše zavazadla prohlédnuta spolu se zavazadly ostatních cestujících.“

Obrátil se ke své ženě.

„Doufám, že ti to není proti mysli, Eleno?“

„Naprosto ne,“ odpověděla hraběnka bez váhání.

Následovala rychlá a celkem povrchní prohlídka. Poirot se zřejmě snažil zmírnit trapnost situace různými drobnými bezvýznamnými poznámkami, jako například:

„Jedna z nálepek na vašem kufříku je celá mokrá, madame.“ A zdvihl modrý marokénový vak s monogramem a korunkou.

Hraběnka na tuto poznámku nereagovala. Zřejmě ji celá procedura dost nudila, seděla schoulena v koutku a dívala se oknem ven, zatímco mužové prohledávali její zavazadla v sousedním kupé.

Poirot zakončil prohlídku tím, že otevřel malou zásuvku nad umyvadlem a přelétl rychle pohledem její obsah – houbu, pleťový krém, pudr a krabičku s nápisem Trional. Padlo několik zdvořilostních frází z obou stran a skupina pátračů se vzdálila.

Následovalo kupé paní Hubbardové, kupé mrtvého a Poirotovo vlastní.

Tím dospěli ke kupé druhé třídy. V prvním z nich, v čísle 10-11, zastali Mary Debenhamovou, která četla knihu, a Gretu Ohlssonovou, jež tvrdě spala, ale při jejich příchodu se s trhnutím probudila.

Poirot opakoval stereotypní vysvětlení. Švédku to zřejmě rozrušilo, Mary Debenhamová zůstala chladná a lhostejná.

Poirot se obrátil na Švédku.

„Dovolíte-li, mademoiselle, prohlédneme nejprve vaše zavazadla, a pak byste snad byla tak laskavá a podívala se za tou americkou paní, jak se jí daří. Přestěhovali jsme ji do jednoho kupé v sousedním voze, ale je stále ještě velmi rozrušená z toho svého nálezu. Nechal jsem jí tam donést kávu, ale myslím, že ona je z těch lidí, kteří se potřebují především vypovídat.“

Dobrá duše byla okamžitě jata soucitem. A už běží. Že to musel být pro tu nebohou paní velký nervový otřes, vždyť už tak byla celá rozčilená z cesty a z toho, že se musela rozloučit s dcerou. Ano, samozřejmě, hned za ní zajde – kufr není zamčený – a vezme s sebou čpavek.

Odspěchala. S jejím vlastnictvím byli brzy hotovi. Však nezahrnovalo nic než pár skromných nezbytností. Zřejmě ještě nepohřešila dráty z krabice na klobouky.

Slečna Debenhamová odložila knihu. Pozorovala Poirota. Na požádání mu podala klíč. Když sundal a otevřel jeden kufřík, zeptala se:

„Proč jste ji poslal pryč?“

„Já, mademoiselle? Nu, přece aby rozptýlila americkou dámu.“

„Výborná záminka, ale stejně jenom záminka.“

„Já vám nerozumím, mademoiselle.“

„Myslím, že mi rozumíte moc dobře.“

Usmála se.

„Chtěl jste mě tu mít samotnou. Vidíte?“

„Inspirujete mne dobrými nápady, mademoiselle.“

„To snad ne, vždyť se ten nápad jistě už předtím zrodil ve vaší hlavě. Nemám

pravdu?“

„My u nás máme takové přísloví, mademoiselle –“

„*Qui s'excuse s'accuse*; to jste chtěl říct? Musíte uznat, že mám rozum a nejsem slepá. Z nějakého záhadného důvodu jste si vzal do hlavy, že vím něco bližšího o této odporné záležitosti – o vraždě člověka, kterého jsem v životě předtím neviděla.“

„To se vám jen zdá, mademoiselle.“

„Ne, nic se mi nezdá. Ale jsem toho názoru, že se ztrácí zbytečně spousta času, když se nepřizná pravda a když se chodí kolem horké kaše, místo aby se přešlo přímo k věci.“

„Vám není milé ztrácení času. Ne, vám je milé přejít přímo k věci. Dáváte přednost direktním metodám. Eh bien, já vám je poskytnu, ty direktní metody. Zeptám se vás na význam jistých slov, která jsem zaslechl na cestě ze Sýrie. Vystoupil jsem z vlaku, abych si, jak se u vás říká, ‚protáhl nohy‘ na nádraží v Konyi, a ze tmy ke mně dolehl váš hlas, mademoiselle, a hlas plukovníkův. Vy jste mu řekla: ‚*Ted' ne. Ted' ne. Až potom. Až to bude za námi!*‘ Co znamenala tato slova, mademoiselle?“

Zeptala se velmi tiše: „Myslíte, že znamenala – vraždu?“

„Já se ptám vás, mademoiselle.“

Povzdychla si – a na okamžik jako by se zasnila. Pak se zřejmě vzpamatovala a pravila:

„Ta slova měla jistý význam, monsieur, ale ne takový, abych vám ho mohla říct. Mohu vám jenom dát své čestné slovo, že jsem toho Ratchetta viděla poprvé v životě tady ve vlaku.“

„A – odmítáte tedy vysvětlit ta slova?“

„Ano – když tomu tak chcete říkat, tedy odmítám. Týkala se – úkolu, jehož jsem se podjala.“

„A ten úkol, on je už splněn?“

„Jak to myslíte?“

„Je splněn, není-liž pravda?“

„Proč si to myslíte?“

„Poslyšte, mademoiselle, já vám připomenu jiný incident. Onoho dne, kdy jsme měli přibýti do Istanbulu, vlak měl zpoždění. Vy jste byla velice rozrušená. Vy, tak klidná, tak vyrovnaná. Vy jste svůj klid ztratila.“

„Nechtěla jsem zmeškat spojení.“

„Tak jste pravila. Leč, mademoiselle, Orient-expres odjíždí z Istanbulu každyčkový den v týdnu. Kdybyste byla zmeškala spojení, znamenalo by to zdržení pouhých dvaceti čtyři hodin.“

Poprvé dala slečna Debenhamová najevo, že už toho má dost.

„Zřejmě si neuvědomujete, že na člověka mohou čekat v Londýně přátelé a že celodenní zpoždění může pokazit úmluvy a způsobit spoustu nepříjemností.“

„Ach, tak je to tedy? Přátelé očekávají váš příjezd? Nechcete jim dělat těžkosti?“

„Přirozeně.“

„A přece – to je kuriózní –“

„Co je kuriózní?“

„V tomto vlaku – opět máme zpoždění. A tentokrát vážnější zpoždění, protože nemáte možnost přátelům telegrafovat nebo jim na dálku – na dálku –“

„Na dálku? Myslíte zatelefonovat?“

„Ano, ano, transměstský hovor, jak se u vás říká.“

Mary Debenhamová se prese všecko musela usmát.

„Meziměstský hovor,“ opravila ho. „Ano, je to velice nepříjemné, jak říkáte, že není možno podat zprávu ani telefonicky, ani telegraficky.“

„A přece, mademoiselle, je vaše chování docela jiné. Neprojevujete netrpělivost. Reagujete klidně, filozoficky.“

Mary Debenhamová zrudla a kousla se do rtu. Už jí nebylo do úsměvu.

„Vy neodpovídáte, mademoiselle?“

„Promiňte, netušila jsem, že je na to třeba odpovídat.“

„Vysvětlit změnu v chování, mademoiselle.“

„Nezdá se vám, že děláte z komára velblouda, monsieur?“

Poirot rozhodil paže v omluvném gestu.

„To bude asi chyba nás detektivů. My očekáváme chování konzistentní. Nepočítáme se změnami nálady.“

Mary Debenhamová neodpovídala.

„Znáte plukovníka Arbuthnota dobře, mademoiselle?“

Měl dojem, že uvítala s úlevou změnu v rozhovoru.

„Seznámila jsem se s ním až tady na cestě.“

„Máte nějaký důvod k domněnce, že plukovník mohl toho Ratchetta znát už dříve?“

Zavrtěla rozhodně hlavou.

„Docela určitě ne.“

„Jak si tím můžete být tak jista?“

„Soudím tak podle toho, co říkal.“

„A přece, mademoiselle, jsme našli na podlaze v kupé mrtvého čistič lulky. A plukovník Arbuthnot je jediným mužem ve vlaku, jenž kouří lulku.“

Pozoroval ji bedlivě, ale nezdála se tím být ani překvapena, ani vzrušena. Řekla pouze:

„Nesmysl. To je absurdní. Plukovník Arbuthnot je poslední člověk na světě,

který by spáchal zločin – obzvláště takovýto teatrální zločin.“

To odpovídalo Poirotovu vlastnímu názoru do té míry, že se přistihl, jak je s ní zajedno. Místo toho však řekl:

„Musím vám připomenout, že ho dobře neznáte, mademoiselle.“

Pokrčila rameny.

„Ale znám dobře ten typ.“

Pravil velmi jemně:

„Pořád ještě odmítáte říci, co znamenala ta slova. ‚Až to bude za námi?‘“

Odvětila chladně: „Nemám, co bych k tomu dodala.“

„To nevádí,“ řekl Hercule Poirot, „já na to stejně přijdu.“

Uklonil se, vyšel z kupé a zavřel za sebou.

„Bylo to moudré, příteli?“ zeptal se monsieur Bouc. „Tím jste ji jen varoval – a jejím prostřednictvím jste varoval i plukovníka.“

„Chcete-li dostat králíka, *mon ami*, pustíte do nory fretku, a králík, je-li tam, utíká. Nic víc jsem neudělal.“

Vstoupili do kupé Hildegardy Schmidtové.

Zena stála připravena, tvářila se uctivě, ale nevzrušeně.

Poirot rychle prohlédl příruční kufřík na sedadle. Pak pokynul průvodčímu, aby sundal větší kufr ze sítě.

„Klíče?“ zeptal se.

„Není zamčený, monsieur.“

Poirot povolil řemeny a zvedl víko.

„Aha!“ řekl a obrátil se k monsieur Boucovi. „Vzpomínáte si, co jsem řekl? Pojd'te se sem podívat!“

Nahoře na věcech ležela narychlo srolovaná hnědá uniforma průvodčího.

Trpná odevzdanost Němky doznala náhlé změny.

„I propána!“ křičela. „To není moje! Já to tam nedala! Já se do toho kufru ani nekoukla, co jsme z Istanbulu! Namouduši, namouduši, že nelžu!“

Koukala prosebně z jednoho na druhého.

Poirot ji vzal jemně za ruku a uklidňoval ji:

„Ne, ne, to je v pořádku. My vám věříme. Nerozčilujte se. Vím, že jste tam tu uniformu neschovala, právě tak jistě, jako vím, že jste dobrá kuchařka. Tak vidíte. Jste přece dobrá kuchařka, že?“

Zmatená žena se bezděčně usmála.

„Ano, to jsem, aspoň to všechny mé dámy říkaly. Prý –“

Zarazila se s pusou otevřenou a opět koukala celá vyděšená.

„No tak, no tak,“ konejšil ji Poirot. „Ujišťuji vás, že je všechno v pořádku. Podívejte se, prosím vás, jak to bylo. Tenhle člověk, ten, kterého jste viděla v uniformě průvodčího, vyjde z kupé nebožtíka. Srazí se s vámi. To je pro něho

malér. Doufal, že ho nikdo neuvidí.

Co si teď počne? Musí se zbavit uniformy. Už ho nechrání, ale uvádí v nebezpečí.“

Sjel pohledem na monsieur Bouca a na dr. Constantina, kteří bedlivě naslouchali.

„Je tady ten sníh, vidíte? Ten sníh mu pokazil celý plán. Kam schová tenhle převlek? Všechna kupé jsou plná. Ne, přejde kolem jednoho, které má otevřené dveře a zdá se prázdné. Musí to být kupé té ženy, s kterou se právě srazil. Vklouzne dovnitř, svlékne uniformu a nacpe ji rychle do kufru v síti. Možná že potrvá nějakou dobu, než se na ni přijde.“

„A dál?“ zeptal se monsieur Bouc.

„O tom si ještě musíme pohovořit,“ řekl Poirot a varovně se na ně podíval.

Vyzdvihl kabát. Třetí knoflík odshora chyběl. Poirot zajel rukou do kapsy a vytáhl univerzální klíč průvodčího, který odemyká dveře všech kupé.

„Tady je vysvětlení, jak mohl ten člověk procházet zamčenými dveřmi,“ pravil monsieur Bouc. „Vyptával jste se paní Hubbardové zbytečně. Ať byly spojovací dveře odemčené nebo zamčené, on se jimi lehce dostal. Konečně – když už si obstaral uniformu průvodčího, proč ne i jeho klíče?“

„Máte pravdu, proč ne,“ řekl Poirot.

„Mohli jsme se to vlastně dovtípit. Vzpomeňte si, jak Michel říkal, že paní Hubbardová byla zavřená, když se přišel podívat, proč zvoní.“

„To je pravda, monsieur,“ pravil průvodčí. „Proto jsem si také myslel, že se to dámě zdálo.“

„Ale teď je to jasné,“ pokračoval monsieur Bouc. „Bezpochyby chtěl zamknout i spojovací dveře, ale možná že zaslechl pohyb na posteli a lekl se.“

„Teď už nám jen zbývá,“ řekl Poirot, „najít rudé kimono.“

„Pravda. A poslední dvě kupé mají muži.“

„Přesto je prohlédneme.“

„Ano, to je samozřejmé. Ostatně se pamatuji, co jste říkal.“

Hector MacQueen se prohlídce ochotně podvolil.

„Budu docela rád,“ řekl s pokorným úsměvem. „Připadám si jako zaručeně nejpodezřelejší individuum ve vlaku. Teď byste jenom měli najít poslední vůli, v které mně starej odkazuje celé své jmění, a jsem v rejži.“

Monsieur Bouc se na něho podezíravě zadíval.

„To si jen tak dělám legraci,“ vychrлил ze sebe MacQueen. „Ve skutečnosti by mně byl jistě neodkázal ani cent. Byl jsem mu jen užitečný – cizí řeči a tak. Máte ruce svázané, když neumíte blafnout jinak než po americku. Já sice taky nejsem žádný lingvista, ale jakžtakž se domluví v hotelu nebo na nákupech francouzsky, německy a italsky.“

Říkal to poněkud hlasitěji než obvykle, jako by byl při prohlídce přece jen zrozpačitěl, třeba s ní tak ochotně souhlasil.

Vynořil se Poirot.

„Nic,“ pravil. „Ani kompromitující dědictví!“

MacQueen si povzdechl.

„To se mi ulevilo,“ prohlásil s humorem.

Přešli do posledního kupé. Prohlídka zavazadel velkého Itala a komorníka nepřinesla žádný objev.

Tři muži stáli na samém konci vozu a koukali jeden na druhého.

„A co teď?“ zeptal se monsieur Bouc.

„Vrátíme se do jídelního vozu,“ řekl Poirot. „Dozvěděli jsme se všechno, co se můžeme dozvědět. Vyslechli jsme cestující, prohlédli jsme jim zavazadla, máme oči v hlavě. Odjinud nám pomoc nekyne. Naším úkolem teď je namáhat si mozek.“

Sáhl si do kapsy pro pouzdro na cigarety. Bylo však prázdné.

„Přijdu za okamžik,“ řekl. „Budu potřebovat cigarety. Tohle je velmi těžký, velmi zvláštní případ. Kdo měl na sobě rudé kimono? Kde je teď? To bych rád věděl. Něco mi v tomhle případě pořád uniká. Je to těžký případ, protože byl tak uzpůsoben. Ale podiskutujeme si o tom. Omluvte mne na okamžik.“

Odspěchal chodbičkou ke svému kupé. Věděl, že má v jednom kufříku ještě rezervní zásobu cigaret.

Sundal je a odemkl zámek.

Pak se posadil na bobek a vyvalil oči.

Nahore v kufříku leželo pečlivě složené tenké rudé hedvábné kimono s vyšitými draky.

„Tak je to tedy,“ zašeptal nakonec. „Výzva. No dobrá, přijímám.“

ČÁST TŘETÍ

HERCULE POIROT SI SEDNE A PŘEMÝŠLÍ

PRVNÍ KAPITOLA

Kdo z nich?

Poirot zastal monsieur Bouca a dr. Constantina v rozhovoru, když se vrátil do jídelního vozu. Monsieur Bouc se tvářil, jako by ho nic na světě už netěšilo.

„*Le voilà*,“ řekl, když spatřil Poirota.

A dodal, jakmile si přítel přisedl:

„Rozřešíte-li tento případ, *mon cher*, pak opravdu začnu věřit v zázraky!“

„Dělá vám to těžkou hlavu?“

„Přirozeně, že mi to dělá těžkou hlavu. Připadá mi to tak zamotané, že se to snad ani rozmotat nedá.“

„Máte pravdu,“ řekl lékař.

Pohlédl na Poirota se zájmem.

„Upřímně řečeno,“ pravil, „nedovedu si představit, co budete dělat dál.“

„Ne?“ otázal se Poirot zamyšleně.

Vytáhl tabatěrku a zapálil si jednu z těch miniaturních cigaret, které kouřil. Hleděl zasněně před sebe.

„Právě proto považuji tenhle případ za zajímavý,“ pravil. „Jsme odříznuti od normálních metod. Mluvili ti lidé, které jsme vyslechli, pravdu, anebo lhali? Neexistuje možnost se o tom přesvědčit – kromě takových možností, jaké si sami dokážeme vytvořit. Je třeba si namáhat mozek.“

„To je všechno moc hezké,“ vzdychl monsieur Bouc. „Ale oč se můžeme opřít?“

„Vždyť jsem vám to už řekl. Víme, co jsme slyšeli od cestujících, víme, co jsme viděli.“

„Ti nám toho řekli, ti cestující! Nedověděli jsme se od nich prakticky vůbec nic.“

Poirot zavrtěl hlavou.

„Nemohu s vámi souhlasit, příteli. Cestující nám pověděli několik zajímavých věcí.“

„Vážně?“ zeptal se monsieur Bouc skepticky. „Ani jsem je nepostřehl.“

„To proto, že jste neposlouchal.“

„No tak mi to povězte – co že jsem nepostřehl?“

„Vezmu jen jeden případ – první výpověď mladého MacQueena. Pronesl jednu podle mého soudu velmi důležitou větu.“

„O těch dopisech?“

„Ne, o těch dopisech ne. Řekl to asi těmito slovy, pokud si vzpomínám:

„Cestovali jsme. Pan Ratchett si přál poznat svět. Vadilo mu, že nezná cizí řeči. Dělal jsem mu spíš průvodce než tajemníka.“

Sjel pohledem z lékařovy tváře na tvář monsieur Bouca.

„Jak? Ještě nic? To je neomluvitelné, protože jste právě měli znovu příležitost si to uvědomit, když nám řekl: *„Máte ruce svázané, když neumíte blafnout jinak než po americku.“*

„A z toho plyne –?“ Monsieur Boucovi se zřejmě ještě nerozjbřesklo.

„Aha, vy to tedy chcete mít řečeno jasně a přímo. Nu prosím! *Monsieur Ratchett neuměl francouzsky. A přitom, když se průvodčí v noci přišel podívat, proč zvoní, řekl mu hlas zevnitř francouzsky, že se spletl a že si nepřeje nic. A řekl to mimochodem dokonale francouzskou idiomatickou větou, jaká by nenapadla člověka, jenž umí francouzsky jen pár slov. „Ce n'est rien. Je me suis trompé.“*

„Máte pravdu!“ vykřikl Constantine rozčileně. „Toho jsme si měli všimnout! Vzpomínám si, že jste na ta slova kladl zvláštní důraz, když jste nám je opakoval. Teď už je mi jasné, proč jste posuzoval skepticky čas udaný poškozenými hodinkami. Už v půl jedné a sedm minut byl Ratchett mrtev –“

„– a mluvil to jeho vrah!“ dodal monsieur Bouc vítězoslavně.

Poirot zvedl ruku jakoby na obranu.

„Jen ne tak rychle! A nepředpokládejme víc, než co opravdu víme! Můžeme, myslím, směle tvrdit, že v té chvíli, to jest v půl jedné a sedm minut, byl někdo jiný u Ratchetta v kupé a že to byl člověk buď národnosti francouzské, anebo hovořící plynne francouzsky.“

„Jste přeopatrný, *mon vieux*.“

„Je třeba postupovat krok za krokem. Ve skutečnosti nic nedokazuje, že Ratchett byl v té době už mrtev.“

„A co ten výkřik, který vás vzbudil?“

„Ano, to je pravda.“

„Když se to ale vezme kolem a kolem,“ řekl monsieur Bouc, „nemění tento objev na celé věci zas tak mnoho. Slyšel jste, jak vedle někdo chodí. Nebyl to Ratchett, ale ten druhý. Bezpochyby si umýval krev z rukou, zahlazoval stopy, páčil kompromitující dopis. Pak vyčkal, až zavládne klid, a když si myslel, že je čistý vzduch a že mu nehrozí žádná nebezpečí, zamkl Ratchettovy dveře zevnitř a zastrčil řetěz, odemkl spojovací dveře k paní Hubbardové a vyklouzl tamtudy. Vlastně je to přesně tak, jak jsme mysleli, *jenomže Ratchett byl zabit asi o půl hodiny dříve* a hodinky nařídil vrah na čtvrt na dvě, aby měl alibi.“

„Báječné alibi,“ usoudil Poirot. „Ručičky na hodinkách ukazují čtvrt na dvě – přesný čas, kdy vetřelec opouští místo činu.“

„To je pravda,“ řekl monsieur Bouc poněkud zmaten. „A jak si ty hodinky

tedy vykládáte vy?“

„Jestliže ty ručičky byly schválně nařízeny – a říkám *jestliže* – pak ta doba, na kterou byly nařízeny, má *patrně* zvláštní význam. Museli bychom na to přirozeně reagovat tak, že bychom podezírali každého, kdo má dobré, spolehlivé alibi na tu dobu, to jest na čtvrt na dvě.“

„Ano, ano, to dá rozum,“ řekl lékař.

„Musíme také věnovat pozornost otázce, kdy *vetřelec vstoupil* do kupé. V které době se mu k tomu naskytla příležitost? Nepředpokládáme-li, že je pravý průvodčí spoluviníkem, pak to mohl učinit jedině ve chvíli, kdy vlak stál ve Vinkovcích. Po odjezdu z Vinkovců seděl průvodčí na svém sedátku a koukal do chodbičky; ač cestující by si byli muže v uniformě průvodčího sotva všimli, *jedna jediná* osoba by okamžitě odhalila podvodníka, a sice pravý průvodčí. Během té doby, co vlak stál ve Vinkovcích, je průvodčí na peróně. Vzduch je čistý.“

„A přitom platí, k čemu jsme dospěli už dříve, totiž že to *musí být* některý cestující,“ řekl monsieur Bouc. „A jsme tam, kde jsme začali. Kdo z nich je vinen?“

Poirot se usmál.

„Vypracoval jsem si seznam,“ pravil. „Prohlédněte si ho, chcete-li, možná že vám osvěží paměť.“

Doktor a monsieur Bouc procházeli seznam spolu. Byl napsán úhledně a metodicky a zachovával ten pořádek, v jakém byli cestující vyslýcháni.

HECTOR MACQUEEN

stát. přísl. USA. Lůžko č. 6, 2. tř.

<i>motiv</i>	Mohl vyplývat ze styků se zavražděným.
<i>alibi</i>	Od 24.00 do 2.00. (Od 24.00 až do 1.30 dosvědčuje plk. Arbuthnot, od 1.15 do 2.00 dosv. průvodčí.)
<i>usvědčující důkazy</i>	žádné
<i>podezřelé okolnosti</i>	žádné

PRŮVODČÍ PIERRE MICHEL

stát. přísl. Francie

<i>motiv</i>	žádný
<i>alibi</i>	Od 24.00 do 2.00. (Viděl H. P. v chodbě v tu chvíli, kdy

u R. v kupé promluvil hlas v 0.37. Od 1.00 až do 1.16 dosvědčují druzí dva průvodčí.)

usvědčující důkazy žádné
podezřelé okolnosti Nalezená uniforma průvodčího svědčí v jeho prospěch, protože měla zřejmě sloužit k tomu, aby ho uvrhla v podezření.

EDWARD MASTERMAN

stát. přísl. Velká Británie. Lůžko č. 4, 2. tř.

motiv Mohl vyplývat ze styků se zavražděným, jehož komorníkem byl.
alibi Od 24.00 do 2.00. (Dosvědčuje Antonio Foscarelli.)
usvědčující důkazy a podezřelé okolnosti Žádné, až na to, že je jediným mužem, jenž by se vešel do uniformy průvodčího. Na druhou stranu je velmi nepravděpodobné, že umí dobře francouzsky.

PANÍ HUBBARDOVÁ

stát. přísl. USA. Lůžko č. 3, 1. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00 žádné.
usvědčující důkazy a podezřelé okolnosti Výpověď o muži v jejím kupé je podložena výpovědí Hardmana a Němky Schmidtové.

GRETA OHLSSONOVÁ

stát. přísl. Švédsko. Lůžko č. 10, 2. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje Mary Debenhamová.)

Pozn.: Poslední viděla R. naživu.

KNĚŽNA DRAGOMIROVOVÁ

přijatá stát. přísl. Francie. Lůžko č. 14, 1. tř.

motiv Byla úzce spřátelena s rodinou Armstrongových a kmotrou Sonie Armstrongové.
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje průvodčí a komorná.)
usvědčující důkazy a podezřelé okolnosti žádné

HRABĚ ANDRÉNYI

stát. přísl. maďarská Diplomatický pas. Lůžko č. 13, 1. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje průvodčí – vyjma dobu 1.00-1.15.)

HRABĚNKA ANDRÉNYIOVÁ

viz výše. Lůžko č. 12.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. Vzala si tabletu trionalu a spala. (Dosvědčuje manžel. Krabička trionalu v její zásuvce.)

PLUKOVNÍK ARBUTHNOT

stát. přísl. Velká Británie. Lůžko č. 15, 1. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. Hovořil s MacQueenem až do 1.30. Pak se odebral do svého kupé a už nevyšel. (Podlož. výp. MacQueena a průvodčího.)
usvědčující důkazy nebo podezřelé okolnosti čistič na lulku

CYRUS HARDMAN

stát. přísl. USA. Lůžko č. 16, 1. tř.

motiv není znám
alibi Od 0.00 do 2.00. Neopustil kupé. (Podloženo výpovědí MacQueena a průvodčího.)
*usvědčující důkazy
nebo podezřelé
okolnosti* žádné

ANTONIO FOSCARELLI

stát. přísl. USA (pův. italská). Lůžko č. 5, 2. tř.

motiv není znám
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje Edward Masterman.)
*usvědčující důkazy
nebo podezřelé
okolnosti* Žádné, až na to, že by se dalo říct, že použitá zbraň odpovídá jeho naturelu (viz m. Bouc).

MARY DEBENHAMOVÁ

stát. přísl. Velká Británie. Lůžko č. 11,2. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje Greta Ohlssonová.)
*usvědčující důkazy
nebo podezřelé
okolnosti* Rozhovor zaslechnutý H. P., který odmítla vysvětlit.

HILDEGARDA SCHMIDTOVÁ

stát. přísl. Německo. Lůžko č. 8, 2. tř.

motiv žádný
alibi Od 0.00 do 2.00. (Dosvědčuje průvodčí a její paní.) Šla si lehnout. Průvodčí ji probudil asi ve 12.38, načež šla k paní.
usvědčující důkazy Rozhovor zaslechnutý H. P., který odmítla vysvětlit.

*nebo podezřelé
okolnosti*

Pozn.: Výpovědi cestujících jsou podloženy prohlášením průvodčího, že nikdo nevstoupil do Ratchettova kupé od 0.00 do 1.00 (kdy sám odešel do sousedního vozu) a od 1.15 do 2.00 hod.

„Tato listina, chápejte,“ pravil Poirot, „pouze zachycuje to hlavní, co jsme slyšeli, a údaje jsou takto seřazeny pro přehlednost.“

Monsieur Bouc se ušklíbl a vrátil mu ji.

„Mně to nic neříká,“ pravil.

„Možná, že vás bude spíš zajímat toto,“ řekl Poirot a s lehkým úsměvem mu podal jiný arch papíru.

DRUHÁ KAPITOLA

Deset otázek

Stálo tam napsáno:

Co bude třeba vysvětlit

1. *Kapesník s monogramem H. Komu patří?*
2. *Čistič na lulku. Ztratil jej plukovník Arbuthnot? Nebo jej pohodil někdo jiný?*
3. *Kdo chodil v rudém kimonu?*
4. *Kdo byl muž či žena převlečený(á) za průvodčího?*
5. *Proč byly hodinky nařízeny na 1.15?*
6. *Byla vražda spáchána v té době?*
7. *Bylo to dříve?*
8. *Bylo to později?*
9. *Můžeme si být jisti, že Ratchett byl zavražděn více pachateli?*
10. *Jak jinak lze vysvětlit jeho rány?*

„Tak počkat, uvidíme, co se dá dělat,“ prohlásil monsieur Bouc, mírně rozjařen touto zkouškou svého důvtipu. „Začněme tedy kapesníčkem. Každopádně je třeba postupovat spořádaně a metodicky.“

„To rozhodně,“ prohlásil Poirot a s uspokojením přikývl.

Monsieur Bouc pokračoval poněkud puntičkářsky.

„Monogram H se vyskytuje u tří žen – paní Hubbardové, slečny Debenhamové a u komorné Hildegardy Schmidtové.“

„Ah! Která z nich tedy?“

„To je těžké. Ale *myslím si*, že bych hlasoval pro slečnu Debenhamovou. Možná že si nechá říkat druhým křestním jménem, a ne prvním, co já vím. A je už stejně podezřelá. Ten rozhovor, který jste vyslechl, *mon cher*, je velmi zvláštní, a ještě zvláštnější je, že vám to odmítá vysvětlit.“

„Co se mě týká, já tipuju Američanku,“ řekl dr. Constantine. „Je to jasně velmi luxusní kapesníček a celý svět ví, že Američanům je dočista fuk, co co stojí.“

„Oba tedy vylučujete komornou?“

„Ano. Jak už sama řekla, je to kapesníček dámy z vyšší společenské vrstvy.“

„A druhá otázka – čistič na lulku. Ztratil jej plukovník Arbuthnot, anebo jej pohodil někdo jiný?“

„To už je těžší. Angličané nejsou na dýky. V tom máte pravdu. Přikláním se

k domněnce, že čistič na lulku pohodil někdo jiný a že tak učinil proto, aby svalil podezření na toho dlouhonožného Brita.“

„Sám jste říkal, monsieur Poirote,“ vložil se do toho lékař, „že dvě stopy je trochu moc. Souhlasím s monsieur Boucem. Kapesníček tam zůstal omylem, proto se žádná nepřizná, že jí patří. Čistič na lulku je falešná stopa. Pro tuto teorii mluví ostatně také to, že plukovník Arbuthnot, jak jste si všiml, bez váhání a otevřeně přiznal, že kouří lulku a že užívá čističe tohoto druhu.“

„Usuzujete dobře,“ řekl Poirot.

„Otázka číslo 3 – kdo chodil v rudém kimonu?“ pokračoval monsieur Bouc. „Přiznám se, že o tom nemám ani zdání. Máte na to nějaké vysvětlení, doktore?“

„Nemám.“

„V tomto bodě jsme tedy bezradní a přiznáváme se k tomu. Ale příští otázka nám každopádně dává jakési možnosti. Kdo byl muž či žena převlečený nebo převlečená za průvodčího? No, je možno vyjmenovat některé lidi, kteří to být *nemohli*. Hardman, plukovník Arbuthnot, Foscarelli, hrabě Andrényi a Hector MacQueen jsou příliš velcí. Paní Hubbardová, Hildegarda Schmidtová a Greta Ohlssonová jsou příliš tlusté. Takže nám zbývá komorník, slečna Debenhamová, kněžna Dragomirovová a hraběnka Andrényiová – a na nikoho z nich to nevypadá. Greta Ohlssonová ujišťuje, že se slečna Debenhamová nehnula z kupé, a Antonio Foscarelli, že komorník. Hildegarda Schmidtová ujišťuje, že byla u kněžny, a hrabě Andrényi nám sdělil, že si jeho paní vzala prášky pro spaní. Zdá se tedy nemožné, aby to byl kdokoli z nich, což je absurdní.“

„Jak říká starý Euklid,“ zamumlal Poirot.

„Musí to být někdo z těch čtyř,“ tvrdil dr. Constantine. „Ledaže to byl někdo cizí, kdo se tu ukryl – což, jak už jsme usoudili, je vyloučeno.“

Monsieur Bouc přešel k další otázce v seznamu.

„Číslo 5 – proč byly hodinky nařízeny na 1.15? Tady se mi jeví dvě možná vysvětlení. Buď to udělal vrah, aby získal alibi, a když hodlal odejít z kupé, tak nemohl, protože slyšel venku lidi, anebo – počkejte – něco mě napadá –“

Druzí dva uctivě vyčkávali, zatímco monsieur Bouc namáhavě vyvíjel obrovské duševní úsilí.

„Už to mám!“ zvolal konečně. „Hodinky nenařizoval vrah v uniformě průvodčího, ale ta osoba, které jsme začali říkat vrah číslo 2 – levák – zkrátka žena v rudém kimonu. Dostaví se na místo činu později a otočí ručičkami nazpět, aby měla alibi.“

„Bravo,“ řekl dr. Constantine. „To jste si krásně vymyslel.“

„Bylo to tedy tak,“ pravil Poirot, „že ho pobodala po tmě, při čemž nepostřehla, že už je mrtev, ale nějakým způsobem vydedukovala, že má v kapse u pyžama hodinky, vytáhla je, poslepu je otočila nazpátek a způsobila jim

stávající poškození.“

Monsieur Bouc se na něho chladně zadíval.

„Víte snad sám o lepším řešení?“ zeptal se.

„Zatím ještě nikoli,“ připustil Poirot. „Přesto jste však, myslím, ani jeden,“ pokračoval, „nedocenil okolnost, která je na těch hodinkách nejzajímavější.“

„Zahrnuje to otázka číslo 6?“ zeptal se lékař. „Na tuto otázku – byla vražda spáchána v té době – v 1.15 – odpovídám: *Ne*.“

„V tom s vámi souhlasím,“ pravil monsieur Bouc. „Bylo to dříve?“ je další otázka. Já říkám, že ano. Vy také, doktore?“

Lékař přitakal.

„Ano, ale na otázku: ‚Bylo to později?‘ je též možno odpovědět kladně. Souhlasím s vaší teorií, monsieur Boucu, a myslím, že monsieur Poirot také, ač se k tomu zatím nechce přiznat. První vrah přišel dříve než v 1.15, druhý *později* než v 1.15. A pokud jde o to leváctví, neměli jsme něco podniknout, abychom zjistili, kdo z cestujících je levák?“

„Nezanedbal jsem tak docela tento bod,“ řekl Poirot. „Všimli jste si možná, že jsem každému cestujícímu dal něco napsat, buď jméno, nebo adresu. Není to sice rozhodující, protože někteří lidé dělají jisté věci pravou rukou a jiné levou. Ale je to přece jen něco. Všichni dotyční vzali pero do pravé ruky – až na kněžnu Dragomirovovou, která vůbec odmítla psát.“

„Kněžna Dragomirovová – vyloučeno,“ řekl monsieur Bouc.

„Pochybuji, že by měla dost síly na onu ránu, zasazenou levou rukou,“ řekl dr. Constantine pochybovačně. „Právě ta rána byla zasazena velmi prudkým úderem.“

„Takže by to žena nedokázala?“

„Ne, to bych netvrdil. Ale myslím, že by to nedokázala starší žena, a kněžna Dragomirovová je zvláště křehké tělesné konstrukce.“

„Může to být ten případ, že duch ovlivňuje fyzickou sílu,“ řekl Poirot.

„Kněžna Dragomirovová je pozoruhodná osobnost a má nesmírně pevnou vůli. Ale nechme toho prozatím.“

„Otázky číslo 9 a 10. Můžeme si být jisti, že Ratchett byl zavražděn více lidmi – a jak jinak lze vysvětlit jeho rány? Podle mého soudu není z lékařského hlediska jiné vysvětlení možné. Aby jeden člověk bodl nejdříve chabě a pak s velkou silou, nejprve pravou rukou a pak levou, a aby po uplynutí asi půlhodinového intervalu zasazoval znovu rány mrtvému tělu – to přece nedává smysl.“

„Ne,“ řekl Poirot, „to vskutku nedává smysl. A myslíte, že dva vrahové dávají smysl?“

„Vždyť už jste si sám lámal hlavu, k jakému jinému vysvětlení by bylo možno

dospět.“

Poirot se zahleděl přímo před sebe.

„Ano, tuto otázku si kladu,“ řekl. „Tuto otázku si nepřestávám klást.“

Opřel se dozadu o opěradlo.

„Nyní už záleží jen na tomhle,“ poklepal si na čelo. „Všechno jsme probrali. Fakta máme před sebou – pečlivě, přehledně a metodicky uspořádaná. Cestující se tady jeden po druhém vystřídali a vypovídali. Dověděli jsme se všechno, co se můžeme dovědět – od okolního světa...“

Obrátil se k monsieur Boucovi s milým, dobrosrdečným úsměvem.

„Často jsme si spolu o tom zažertovali, vidíte – že si člověk může sednout a vymyslet pravdu. Nu, teď se má teorie projeví v praxi – tady před vašimi zraky. A vy to musíte udělat též. Všichni tři si sedneme a budeme přemýšlet... Některý cestující – jeden nebo jich bylo víc – zabil Ratchetta.

Kdo z nich?“

TŘETÍ KAPITOLA

Jisté pozoruhodné body

Čtvrt hodiny nepadlo ani slůvko.

Monsieur Bouc i doktor Constantine ukázali z počátku dobrou vůli řídit se podle Poirotových instrukcí. Snažili se prodrat houštinou protichůdných detailů k jasnému, obdivuhodnému řešení.

Monsieur Boucovi plynuly myšlenky asi tímto tokem: Musím se do toho pořádně zabrat. Což o to, však už jsem si s tím něco hlavu nalámal... Poirot si zřejmě myslí, že v tom má prsty ta mladá Angličanka. Já se však nemůžu zbavit dojmu, že je to nanejvýš nepravděpodobné. Angličanky jsou přece tak chladné. Bude to asi tím, že nemají figury... Ale to sem nepatří. Talián to očividně být nemohl – škoda. Přece by ten anglický komorník nelhal, když tvrdil, že ten druhý vůbec nevyšel z kupé? Proč by také lhal? Angličané se nedají lehko podplatit, jsou takoví nepřístupní. Že nás jen musel potkat takový malér. Rád bych věděl, kdy se odsud dostaneme. Přece už museli něco začít, aby nás vyprostili. V těchhle zemích jde všechno tak pomalu... trvá to hodiny, než si někdo vzpomene, že by se mělo něco dělat. A zdejší policie – to bude příšerné utrpení s nimi jednat. Důležitě se nafouknou, hned se budou cítit uraženi a dotčeni. Udělají z toho velikánskou aféru. Mállokdy se jim naskytne taková příležitost. Rozmáznou to ve všech novinách...

A odsud se myšlenky monsieur Bouca ubíraly vyšlapanou pěšinou, kterou absolvovaly už nejméně stokrát. Doktoru Constantinovi plynuly myšlenky takto: Podivuhodný chlapík. Génus? Anebo šús? Rozřeší tu záhadu? Vyloučeno. Nevidím z toho žádné východisko. Je to všechno hrozně zamotané... Možná že všichni lžou... ale co nám to pomůže? Jestli všichni lžou, je to právě tak zamotané, jako kdyby říkali pravdu. Ty rány mi nejdou z hlavy. Neumím si je vysvětlit... Chápal bych to, kdyby byl zastřelen – v Americe se přece gangsteři střílejí. Amerika je vůbec zvláštní země. Chtěl bych se tam někdy podívat. Jsou o tolik před námi. Až se vrátím domů, zajdu si za Demetriem Zagonem – ten přece byl v Americe a má takové moderní nápady... Copak teď asi dělá Zia? Jestli se to má žena někdy dozví –

Pak už se soustředil jen na zcela soukromé věci.

Hercule Poirot seděl úplně nehybně.

Působil dojmem, že spí.

Na čtvrt hodiny takto strnul, ale pak se mu náhle začalo obočí sunout po čele vzhůru. Vydral se mu tichý povzdech. Zašeptal si pod vousy:

„Koneckonců, proč ne? A je-li tomu tak, tím se všechno vysvětluje.“

Otevřel oči. Byly zelené, kočičí. Řekl tiše:

„*Eh bien*. Já jsem už přemýšlel. A vy?“

Oba muži sebou prudce trhli, jak byli zabráněni v úvahy.

„Také jsem přemýšlel,“ pravil monsieur Bouc jen trošičku provinile. „Ale nedospěl jsem k žádnému řešení. Odhalování zločinů je vaše *métier*, nikoli moje, příteli.“

„I já jsem usilovně uvažoval,“ prohlásil lékař a ani se nezačervenal, ač právě odpoutal mysl od jistých pornografických detailů. „Probral jsem v duchu řadu možných teorií, ale ani jedna mne doopravdy neuspokojila.“

Poirot přívětivě pokynul hlavou, jako by tím chtěl říct:

„Správně, správně. Tak to má být. Hodili jste mi narážku, jakou jsem čekal.“

Posadil se velmi zpříma, vypjal hrud', pohladil si kníry a promluvil tónem zkušeného řečníka na veřejné schůzi:

„Přátelé, i já jsem v duchu znovu obezíral fakta a znovu jsem si sám probíral výpovědi cestujících – a dospěl jsem k tomuto výsledku. Rýsuje se přede mnou – zatím ještě mlhavě – jisté řešení, které by vysvětlovalo fakta tak, jak je známe. Je to velmi zvláštní řešení, a nemohu si být ještě jist, že je správné. Abych se o tom přesvědčil s konečnou platností, budu muset podniknout jisté experimenty.“

Nejprve bych se chtěl zmínit o několika bodech, které mi připadají pozoruhodné. Začneme jistým postřehem monsieur Bouca, který mi sdělil právě na tomto místě, když jsme spolu ve vlaku poprvé obědvali. Upozornil mne na skutečnost, že jsme obklopeni příslušníky nejrůznějších vrstev, nejrůznějších věkových skupin a nejrůznějších národností. Podobná skutečnost bývá v této roční době řídkým zjevem. Například vůz Athény-Paříž a Bukurešť-Paříž jsou pomalu prázdné. Vzpomeňte si také, že se jeden cestující nedostavil. I to je myslím důležité. A pak jsou tu ještě některé drobné věci, které mi také připadají pozoruhodné – například umístění pytlíku na toaletní potřeby paní Hubbardové, jméno matky paní Armstrongové, detektivní metody monsieur Hardmana, domněnka monsieur MacQueena, že Ratchett sám zničil zuhelnatělý dopis, který jsme našli, křestní jméno kněžny Dragomirovové a mastná skvrna na maďarském pase.“

Oba muži na něho němě zírali.

„Vám tyto body nic neříkají?“ zeptal se Poirot.

„Absolutně nic,“ přiznal monsieur Bouc poctivě.

„*A monsieur le docteur?*“

„Nemám ani zdání, o čem mluvíte.“

Monsieur Bouc se mezitím chopil jediné hmatatelné věci, o níž se přítel zmínil, a hledal mezi cestovními pasy. S povzdechem uchopil pas hraběcích

manželů a otevřel jej.

„O tomhle jste mluvil? O tom špinavém fleku?“

„Ano. Je to poměrně čerstvá mastná skvrna. Všiml jste si, kde je umístěna?“

„Na začátku rubriky ‚doprovázen chotí‘ – přesněji řečeno na jejím křestním jméně. Ale přiznávám se, že mi to stále ještě nic neříká.“

„Přístupme k tomu tedy z jiné stránky. Vraťme se ke kapesníku, nalezenému na místě činu. Jak jsme si před nedávném řekli, tři osoby mají spojitost s písmenem H.“

Paní Hubbardová, slečna Debenhamová a komorná Hildegarda Schmidtová. Podívejme se na tento kapesníček však z jiného hlediska. Je to, přátelé, velice drahocenný kapesníček – *un object de luxe*, ručně vyšíváný, z Paříže. Která z cestujících – bez ohledu na monogram – by mohla vlastnit takový kapesníček? Nikoli paní Hubbardová, počestná žena, která podle způsobu oblékání zřejmě vůbec nebaží po výstředním luxusu. Ani slečna Debenhamová; u Angličanky jejího druhu najdete jemný bavlněný šáteček, ale nikoli kousíček batistu, který stál možná dvě stě franků. A rozhodně ne komorná. Ale ve vlaku jsou dvě ženy, které by mohly vlastnit takovýto kapesníček.

Podívejme se, jestli by se u nich nemohla najít nějaká spojitost s písmenem H. Dvě ženy, o nichž mluvím, jsou kněžna Dragomirovová –“

„Jejíž křestní jméno je Natalia,“ vpadl mu do řeči monsieur Bouc ironicky.

„Přesně tak. A její křestní jméno, jak jsem právě řekl, je velmi pozoruhodné. Druhá z nich je hraběnka Andréniová. A tu okamžitě upoutá naši pozornost –“

„Vaši!“

„Tak tedy *mou*. Její křestní jméno v pase znetvořuje mastná skvrna. Každý by řekl, že je to pouhá náhoda. Ale uvažte to jméno. Elena. Což kdyby to místo Eleny byla *Helena*? Velké H je možno přepsat na velké E a vedlejší malé e se dá lehce přetáhnout – a pak ukápnout mastnotu, aby se zakryla změna.“

„Helena!“ zvolal monsieur Bouc. „Co vás všechno nenapadne!“

„Ovšemže mě to muselo napadnout! Hledal jsem pro to důkazy – ať jakkoli chabé – a našel jsem. Jedna z nálepek na hraběčině kufříku byla poněkud vlhká. A náhodou ta nálepka zakrývala právě první písmeno monogramu nahoře na víku. Ta nálepka byla odmočena a přilepena jinam.“

„Začínám vám věřit,“ řekl monsieur Bouc. „Ale hraběnka Andréniová – to přece –“

„Ach, *mon vieux*, obraťte pohled a posuďte případ z úplně jiné stránky. Jak se měla ta vražda všem jevit?“

Nezapomínejte, že závěje znemožnily vrahovi postupovat podle předem připraveného plánu. Představme si na chvíli, že sníh není a že vlak koná normální cestu. Co by se v tom případě bylo stalo?

Vražda by bývala objevena řekněme dnes časně ráno na italských hranicích. Italská policie by vyslechla podobné výpovědi jako my. Monsieur MacQueen by se byl vytasil s výhružnými dopisy, monsieur Hardman by byl řekl svoje, paní Hubbardová by hořela touhou vylíčit, jak k ní do kupé vnikl muž, býval by nalezen knoflík. Jen dvě věci by bývaly asi jiné. Muž by byl prošel kupé paní Hubbardové těsně před jednou – a uniforma průvodčího by se byla našla pohozena na některém záchodě.“

„Proč myslíte?“

„Protože bylo všechno nachystáno tak, aby vražda *vypadala jako zásah zvenčí*. Předpokládalo by se, že vrah vystoupil v Brodu, kam vlak přijíždí v 0.58. Někdo by byl asi potkal neznámého průvodčího na chodbě. Uniforma by bývala zanechána na tak nápadném místě, aby bylo zřejmé, že to bylo sehráno. Na cestující by nepadl ani stín podezření. Tak se měla, přátelé, celá záležitost jevit okolnímu světu.

Mimořádné okolnosti na cestě ale všechny plány zhatily. Zde je také bezpochyby důvod, proč ten člověk zůstal u své oběti v kupé tak dlouho. Čekal, až se vlak rozjede. Nakonec seznal, že *se vlak už nerozjede*. Musel jednat jinak. Nyní se totiž zjistí, že vrah je ještě ve vlaku.“

„Ano, ano,“ řekl monsieur Bouc netrpělivě. „To je mi jasné. Ale co s tím má co dělat kapesníček?“

„K tomu se vracím poměrně oklikou. Předně musíte vzít na vědomí, že výhružné dopisy byly fingované. Mohly by být doslova opsány z podprůměrné americké detektivky. Nebyly pravé. Jsou vlastně určeny jen pro policii. Nyní si musíme položit tuto otázku: ‚Dal se jimi Ratchett oklamat?‘ Na první pohled by se zdálo, že odpověď musí znít: ‚Nikoli!!‘ Z jeho instrukcí Hardmanovi se dá soudit, že existoval jistý privátní nepřítel, jehož totožnost byla Ratchettovi velmi dobře známa. Tedy jestli uvěříme Hardmanově výpovědi. Ale Ratchett určitě dostal jeden dopis, který se od ostatních zcela odlišoval – ten, kde se mluvilo o děvčátku Armstrongových a jehož útržek jsme našli u něho v kupé. Pokud si Ratchett nebyl jist, proč je ohrožován na životě, tento dopis mu to objasnil. Tento dopis, jak už jsem od počátku několikrát říkal, neměl být nalezen. Vrah hned myslel na to, aby jej zničil. Utrpěl však druhý nezdár ve svých plánech: první byl sníh a druhý to, že se nám podařilo přečíst onen útržek.

Že ten dopis byl z opatrnosti zničen, to mohlo znamenat jen jediné. *Ve vlaku musí být osoba, která má tak důvěrné vztahy k Armstrongovým, že by byla oním dopisem, až by byl nalezen, okamžitě uvržena do vážného podezření.*

Nyní se tedy dostávám ke dvěma věcným stopám, které jsme objevili. Pomínu čistič na lulku. O tom jsme si už mnohé řekli. Přejděme ke kapesníčku. Nejjednodušším způsobem by se dal vysvětlit tak, že je to stopa, která vede

přímo k osobě s monogramem H a že jej tam tato osoba náhodou ztratila.“

„Přesně tak,“ řekl dr. Constantine. „Zjistí, že ztratila kapesník, a okamžitě učiní vše, aby zatajila své křestní jméno.“

„Jak rychle jste hotov! Dospíváte k závěrům mnohem dříve, než bych si to dovolil já.“

„Existuje snad jiná možnost?“

„Zajisté. Představte si například, že jste spáchal zločin a že chcete, aby podezření padlo na někoho jiného. Nu, a ve vlaku je jistá osoba, která má úzké svazky s Armstrongovou rodinou – žena. Představte si, že na místě činu zanecháte její kapesníček. Bude vyslýchána, vyjde najevo její vztah k Armstrongovým – *et voilà*. Motiv – a navíc usvědčující stopa.“

„Jenže v takovém případě,“ odporoval lékař, „by ta podezíraná osoba – je-li vskutku nevinná – přece nepodnikla žádné kroky, aby zakryla vlastní totožnost!“

„Ach, opravdu? Jste o tom přesvědčen? Takový názor by asi převládl i na policii a u soudu. Já však znám lidskou přirozenost, příteli, a řeknu vám, že ocitne-li se i naprosto nevinný člověk před možností, že bude obžalován z vraždy, ztratí hlavu a začne provádět neuvěřitelné pošetilosti. Ne, ne, mastná skvrna a přelepení nálepky nedokazují vinu, dokazují jenom, že hraběnka Andréniová se snaží z nějakého důvodu zatajit svou totožnost.“

„Ale jaké spojení by, myslíte, mohla mít s Armstrongovými? Říká přece, že nebyla nikdy v Americe.“

„Ba právě, a mluví lámanou angličtinou a vypadá velmi exoticky, což ještě přehnaně zdůrazňuje. Avšak nemělo by vám být za těžko uhádnout, kdo je. Před chvílí jsem se zmínil o tom, jak že se asi jmenovala matka paní Armstrongové. Jmenovala se Linda Ardenová a byla to velmi slavná herečka – vynikala mimo jiné v shakespearovských rolích. Vzpomeňte si na *Jak se vám líbí* – na Ardenský les a Rosalindu. To ji inspirovalo při volbě hereckého pseudonymu. Celý svět ji znal pod jménem Linda Ardenová, ale nebylo to její pravé jméno. Dost možná, že se jmenovala Goldenbergová – pravděpodobněji v žilách kolovala střeoevropská krev – snad i s židovskou příměsí. Do Ameriky zavál osud četné národnosti. Já vám mám dojem, pánové, že mladší sestra paní Armstrongové, která sotva odrostla dětským střevíčkům, když došlo k té tragédii, byla Helena Goldenbergová, mladší dcera Lindy Ardenové, a že si vzala hraběte Andrénioho, když ten byl jako atašé ve Washingtonu.“

„Kněžna Dragomirovová přece říká, že si vzala Angličana.“

„Jehož jméno jí vypadlo z paměti! Ptám se vás, přátelé, zda je to skutečně pravděpodobné. Kněžna Dragomirovová měla k Lindě Ardenové ten vřelý vztah, jaký mívají dámy velkého světa k slavným umělkyním. Šla za kmotru jedné její dceři. Zapomněla by tak rychle jméno manžela druhé dcery? To není

pravděpodobné. Ne, můžeme myslím s velkou jistotou usoudit, že kněžna Dragomirovová lhala. Věděla, že Helena je ve vlaku, viděla ji. Uvědomila si okamžitě, jakmile slyšela, kdo Ratchett je, že Helena upadne v podezření. Když jsme se jí tedy zeptali na sestru, bez váhání zalhala – mluvila vyhýbavě, nemohla si vzpomenout, měla dojem, že ‚si vzala nějakého Angličana‘, jen aby to bylo pravdě co nejdál.“

Jeden z číšníků vešel dveřmi na konci vozu a blížil se k nim. Obrátil se na monsieur Bouca.

„Máme podávat večeri, monsieur? Je už hodnou chvíli hotova.“

Monsieur Bouc se zahleděl na Poirota. Ten přikývl.

„Každopádně ať se večere podává.“

Číšník zmizel dveřmi na opačném konci. Dolehlo sem zvonění a vyvolávání:

„*Premier service. Le dîner est servi. Premier dîner – first service.*“

ČTVRTÁ KAPITOLA

Mastná skvrna na maďarském pase

Poirot seděl u stolu s monsieur Boucem a doktorem Constantinem. Cestující přicházeli do jídelního vozu v zaražené náladě. Hovořili málo. Dokonce i řečná paní Hubbardová proti svému zvyku mlčela. Když usedala, poznamenala:

„Mám pocit, že nedokážu spolknout ani sousto,“ ale pak si vzala od všeho, co přišlo na stůl, za stálého pobízení Švédky, která zřejmě usoudila, že jí paní Hubbardovou dali na starost.

Než se začalo roznášet jídlo, chytil Poirot vrchního číšníka za rukáv a něco mu zašeptal. Constantinovi nepřípadalo těžké uhádnout, jaké pokyny to byly, neboť si všiml, že hrabě a hraběnka Andrénioví jsou pokaždé obslouženi poslední a po jídle nastalo zdržení, než jim vystavili účet. Tím se stalo, že hrabě s chotí odcházeli z jídelního vozu poslední.

Když se konečně zvedli a zamířili ke dveřím, vyskočil i Poirot a pospíchal za nimi.

„Pardon, madame, upustila jste kapesníček.“ Podával jí něžný čtvereček s monogramem.

Vzala si ho, prohlédla a vrátila mu jej.

„Mýlíte se, monsieur, to není můj kapesník.“

„Že ne? Víte to jistě?“

„Naprosto jistě, monsieur.“

„Ale je na něm přece váš monogram, madame – H.“

Hrabě učinil rychlý pohyb. Poirot si ho nevšímal. Jeho oči byly upřeny na hraběnčinu tvář.

Podívala se na něho zpříma a odpověděla:

„Nerozumím vám, monsieur. Můj monogram je E. A.“

„Domnívám se, že nikoli. Jmenujete se přece Helena – nikoli Elena. Helena Goldenbergová, mladší dcera Lindy Ardenové – Helena Goldenbergová, sestra paní Armstrongové.“

Chvíli bylo ticho, že by bylo bývalo slyšet špendlík upadnout. Hrabě i hraběnka, oba smrtelně zbledli. Poirot řekl už mírněji:

„Nemá smysl to popírat. Je to přece pravda, ne?“

Hrabě vybuchl hněvivě.

„Žádám vysvětlení, monsieur, jakým právem –“

„Ne, Rudolfe. Nech mě mluvit. Zbytečně bychom popírali, co tento pán říká. Nejlépe bude, když se posadíme a pohovoříme si o tom.“

Pronesla to docela jiným hlasem. Zazníval v něm stále ten bohatý jižní tón, ale získal teď na ostroti a určitosti. Poprvé to byl jasně americký hlas.

Hrabě zmlkl. Uposlechl pokynu její ručky a oba usedli proti Poirotovi.

„Nemýlíte se ve své domněnce, monsieur,“ řekla hraběnka. „Jsem Helena Goldenbergová, mladší sestra Sonie Armstrongové.“

„Nezpravila jste mne o této skutečnosti dnes odpoledne, *madame la comtesse*.“

„Ne.“

„Všechno, co jste mi vy i váš manžel vykládali, byly tedy vlastně samé lži.“

„Monsieur!“ zvolal hrabě rozhořčeně.

„Nesmíš se zlobit, Rudolfe. Monsieur Poirot to říká dost příkře, ale nesporně má pravdu.“

„Těší mne, že to tak ochotně doznáváte, madame. Řekla byste mi nyní, jaké důvody vás k tomu vedly a proč jste si změnila křestní jméno v pase?“

„To jsem udělal jen já sám,“ vložil se do toho hrabě.

Helena odpověděla klidně:

„Jistě si dovedete představit, jaké důvody mě k tomu vedly – tedy nás k tomu vedly. Člověk, který tady přišel o život, mi zavraždil malou neteř, měl na svědomí sestru, dohnal k zoufalství švagra. Tři lidi mi nejdražší – oni byli můj domov – můj celý svět!“

Její hlas rozeznával vášnivý cit. Byla pravou dcerou té matky, jejíž procítěný herecký projev dojímal nespočetné diváky k slzám.

Pokračovala už klidněji:

„Ze všech lidí ve vlaku jsem asi já sama měla k vraždě nejpádnejší důvody.“

„A přesto jste ji nespáchala, madame?“

„Přísahám, monsieur Poirote, a můj manžel to ví a také to odpřísáhne – že ač mě k tomu mohlo mnohé vést, nikdy jsem tomu člověku ani vlásek na hlavě nezkrřivila.“

„I já vám, pánové, dávám čestné slovo,“ řekl hrabě, „že Helena v noci vůbec neopustila kupé. Vzala si prášky pro spaní, tak jak jsem vám řekl. Je zcela a naprosto bez viny.“

Poirot se díval z jednoho na druhého. :

„Mé čestné slovo,“ opakoval hrabě.

Poirot sotva zřetelně potřásl hlavou.

„A přesto jste se rozhodl změnit jí jméno v pase?“

„Monsieur Poirote,“ začal hrabě vážně a procítěně, „vžijte se do mé situace. Uvažte, zda jsem mohl zůstat klidný při pomyslení, že moje choť bude zapletena do takového odporného policejního případu. Že je bez viny, to jsem věděl, ale je pravda, co říká – že vzhledem ke svým příbuzenským vztahům

k Armstrongovým by okamžitě upadla v podezření. Byla by vyslýchána – snad i zatčena. Měl jsem pocit, že zbývá jen jedna možnost, když už nás neblahý osud svedl s tím chlapem Ratchettem tady ve vlaku. Připouštím, monsieur, že jsem vám lhal – to jest až na jedno. Moje choť včera v noci vůbec neopustila své kupé.“

Říkal to tak přesvědčivě, že bylo těžké na to něco namítat.

„Netvrdím, že vám nevěřím, monsieur,“ pravil Poirot pomalu. „Vím, že pocházíte za starobylého a hrdého rodu. Bylo by to pro vás jistě hořké, kdyby paní choť byla zapletena do nepříjemného kriminálního procesu. Pro to mám pochopení. Ale vysvětlete mi, jak se mohl kapesníček paní hraběnky ocitnout přímo v kupé zavražděného?“

„To není můj kapesníček, monsieur,“ řekla hraběnka.

„Přestože má monogram H?“

„Přestože má ten monogram. Mám dost podobné kapesníky, ale ne přesně s tímhle vzorkem. Nechovám ovšem velkou naději, že byste mi uvěřil, toho jsem si vědoma, ale přesto vás ujišťuji, že je to pravda. Není to můj kapesník.“

„Někdo ho tam mohl umístit, aby na vás svalil vinu?“

Usmála se chabě.

„Chcete mne zmást, abych přece jen doznala, že je můj? Jenže on mi opravdu nepatří, monsieur Poirote.“

Říkala to s velkou vážností.

„Proč jste tedy změnili jméno v pase, když vám nepatří?“

Na to odpověděl hrabě.

„Protože jsme slyšeli, že se našel kapesníček s monogramem H. Prohovořili jsme věc ze všech stran, než jsme přišli k výpovědi. Upozornil jsem ji, že bude okamžitě podrobena mnohem důkladnějšímu výslechu, jakmile se přijde na to, že její křestní jméno je Helena. A bylo to tak jednoduché – udělat z Heleny Eleny je hračka.“

„Z vás by byl zločinec světového formátu, pane hrabě,“ poznamenal Poirot suše. „Máte k tomu všechny předpoklady: vrozenou velkou vynalézavost a zřejmě skálopevné odhodlání svádět spravedlnost ze stopy.“

„Ne, to ne,“ naklonila se mladá žena kupředu. „On už vám vysvětlil, monsieur Poirote, jak to bylo.“ Přešla z francouzštiny do angličtiny. „Dostala jsem strach – byla jsem úplně bez sebe, chápete? Bylo to tak strašné – tenkrát – a zase to všechno vzkřísit! Aby mě podezírali a třeba uvrhli do žaláře! Byla jsem strachy úplně bez sebe, monsieur Poirote. Cožpak to nedokážete pochopit?“

Říkala to nádherným altem – bohatým – vemlouvavým. Takový hlas mohla mít dcera herečky Lindy Ardenové.

Poirot se na ni vážně zadíval.

„Mám-li vám uvěřiti, madame, – a já neříkám, že vám neuvěřím – musíte mi pomoci.“

„Pomoci vám?“

„Ano. Důvod pro tuto vraždu se nalézá v minulosti – v té tragédii, která rozbila váš domov a ponořila ve smutek vaše mládí. Veďte mne do minulosti, madame, abych tam mohl najít pojítko, které by celou tuto záležitost vysvětlilo.“

„Co bych vám o tom mohla říct? Jsou všichni pryč.“ Pokračovala tragicky: „Mrtvi – mrtvi – John, Sonia – i ten brouček zlatý, Daisy. Byla tak roztomilá, tak hodná – měla tak krásné kudrny. Byli jsme do ní všichni celí pryč.“

„Existovala ještě jedna oběť, madame. Nepřímá oběť, abych tak řekl.“

„Chudinka Susanne? Ano, na tu jsem zapomněla. Policie ji vyslýchala. Byli přesvědčeni, že je v tom zapletena. Snad něco zavinila – ale každopádně docela neúmyslně. Mám dojem, že někde s někým vykládala a zmínila se i o tom, kdy chodívá s Daisy na procházku. Chudák holka, začala si to strašně brát, myslela, že se jí to klade za vinu.“ Zachvěla se. „Skočila z okna. Bylo to hrozné.“

Zabořila tvář do dlaní.

„Jaké národnosti byla, madame?“

„Francouzka.“

„Jaké bylo její příjmení?“

„Je to zvláštní, ale nemohu si vzpomenout – všichni jsme jí říkali jenom Susanne. Hezké, usměvavé děvče. Zbožňovala Daisy.“

„Ta byla Daisyinou služebnou, není-liž pravda?“

„Ano.“

„Koho měla Daisy za chůvu?“

„Diplomovanou ošetřovatelku. Jmenovala se Stengelbergová. Také měla velmi ráda Daisy – i sestru.“

„Nyní bych vás chtěl požádat, abyste se pečlivě rozmyslila, než odpovíte na tuto otázku. Viděla jste od chvíle, kdy jste vstoupila do tohoto vlaku, někoho, koho byste poznala?“

Hleděla na něho udiveně.

„Já? Ne, vůbec nikoho.“

„A což kněžnu Dragomirovovou?“

„Tu? Nu, ji ovšem znám. Myslela jsem, že miníte někoho – někoho z té doby.“

„To jsem také mínil, madame. Zamyslete se nad tím. Nezapomeňte, že od té doby uběhlo několik let. Ta osoba se mohla změnit ve tváři.“

Helena se hluboce zamyslila. Pak prohlásila:

„Ne – jsem si tím jista – není tu nikdo.“

„A vy sama – v té době jste byla děvčátko – neměla jste nikoho, kdo dohlížel na vaše učení a staral se o vás?“

„Ale ano, měla jsem takového draka – mně dělala vychovatelku a zároveň Sonii sekretářku. Byla to Angličanka, nebo lépe řečeno Skotka – hřmotná zrzavá ženská.“

„Jak se jmenovala?“

„Slečna Freebodyová.“

„Mladá nebo stará?“

„Mně se tenkrát zdála strašně stará. Přitom jí určitě nebylo přes čtyřicet. Susanne se mi ovšem starala o šaty a dělal mi komornou.“

„V domácnosti už nebyli další členové?“

„Myslíte služebnictvo?“

„A jste si jista – zcela jista, madame, – že jste ve vlaku nikoho nepoznala?“

Odpověděla se vší vážností:

„Nikoho, monsieur. Vůbec nikoho.“

PÁTÁ KAPITOLA

Křestní jméno kněžny Dragomirovové

Když hrabě s hraběnkou odešli, zadíval se Poirot na své společníky.

„Vidíte,“ řekl, „že jsme pokročili.“

„Skvělá práce,“ pochválil ho monsieur Bouc od srdce. „Musím se přiznat, že by mě bylo nikdy ani ve snu nenapadlo podezírat hraběte a hraběnkou Andrényiovy. Předpokládal jsem, že jsou zcela *hors de combat*, to připouštím. Není nejmenší pochyby o tom, že zločin spáchala ona, vidíte? To je moc smutné. Jistě ji však nepošlou na šibenici. Jsou tu polehčující okolnosti. Pár let ve vězení, nic víc.“

„Jste si tedy zcela jist, že je vinna?“

„O tom snad přeci nelze pochybovat, drahý příteli? Mám za to, že s ní jednáte tak chlácholivě jen proto, abyste zmírnil trapnost situace, než nás vyhrabou ze sněhu a věci se ujme policie.“

„Neuvěřil jste tedy hraběti, když nás tu s takovou rozhodností ujišťoval – a zaručoval se svým čestným slovem – že jeho žena je nevinná?“

„*Mon cher* – to je přirozené – co jiného mohl říci? Zbožňuje ji. Chce ji zachránit. Umí to podat velmi věrohodně – jako pravý šlechtic – ale musí to přece být lež, ne?“

„Vidíte, a já měl tak pošetile dojem, že by to mohla být pravda.“

„Ne, ne. Nezapomínejte na kapesník. Kapesník zadržuje smyčku.“

„Hra, s tím kapesníkem se mi to nezdá tak jisté. Vzpomínáte si, jak jsem vám řekl, že pokud jde o vlastnictví kapesníku, jsou tu dvě možnosti?“

„Ale přesto –“

Monsieur Bouc umkl. Dveře na konci jídelního vozu se otevřely a dovnitř vstoupila kněžna Dragomirovová. Kráčela přímo k nim a všichni tři muži povstali.

Promluvila k Poirotovi, druhé dva nevzala na vědomí.

„Domnívám se, monsieur,“ pravila, „že máte můj kapesník.“

Poirot vrhl vítězoslavný pohled na své druhy. „Je to tento, madame?“

Podal jí čtvereček jemného batistu.

„Je to on. Má v rohu můj monogram.“

„Ale, *madame la princesse*, to je přece písmeno H,“ řekl monsieur Bouc.

„A vy se jmenujete – s dovolením – Natalia.“

Mrazivě se na něho zadívala.

„Správně, monsieur. Mám na kapesníkách monogramy azbukou. H je

v azbuce N.“

Monsieur Bouc zaraženě mlčel. Suverénní stará dáma měla v sobě něco, před čím ztrácel jistotu a sebedůvěru.

„Neřekla jste nám dnes ráno při výslechu, že je to váš kapesníček.“

„Neptal jste se mě na to,“ odpověděla kněžna suše.

„Prosím, raďte přijmout místo, madame,“ vybídl ji Poirot.

Vzdychla si.

„Zřejmě budu muset.“

Posadila se.

„Není třeba to protahovat, messieurs. Další otázka bude znít: Jak to, že se můj kapesník ocitl vedle mrtvoly zavražděného? Na to odpovídám, že nemám ani zdání.“

„Skutečně o tom nemáte ani zdání?“

„Naprosto ne.“

„Musíte mi prominout, madame, ale jak dalece se můžeme spolehnout na to, že vaše odpovědi jsou pravdivé?“

Poirot to pronesl velmi tiše. Kněžna Dragomirovová odvětila s pohrdáním:

„Narážíte zřejmě na to, že jsem vám neřekla, že Helena Andrényiová je sestra paní Armstrongové?“

„Úmyslně jste nám tedy v té věci lhala.“

„Zajisté. Učinila bych to znovu. Byly jsme s její matkou přítelkyně. Zastávám ten názor, messieurs, že je nutno zachovávat věrnost – svým přátelům, rodině, své kastě.“

„Nezastáváte tedy ten názor, že je třeba všemi silami přispět k tomu, aby bylo učiněno spravedlnosti zadost?“

„Domnívám se, že v tomto případě bylo spravedlnosti – skutečné spravedlnosti – zadost učiněno.“

Poirot se naklonil kupředu.

„Jistě chápete, že je to těžké, madame. Mám vám věřit ohledně toho kapesníčku? Anebo chráníte dceru své přítelkyně?“

„Aha, vidím, oč vám jde.“ Její tvář se roztáhla chmurným úsměvem. „Toto tvrzení se ale, messieurs, dá lehko dokázat. Řeknu vám adresu v Paříži, kde si dávám dělat kapesníky. Stačí, když jim tam ukážete dotyčný kapesník, a oni vám sdělí, že je tomu něco přes rok, co jsem ho u nich objednala. Ten kapesník patří mně, messieurs.“

Vstala.

„Chcete se mě snad ještě na něco zeptat?“

„Poznala vaše komorná ten kapesník, když jsme jí ho odpoledne ukázali?“

„Jistě ho poznala. Viděla ho a nic neřekla? Hm, to svědčí o tom, že i ona

dovede zachovávat věrnost.“

Nepatrně jim pokynula hlavou a vzdálila se z jídelního vozu.

„Tak, to bychom měli,“ zamručel Poirot tiše. „Všiml jsem si, že komorná malinko zaváhala, když jsem se jí zeptal, ví-li, komu ten kapesník patří. Nebyla si jista, má-li přiznat, že je to její paní, anebo to zapřít. Ale jak to zapadá do té mé podivné ústřední myšlenky? Ano, bylo by to možné.“

„Pane na nebi!“ zvolal monsieur Bouc s charakteristickým gestem.

„Takováhle bába dokáže s člověkem zatočit!“

„Byla by mohla zavraždit Ratchetta?“ zeptal se Poirot lékaře. Ten zavrtěl hlavou.

„Vyloučeno, že by některé rány – ty zasazené s takovou silou, že nůž pronikl až do kosti – mohla způsobit osoba tak křehké fyzické konstrukce.“

„Ale ty méně průrazné?“

„Ty méně průrazné ano.“

„Znovu mi tane na mysli jeden okamžik dnes odpoledne, kdy jsem jí řekl, že její zbraní je síla vůle, nikoli síla paže. Byl to tak trochu chyták. Zajímalo mě, jestli se zadívá na pravou nebo levou ruku.

Neučinila to ani ono. Zadívala se na obě. A odpověděla zvláštním způsobem. Řekla: ‚V nich sílu nemám. Nevím, mám-li toho litovat, anebo být ráda.‘

Zvláštní odpověď. Potvrzuje mou teorii o tom zločinu.“

„Nejste z ní o moc moudřejší, kdo je levák.“

„Ne. Mimochodem, všimli jste si, že hrabě Andrényi nosí šáteček v pravé náprsní kapse?“

Monsieur Bouc zavrtěl hlavou. V mysli mu vířila překvapující odhalení uplynulé půlhodinky. Bručel:

„Lhali a lhali – žasnu, co nám toho stačili za to odpoledne nalhat.“

„Odhalíme toho ještě víc,“ prorokoval Poirot vesele.

„Myslíte?“

„Byl bych zklamán, kdyby k tomu nedošlo.“

„Taková hrozná věrolomnost!“ křičoval se monsieur Bouc. „A vám jako by to dělalo radost,“ dodal vyčítavě.

„Má to své výhody,“ řekl Poirot. „Postavíte-li před člověka, který lhal, pravdu, obvykle se přizná – často proto, že ho to tak zčistajasna překvapí. Je jen třeba hádat správně, aby bylo dosaženo kýženého efektu.

Ani v tomto případě nelze postupovat jinak. Beru cestující popořádku, u každého zvážím výpověď a řeknu si: ‚*Jestliže* ten a ten lže, tedy v čem lže a z *jakého důvodu* lže?‘ A odpověď zní: ‚*Jestliže lže,* – *jestliže*, nezapomínejte – ‚pak to může být jen z toho a toho důvodu a v zájmu té a té věci.‘ Už jsme to vyzkoušeli velmi úspěšně s hraběnkou Andrényiovou. Nyní budeme aplikovat

stejnou metodu na další osoby.“

„Ale co když budete hádat špatně, příteli?“

„Pak se aspoň jeden člověk ocitne mimo podezření.“

„Aha! Vylučovací metoda.“

„Přesně tak.“

„A koho si teď vezmete na mušku?“

„Vezmu si na mušku toho *pukka sáhíba*, plukovníka Arbuthnota.“

ŠESTÁ KAPITOLA

Druhý výslech plukovníka Arbuthnota

Plukovníku Arbuthnotovi zřejmě nebylo po chuti, že ho zavolali do jídelního vozu k výslechu ještě jednou. Tvářil se na výsost odpudivě, když usedl a prohodil: „Přáli jste si?“

„Tisíckrát pardon, že vás obtěžujeme podruhé,“ řekl Poirot. „Leč jsou tu ještě nějaké informace, které nám patrně můžete poskytnout.“

„Myslíte? To sotva.“

„Tak za prvé, vidíte tento čistič na lulku?“

„Ano.“

„Jest to jeden z vašich?“

„Nemám zdání. Neocejchoval jsem si je, víme?“

„Jste si vědom, plukovníku, že jste jediný muž mezi cestujícími ve voze Istanbul-Calais, který kouří lulku?“

„V tom případě je to pravděpodobně můj čistič.“

„Víte, kde byl nalezen?“

„Nemám ani tušení.“

„Byl nalezen vedle mrtvoly zavražděného.“

Plukovník Arbuthnot zvedl obočí.

„Můžete nám říci, plukovníku Arbuthnote, jak je možné, že se tam dostal?“

„Máte-li na mysli, zda jsem ho tam sám ztratil, tedy ne, neztratil.“

„Zdalipak jste vůbec vstoupil do kupé pana Ratchetta?“

„V životě jsem s tím člověkem slova nepromluvil.“

„Vy jste s ním slova nepromluvil a nezavraždil jste ho?“

Plukovník sarkasticky zvedl obočí.

„Kdybych to byl učinil, není pravděpodobné, že bych vás o tom informoval. Jenže já toho chlapa *doopravdy nezabil*.“

„Nu což,“ zamumlal Poirot. „Vždyť na tom nesejde.“

„Prosím?“

„Říkal jsem, že na tom nesejde.“

„Tak?“ Tohle Arbuthnota zřejmě překvapilo. Podíval se na Poirota znepokojeně.

„Ten čistič – na něm nesejde, víte?“ pokračoval mužíček. „Já sám si dovedu představit jedenáct perfektních vysvětlení, proč byl tam, kde byl.“ Arbuthnot na něho jen zíral.

„Chtěl jsem s vámi mluvit o něčem zcela jiném,“ pokračoval Poirot. „Snad

vám slečna Debenhamová řekla, že jsem zaslechl několik slov pronesených na nádraží v Konyi?“

Arbuthnot neodpovídal.

„Ona řekla: *„Ted' ne. Až potom. Až to bude za námi.“* Víte, co těmi slovy chtěla říci?“

„Je mi líto, ale jsem nucen odmítnout výpověď na tuto otázku, monsieur Poirote.“

„*Pourquoi?*“

Plukovník pravil škrobeně:

„Radil bych vám, abyste se na smysl těch slov zeptal slečny Debenhamové přímo.“

„Já jsem to již udělal.“

„A ona vám to odmítla říci?“

„Ano.“

„V tom případě by podle mého soudu mělo být nad slunce jasnější – a to i vám –, že budu mlčet jako hrob.“

„Nezradíte tajemství dámy?“

„Můžete tomu tak říkat, když chcete.“

„Slečna Debenhamová mi řekla, že se ta slova týkala jakési její soukromé záležitosti.“

„Tak proč se tím nespokojíte?“

„Protože, můj drahý plukovníku, slečna Debenhamová je, aby se tak řeklo, osoba nanejvýš podezřelá.“

„Nesmysl,“ prohlásil plukovník procítěně.

„Není to nesmysl.“

„Nic na ni nemáte.“

„Ani to, že slečna Debenhamová byla společnicí a vychovatelkou v domě Armstrongových v době únosu malé Daisy?“

Zavládlo mrtvé ticho.

Poirot mírně pokývl hlavou.

„Vidíte,“ pravil. „Víme víc, než si myslíte. Je-li Mary Debenhamová nevinna, proč tajila tento fakt? Proč mi řekla, že nikdy nebyla v Americe?“

Plukovník si odkašlal.

„Nemýlíte se snad?“

„Nikoli, já se nemýlím. Proč mi slečna Debenhamová lhala?“

Plukovník Arbuthnot pokrčil rameny.

„To se musíte zeptat jí. Já jsem přesto přesvědčen, že jde o omyl.“

Poirot hlasitě zavolal. Z opačného konce jídelního vozu vyšel číšník.

„Jděte a požádejte anglickou dámu z čísla 11, aby sem laskavě přišla.“

„*Bien, monsieur.*“

Číšník odešel. Všichni čtyři muži seděli mlčky. Obličej plukovníka Arbutnota se zdál vytesán ze dřeva, tak přísně a nehnutě se tvářil.

Číšník se vrátil. „Dáma přichází, monsieur.“

„Děkuji vám.“

Za okamžik nato vstoupila Mary Debenhamová do jídelního vozu.

SEDMÁ KAPITOLA

Totožnost Mary Debenhamové

Byla prostovlasá. Hlavu držela vztyčenou, jako by chtěla všemu vzdorovat. Vlasy sčesané z čela i linie chřípí připomínaly kýl lodi nořící se odvážně do rozbouřených mořských vln. V tom okamžiku byla krásná.

Její pohled se setkal na okamžik s Arbuthnotovým – jen na okamžik.

Oslovila Poirota:

„Chtěl jste se mnou mluvit?“

„Chtěl jsem se vás zeptat, mademoiselle, proč jste nám dnes odpoledne lhala.“

„Já že jsem vám lhala? Nemám ani tušení, co tím myslíte.“

„Vy jste zamlčela ten fakt, že v době, kdy se udala tragédie v rodině Armstrongových, jste u nich žila. Vy jste mi řekla, že jste nebyla v Americe.“

Viděl, jak na okamžik zakolísala, ale hned se vzpamatovala.

„Ano,“ pravila. „To je pravda.“

„Nikoli, mademoiselle, to byla lež.“

„Vy mi nerozumíte. Chci říct, že je pravda, že jsem vám lhala.“

„Ah, tedy to přiznáváte?“

„Zajisté. Jelikož jste na to přišel.“

„Jste aspoň upřímná, mademoiselle.“

„Zřejmě mi nic jiného nezbyvá.“

„Hm, to je ovšem pravda. A nyní, mademoiselle, smím se vás zeptat, jaký byl důvod těchto vytáček?“

„Řekla bych, že důvod je nabíledni.“

„Mně zůstává ztajen.“

Pronesla tichým vyrovnaným hlasem, v němž zaznívala i tvrdost:

„Musím se uživit.“

„Tím míníte –?“

Zvedla oči a pohlédla mu přímo do tváře.

„Co vy víte, prosím vás, jak těžce člověk získá a udrží si dobré místo? Jak myslíte, že dopadne děvče, které bylo zadrženo v souvislosti s vraždou, jejíž jméno a snad i fotografie se objevily v anglických novinách – myslíte, že se v celé Anglii najde některá slušně situovaná a své reputace dbalá panička, která takové děvče vezme svým dcerám za vychovatelku?“

„Pročpak ne – neulpěla-li na vás žádná vina.“

„Ale co vina – nejde o vinu – jde o pověst! Zatím se mi, monsieur Poirote, v životě dařilo. Měla jsem dobře placená, příjemná místa. Nechtěla jsem riskovat

postavení, jehož jsem dosáhla, když to nemohlo stejně ničemu prospět.“

„Odvážil bych se tvrdit, mademoiselle, že to bych posoudil nejlépe já sám, nikoli vy.“

Pokrčila rameny.

„Například, mohla jste mi pomoci s identifikací.“

„S jakou identifikací?“

„Je to možné, mademoiselle, že jste v hraběnce Andréniové nepoznala mladší sestru paní Armstrongové, již jste vyučovala v New Yorku?“

„V hraběnce Andréniové? Ne.“ Zavrtěla hlavou. „Vám to bude připadat nepochopitelné, ale já ji nepoznala. Tenkrát to byla žabka. Je tomu už také přes tři roky. Pravda, hraběnka mi někoho připomínala – vrtalo mi to hlavou. Ale vypadá tak exoticky – nikdy bych v ní nehledala tu americkou školačku. Pravda, zahlédla jsem ji jenom zběžně, když vcházela do jídelního vozu. Všimla jsem si spíš, co má na sobě, než její tváře –“ trošku se usmála – „jak to ženy mívají ve zvyku. A pak – měla jsem svých starostí ažaž.“

„Nesvěříte mi své tajemství, mademoiselle?“

Poirot to pronesl velmi přátelsky a vmlouvavě.

Odpověděla tiše: „Nemohu – nemohu.“

A docela náhle a neočekávaně se zhroutila, zabořila obličej do zkřížených paží a rozplakala se, jako by jí to mělo srdce utrhnout.

Plukovník vyskočil a přešlapoval nemotorně vedle ní. „Podívejte se, přece byste –“

Zmlkl, obrátil se k Poirotovi a zuřivě se na něho zamračil.

„Zpřerážím vám všechny kosti v těle, vy odporný, dotěrný skrčku,“ prohlásil.

„Ale, monsieur,“ protestoval monsieur Bouc. Arbuthnot se obrátil opět k dívce. „Mary – probůh –“ Vyskočila.

„To nic. Už je to pryč. Nebudete mě už potřebovat, monsieur Poirote, vidíte? Jestli ano, budete si mě muset najít, a sám. Ach, vyvádím jako blázen – jako blázen!“ Utekla z vozu. Než se za ní Arbuthnot rozběhl, obrátil se ještě jednou na Poirota.

„Slečna Debenhamová nemá s tou věcí nic společného, slyšíte? A jestli ji budete ještě obtěžovat a sužovat, vyřídíme si to spolu.“

Ubíral se pryč.

„Rozhněvaný Angličan skýtá rozkošný pohled,“ řekl Poirot. „Jsou tak legrační. Čím mocnější city v nich hárají, tím méně jsou s to se vzmoci na souvislou větu.“

Monsieur Bouca však nezajímaly citové reakce Angličanů. Byl bez sebe obdivem k svému příteli.

„*Mon cher, vous êtes épatant,*“ volal. „Opět jste to zázračně uhádl. *C'est*

formidable.“

„Jak vás to jen mohlo napadnout? To je neuvěřitelné,“ prohlásil dr. Constantine s obdivem.

„Ach, tentokrát na tom nemám velkou zásluhu. Nic jsem nehádal. Hraběnka Andréniová mi to prakticky pověděla.“

„*Comment?* To snad ne!“

„Vzpomínáte, jak jsem se jí ptal, zda měla vychovatelku nebo společnici? Dospěl jsem už v duchu k závěru, že je-li Mary Debenhamová do celé věci zapletena, musela v oné rodině zastávat nějaké takové místo.“

„Ano, ale hraběnka Andréniová popsala přece docela jinou osobu.“

„Právě proto. Vysoká starší rudovlasá žena – v každém ohledu přímý opak slečny Debenhamové, a to do té míry, že mi to bylo velmi nápadné. Ale pak si musela rychle vymyslet jméno, a v tom ji podvědomé myšlenkové asociace prozradily. Řekla slečna Freebodyová, vzpomínáte si?“

„No a?“

„*Eh bien*, vy to asi nebudete vědět, ale v Londýně existuje obchod, který se donedávna jmenoval Debenham & Freebody. Hraběnka myslí na jméno Debenhamová, přitom si má rychle vyvzpomenout jiné, a první, které ji napadne, je Freebodyová. Přirozeně jsem to okamžitě pochopil.“

„Zase tedy lhala. Ale proč?“

„Pravděpodobně opět otázka věrnosti. Ta nám všechno poněkud ztěžuje.“

„*Ma foi*,“ zvolal monsieur Bouc vrcholně popuzen. „Cožpak všichni v tomhle vlaku lžou?“

„To,“ pravil Poirot, „nám ještě zbývá zjistit.“

OSMÁ KAPITOLA

Další překvapující odhalení

„Mě už nic na světě nepřekvapí,“ prohlásil monsieur Bouc. „Opravdu – nic! A kdyby se nakrásně ukázalo, že jeden každý v tomhle vlaku je od Armstrongů, nic bych se nedivil.“

„Usuzujete velmi bystře,“ řekl Poirot. „Zajímalo by vás, co nám má říci vám vrcholně podezřelý Ital?“

„Hodláte opět předvádět zázračná kouzla s hádáním?“

„Ba právě.“

„Tohle je skutečně *nanejvýš mimořádný* případ,“ pravil dr. Constantine.

„Ale kdež, je to naprosto logické.“

Monsieur Bouc rozhodil ruce v komicky zoufalém gestu.

„Jestli se vám tohle jeví logické, příteli –“

Nedostávalo se mu slov.

Poirot mezitím požádal číšníka z jídelního vozu, aby došel pro Antonia Foscarelliho.

Statný Ital měl unavené oči. Vstoupil a rozhlížel se znepokojeně na všechny strany jako zvíře v pasti.

„Co zase chcete?“ zeptal se. „Nemůžu vám nic říct – docela nic, slyšíte? *Per Dio* –“ bouchl pěstí do stolu.

„Ale ano, můžete nám ještě něco říci,“ pravil Poirot přísně. „Pravdu.“

„Pravdu?“

Zadíval se nejistě na Poirota. Už to vůbec nebyl ten sebejistý, bodrý obchodník.

„*Mais oui*. Možná že už ji známe. Ale bude vám připočteno k dobru, jestliže nám ji dobrovolně sdělíte.“

„Vy mluvíte jak policajti v Americe. ‚Tak ven s tím,‘ melou v jednom kuse, ‚ven s tím.‘“

„Ach! Máte tedy své zkušenosti s newyorskou policií?“

„Ne, ne, to ne. Nemohli mi nic dokázat – ale ne že by se nesnažili.“

„V souvislosti s únosem holčičky Armstrongových, vidíte? Vy jste byl u nich jako šofér?“

Hleděl Italovi přímo do očí. Z velikána vyprchala veškerá řečnost. Dokonale splaskl – jako propíchnutý gumový balónek.

„Když to víte, co se mě ptáte?“

„Proč jste to odpoledne zapřel?“

„Z obchodních důvodů. A kromě toho nevěřím jugoslávské policii. Jsou proti Italům zaujatí. Od nich bych se spravedlnosti nedočkal.“

„Možná že byste se od nich dočkal právě spravedlnosti.“

„Ne, ne, nemám s tou záležitostí z dnešní noci nic společného. Vždyť já jsem vůbec nevyšel z kupé. Ten Angličan s dlouhým ksichem vám to může dosvědčit. Já jsem tu svini nezabil – toho Ratchetta. Nic mi nemůžete dokázat.“

Poirot psal něco na arch papíru. Vzhlédl a řekl tichým hlasem:

„Dobrá. Můžete jít.“

Foscarelli znepokojeně otálel.

„Je vám jasné, že jsem to nebyl – že jsem s tím nemohl mít nic společného?“

„Řekl jsem, že můžete jít.“

„To je spiknutí. Chcete mě potopit? A všecko pro takovou svini! Patřil na elektrické křeslo a je to skandál, že tomu utek. Být tak na jeho místě já – kdyby byli zatkli mě –“

„Vás ale nezatkli. Vy jste přece neměl s únosem dítěte nic společného.“

„Že tak můžete mluvit! Vždyť ta maličká – nebylo človíčka, aby ji neměl rád. Mně říkala Tonio. Posadila se do auta, chytila volant a dělala, jako že řídí. Všichni jsme ji zbožňovali. To i policie pochopila. Ach, naše sluníčko zlaté!“

Hlas mu zjhl. Do očí mu vstoupily slzy. Pak se prudce obrátil na podpatku a vyřazoval z místnosti.

„Pietro!“ zavolal Poirot.

Číšník přiběhl.

„Číslo 10 – Švédku.“

„*Bien, monsieur.*“

„I ta?“ zvolal monsieur Bouc. „Ale ne – to není možné. To není možné, povídám.“

„*Mon cher*, musíme to vědět jistě. I když se nakonec ukáže, že jeden každý ve vlaku měl proč zabít Ratchetta, musíme to vědět jistě. Jakmile to budeme vědět, můžeme pak s konečnou platností rozhodnout, na kom spočívá vina.“

„Mně jde z toho hlava kolem,“ úpěl monsieur Bouc.

Číšník soucitně přiváděl Gretu Ohlssonovou. Hořce plakala.

Sklesla na židli proti Poirotovi a lkala do velikého kapesníku, jako by vůbec neměla přestat.

„Nerozčilujte se, mademoiselle. Nerozčilujte se.“ Poirot jí poplácal po rameni. „Jen pár slůvek pravdy, víc nic. Vy jste ta sestra, která měla na starosti Daisy Armstrongovou?“

„Je to tak – je to tak,“ naříkala ubohá žena. „Ach, ty můj andílku – ty můj malý, roztomilý, důvěřivý andílku! Neznala než lásku a něhu – a pak nám ji ten lotr odvedl – surově s ní nakládal – ubohá její matka – a to druhé děťátko, které

připravil o život. Nemůžete to pochopit – nedovedete si představit – musel byste to zažít, jako jsem to zažila já – kdybyste byl svědkem té strašlivé tragédie – měla jsem vám hned říct, kdo jsem. Ale bála jsem se – bála jsem se. Měla jsem takovou radost, že je ten zlý člověk pryč – že už nemůže vraždit a trápit malé děti. Ach! Nemohu o tom mluvit – to slova nevypoví –“

A rozplakala se ještě srdceryvněji než předtím.

Poirot ji stále hladil jemně po rameni.

„Nu tak, nu tak – chápu to – všechno chápu – všechno, buďte klidná. Nebudu se vás už na nic ptát. Stačí, když jste připustila, co už stejně vím. Chápu to, buďte bez starosti.“

Greta Ohlssonová, která teď pro pláč ani mluvit nemohla, vstala a tápala slepě ke dveřím. Když k nim dospěla, srazila se s mužem, který právě vcházel.

Byl to komorník Masterman.

Kráčel rovnou k Poirotovi a promluvil jako obvykle tichým, nevzrušeným hlasem.

„Nevyrušuji, prosím? Řekl jsem si ale, že udělám nejlépe, když za vámi zajdu a povím vám pravdu, pánové. Byl jsem ve válce s plukovníkem Armstrongem jako jeho sluha a potom jsem u něho zůstal v New Yorku jako komorník.

Obávám se, že jsem vám tuto skutečnost dnes dopoledne zamlčel. Bylo to ode mne naprosto nesprávné, a tak jsem si řekl, že bych měl jít a přiznat se k tomu. Doufám jen, pánové, že nepodezíráte Tonia. Náš Tonio by ani kuřeti neublížil. A já mohu s určitostí přísahat, že v noci na dnešek vůbec neopustil kupé. Tonio je sice cizinec, pánové, ale je to moc hodný člověk – vůbec ne jako ti italští hrdlořezi, o jakých se píše v novinách.“

Zmlkl.

Poirot ho upřeně pozoroval.

„To je vše, co jste chtěl říci?“

„To je vše, pánové.“

Odmkl se, a jelikož Poirot nic neříkal, lehce se uklonil, jako by se omlouval, a po krátkém zaváhání opustil jídelní vůz stejně tichým, diskrétním způsobem, jako přišel.

„Tohle je daleko fantastičtější než jakýkoli *roman policier*, který jsem kdy četl,“ pravil lékař.

„Máte pravdu,“ řekl monsieur Bouc. „Devíti cestujícím z dvanácti v tomto voze jste dokázal, že měli něco společného s Armstrongovými. Co přijde teď, ptám se vás? Anebo lépe řečeno, *kdo* přijde teď?“

„Na tuto otázku bych vám skoro dokázal odpovědět,“ pravil Poirot. „Zde vizte přicházet naše americké boží oko, monsieur Hardmana.“

„I on se přišel přiznat?“

Než mohl Poirot odpovědět, stál Američan u jejich stolu. Vrhla na ně bystrý pohled, usadil se a zpěvavě protahoval:

„Prosím vás, co se to tady ve vlaku děje? Případá mi to jako hotový blázinec.“

Poirot na něj zamrkal:

„Jste si zcela jist, pane Hardmane, že vy sám jste nebyl u Armstrongových jako zahradník?“

„Neměli zahradu,“ odvětil pan Hardman doslova.

„Nebo jako majordomus?“

„Nemám dost vybrané způsoby na takovou nóbl famílii. Ne, já jsem s Armstrongovými nikdy nic neměl, ale začínám věřit, že jsem z celého vlaku jediný! Napadlo by vás to ve snu?“

„Jest to zajisté poněkud překvapující,“ řekl Poirot mírně.

„*C'est rigolo*,“ vybuchl monsieur Bouc.

„Máte nějakou vaši vlastní teorii o tom zločinu, monsieur Hardmane?“ vyptával se Poirot.

„Ne, to nemám. Jsem z toho celý tumpachový. Nevím, jak na to. Všichni v tom namočení být nemůžou, ale kdo z nich v tom má prsty, to netuším. Zajímalo by mě, jak jen jste to všechno vykoumal.“

„Prostě jsem to uhádl.“

„To teda umíte světově hádat. Ano, budu ochotně opakovat každému, že jste světový hádankářský šampión.“

Pan Hardman se opřel dozadu a hleděl na Poirota s obdivem.

„Nesmíte se na mě zlobit,“ řekl, „ale kdo vás nezná, ten by to do vás neřek. Klaním se vám. Hluboce se vám klaním.“

„Jste příliš laskavý, monsieur Hardmane.“

„Vůbec ne. Komu čest, tomu čest.“

„Přesto, náš problém není ještě zcela vyřešen. Je možno říci, že víme s jistotou, kdo zabil monsieur Ratchetta?“

„Mě vynechte,“ pravil Hardman. „Já neříkám tak ani tak. Já se vám jen zplna srdce obdivuju. A co ty dvě, co jste o nich ještě nehádal? Ta stará Američanka a ta komorná? Zřejmě se dá počítat s tím, že to jsou jediné dvě nevinné duše ve vlaku?“

„Ledaže,“ pravil Poirot s úsměvem, „budeme s to zařadit je do naší malé kolekce jako, řekněme, Armstrongových hospodyní a kuchařku.“

„No, mě už nic na světě nepřekvapí,“ řekl pan Hardman odevzdaně a pokorně. „Je to prostě blázinec – blázinec na kolečkách.“

„Ale, *mon cher*, tolik zas náhodě na vrub přičítat nemůžete,“ pravil monsieur Bouc. „Všichni to přece nebyli!“

Poirot se na něho zahleděl.

„Vy jste to nepochopil. Vy jste to ale vůbec nepochopil. Povězte mi jedno,“ pokračoval, „víte, kdo zabil Ratchetta?“

„Víte to snad vy?“ ohradil se monsieur Bouc.

Poirot přikývl.

„Ale ano,“ řekl. „Vím to už hezkou chvíli. Je to tak nabíledni, až se divím, že jste na to také nepřišel.“ Podíval se na Hardmana a zeptal se: „A co vy?“

Detektiv zavrtěl hlavou. Zíral zvědavě na Poirota.

„Nemám páru,“ řekl. „Nemám ani páru. Kdo z nich to byl?“

Poirot chvíli mlčel. Pak prohlásil:

„Buďte tak laskavý, monsieur Hardmane, a všechny sem svolajte. Tento případ má dvě vysvětlení. Já je chci přede všemi prezentovat obě dvě.“

DEVÁTÁ KAPITOLA

Poirot nabízí dvě řešení

Cestující vtrhli proudem do jídelního vozu a zaujali místa u stolků. Na všech tvářích utkvíval víceméně stejný výraz – nedočkavý i ustaraný zároveň. Švédka stále ještě plakala a paní Hubbardová ji těšila.

„Musíte se sebrat, milá zlatá. Všechno dobře dopadne. Nesmíte si to tak brát! Jestli je tu mezi námi někdo ošklivý vrah, tak víme všichni moc dobře, že vy to nejste. Kdo má všech pět pohromadě, toho by to ani napadnout nemohlo. Tuhle se posaďte a já se od vás ani nehnu; nesmíte se trápit.“

Hlas jí odumřel v hrdle, když Poirot vstal.

Průvodčí ze spacího vozu otálel ve dveřích.

„Dovolíte, abych zůstal, monsieur?“

„Zajisté, Micheli.“

Poirot si odkašlal.

„Messieurs et mesdames, já budu mluvit anglicky, neboť se domnívám, že všichni rozumíte aspoň trošku z onoho jazyka. Shromáždili jsme se zde, abychom vyšetřili smrt Samuela Edwarda Ratchetta – alias Casettiho. Existují dvě možná vysvětlení tohoto zločinu. Budu vám je prezentovat obě a požádám monsieur Bouca a doktora Constantina o posouzení, které je správné.

Tedy vy všichni znáte fakta tohoto případu. Pan Ratchett byl nalezen dnes dopoledne usmrcen bodnými ranami. Ukázalo se, že byl živ ještě v 0.37, kdy mluvil přes dveře s průvodčím z lůžkového vozu. V kapse jeho pyžama byly nalezeny jeho hodinky: byly zle poškozené a zastavily se ve čtvrt na dvě. Doktor Constantine, který mrtvolu ohledal, vyslovil názor, že vražda se udala mezi půlnocí a druhou hodinou ranní. Půlhodinu po půlnoci, jak všichni víte, vlak vjel do závěje. Od této doby *bylo pro kohokoli nemožné opustit vlak*.

Z výpovědi pana Hardmana, který je členem jedné newyorské detektivní agentury (několik hlav se otočilo na pana Hardmana), vysvítá, že nikdo nemohl minout jeho kupé (číslo 16, až docela na konci), aby ho on neviděl. Z toho jsme usoudili, že vrah se nalézá mezi cestujícími jednoho vozu – a sice vozu Istanbul-Calais.

Toto, abych tak řekl, *byla* naše teorie.“

„Comment?“ vyhrkl udiveně monsieur Bouc.

„Avšak já vám předložím alternativní teorii. Jest velice jednoduchá. Pan Ratchett měl jistého nepřítele, jehož se obával. Dal panu Hardmanovi popis onoho nepřítele a sdělil mu, že se pokusí o vraždu, pakliže k tomu vůbec dojde,

nejpravděpodobněji druhou noc za Istanbulem.

Já nyní tvrdím, dámy a pánové, že pan Ratchett věděl mnohem více, než řekl. Ten nepřítel, jak pan Ratchett očekával, nastoupil do vlaku v *Bělehradě*, *anebo možná ve Vinkovcích*, dveřmi, které nechali otevřené plukovník Arbuthnot s panem MacQueenem, když vystoupili na peron. Vrah měl k dispozici uniformu průvodčího ze spacího vozu, kterou si oblékl přes normální šaty, a univerzální klíč, který mu umožnil vniknout do kupé pana Ratchetta, třebaže bylo zamčeno. Pan Ratchett byl omámen prášky pro spaní. Tento muž ho s velkou zuřivostí bodal a opustil kupé spojovacími dveřmi, vedoucími do kupé paní Hubbardové –“

„To je pravda,“ přitakala paní Hubbardová.

„Umístil přitom dýku, jíž použil, paní Hubbardové do pytlíku na toaletní potřeby. Aniž co tušil, ztratil knoflík ze své uniformy. Pak unikl z kupé do chodby. Narychlo strčil uniformu do kufříku v neobsazeném kupé a několik minut nato, oblečen v obyčejné šaty, vlak těsně před odjezdem opustil. Znovu užil stejnou cestu k odchodu – dveře u jídelního vozu.“

Žádný ani nedýchal.

„A co ty hodinky?“ zeptal se Hardman.

„Tu leží vysvětlení celé záhady. *Pan Ratchett zapomněl vrátit hodinky o jednu hodinu zpět, jak to měl učinit v Cařihradu*. Jeho hodinky ukazovaly stále východoevropský čas, který je o hodinu před středoevropským. Pan Ratchett byl ubodán v 0.15 – nikoli v 1.15.“

„Ale to je absurdní, toto vysvětlení!“ zvolal monsieur Bouc. „Co ten hlas, který promluvil z kupé v 0.37? To byl buď hlas pana Ratchetta – anebo jeho vraha.“

„To není tak jisté. Mohla to býti – hm – třetí osoba. Někdo, kdo šel navštívit Ratchetta a našel ho mrtvého. Zazvonil na průvodčího a pak, jak vy říkáte, dostal vítr – obával se, aby nebyl obžalován ze zločinu, a promluvil, předstíraje Ratchetta.“

„*C'est possible*,“ připustil monsieur Bouc neochotně.

Poirot se zadíval na paní Hubbardovou.

„Ano, madame, chtěla jste něco říci –“

„Ano – ano – jenže teď sama nevím, co jsem to vlastně chtěla říct. Myslíte, že jsem si taky zapomněla nařídít hodinky o hodinu dozadu?“

„Nikoli, madame. Já se domnívám, že jste slyšela projít onoho muže – ale v podvědomí; později se vám zdál zlý sen o muži ve vašem kupé a z leknutí jste se probudila a zvonila na průvodčího.“

„No, – možné by to bylo, což o to,“ uznala paní Hubbardová.

Kněžna Dragomirovová hleděla Poirotovi přímo do očí.

„Jak vysvětlíte výpověď mé komorné, monsieur?“

„Zcela jednoduše, madame. Vaše komorná poznala kapesníček, jež jsem jí ukázal, jako váš. Poněkud neobratně se vás snažila chránit. Ona skutečně potkala onoho muže – leč dříve – zatímco vlak stál na nádraží ve Vinkovcích. Předstírala, že ho viděla později, ve zmatené snaze dáti vám pevné *alibi*.“

Kněžna přikývla.

„Myslel jste na všechno, monsieur. Obdivuji se vám.“

Zavládlo mlčení.

Pak sebou všichni trhli, protože dr. Constantine zničehonic bouchl pěstí do stolu.

„To není možné!“ zvolal. „Ne a ne a ne! Tohle vysvětlení je neudržitelné. Je tu řada drobných nesrovnalostí. Takhle ten zločin spáchán nebyl – a monsieur Poirot to moc dobře ví.“

Poirot se na něho zadíval zvláštním pohledem.

„Aha,“ řekl. „Budu vám muset prezentovat mou druhou teorii. Leč neopouštějte tuto nadobro! Později se vám může ještě hodit.“

Obrátil se znovu přímo k ostatním.

„Existuje ještě jedno rozluštění té záhady. Takto jsem k němu přišel:

Když jsem vyposlechl všechny výpovědi, usedl jsem, zavřel oči a jal se přemýšlet. Jisté body se mi zdály jako hodné pozornosti. Vypočítal jsem tyto mým dvěma kolegům. Některé už jsem objasnil, jako například mastnou skvrnu v maďarském pase, et cetera. Budu probírat body, které ostávají. První a nejhlavnější bod je poznámka monsieura Bouca v jídelním voze při obědě první den po odjezdu z Istanbulu – o tom, že shromážděná společnost je tak zajímavá, protože je tak heterogenní: jsou zde zastoupeny různé třídy a různé národnosti.

Vyslovil jsem souhlas, ale když jsem si na tento specifický bod vzpomněl, zkusil jsem představit si, kde by se takové shromáždění mohlo sejít za jiných okolností. Odpověděl jsem si sám – že jedině v Americe. V Americe může existovat domácnost komponovaná z takových různých národností – šofér může být Ital, vychovatelka Angličanka, chůva Švédka, komorná Francouzka, et cetera. To mne zavedlo k jistému schématu – hádání – to jest, určoval jsem pro každou osobu roli v dramatu Armstrongovy rodiny, podobně jako režisér určuje roli hercům. Nu, a to mi přineslo velmi uspokojivý a interesantní výsledek.

Také jsem přezkoušel v duchu výpověď každé osoby individuálně, s některými výsledky ještě pozoruhodnějšími. Vezměte nejprve výpověď pana MacQueena. První interview s ním působil uspokojivě. Leč v druhém udělal poněkud zvláštní poznámku. Líčil jsem mu nalezení dopisu se zmínkou o Armstrongových. On pravil: „Ale ten přece –“ Pak se odmlčel a pokračoval: „–

tedy – to přece bylo od našeho starého neopatrné.’

Měl jsem dojem, že původně chtěl říci něco jiného. *Dejme tomu, že chtěl říci: ‚Ale ten přece byl spálen!‘* V tomto případě *MacQueen věděl o dopise a jeho zničení* – jinými slovy, byl buď vrahem nebo komplicem vraha. No prosím.

Pak komorník. Řekl, že jeho pán měl ve zvyku užívatí prášků pro spaní, když cestoval vlakem. To mohla být pravda, *leč byl by je Ratchett vzal včera v noci?* Pistole pod jeho polštářem usvědčovala tohoto tvrzení ze lži. Ať už to bylo jakékoli narkotikum, muselo mu být podáno bez jeho vědomí. Kým? Zřejmě *MacQueenem* nebo komorníkem.

Nyní se dostáváme k výpovědi pana Hardmana. Uvěřil jsem všemu, co mi říkal o své vlastní totožnosti, ale co se týkalo metod, jež zvolil pro ochraňování Ratchetta, tu jeho slova působila víceméně absurdně. Jediný způsob, jak efektivně ochránit Ratchetta, bylo strávit noc přímo v jeho kupé anebo na nějakém místě, odkud mohl vidět dveře. Jeho výpověď jasně značila pouze jediné: *nikdo z jiné části vlaku absolutně nemohl zavraždit Ratchetta*. Tak byl nakreslen zřetelný kruh kolem vozu Istanbul-Calais. To se mi zdálo faktem dosti zvláštním a nevysvětlitelným, a dal jsem si ho stranou k rozmyšlení.

Nyní jste už všichni asi slyšeli o několika slovech v rozhovoru mezi slečnou Debenhamovou a plukovníkem Arbuthnotem, která jsem zaslechl. Zajímavé na tom podle mne bylo, že plukovník Arbuthnot ji zval Mary, a zřejmě se k ní choval familiárně. Přitom bylo řečeno, že plukovník se s ní seznámil krátce předtím, a já znám Angličany plukovníkova typu. I kdyby se byl do mladé dámy na první pohled zamiloval, byl by postupoval pomalu, *comme il faut* – nespěchal by nevhodně. Proto jsem dospěl k závěru, že plukovník Arbuthnot a slečna Debenhamová jsou důvěrně spřáteleni a z nějakých důvodů hrají, že jsou si cizí. Jiným malým bodem byl fakt, že slečna Debenhamová byla obeznámena s některými typickými americkými idiomatickými rčeními, která jsem v rozhovoru s ní použil. A přece slečna Debenhamová mi sdělila, že nikdy nenavštívila Spojené státy.

Přistupme k jinému svědku. Paní Hubbardová vypověděla, že z postele nemohla vidět, zda spojovací dveře jsou zamčeny, či nikoli, a proto poprosila slečnu Ohlssonovou, aby se podívala. Tato výpověď by byla věrohodná, kdyby byla zaujímala kupé číslo 2, 4, 12 nebo jakékoli *sudé* číslo, kde zámek je přímo pod klikou dveří – v *lichých* číslech, jako kupé číslo 3, je zámek hodný kus nad klikou, takže nemohl být maskován pytlíkem na toaletní potřeby. Byl jsem nucen usoudit, že k tomuto incidentu nedošlo, že si jej paní Hubbardová vymyslela.

A nyní pár slov *o časech*. Pokud se týká rozbitých hodinek, je podle mne zajímavé pouze místo, kde byly nalezeny – v kapse Ratchettova pyžama – mimořádně nepohodlné a nepravděpodobné místo k umístění hodinek, zvláště

když je u každého lůžka věšák na hodinky přímo u hlavy. Měl jsem proto jistotu, že hodinky byly úmyslně umístěny do kapsy jako falešná stopa. Zločin tedy nebyl spáchán ve čtvrt na dvě.

Byl tedy spáchán dříve? Přesněji řečeno v 0.38? Můj přítel monsieur Bouc uváděl na podporu toho argumentu hlasitý výkřik, který mě vzbudil ze spaní. Byl-li Ratchett hluboce narkotizován, *nemohl vykřiknout*. Kdyby býval schopen vykřiknout, byl by býval schopen se bít, nějak bránit, a toho nebylo stop.

Vzpomněl jsem si, že MacQueen zaměřil mou pozornost nikoli jedenkrát, ale dvakrát (a podruhé velice nápadným způsobem) na fakt, že Ratchett nemluvil francouzsky. Přišel jsem k závěru, že celá věc v 0.38 byla komedie zahraná pro mne! Kdokoli mohl prohlédnout věc s hodinkami – je to trik známý dostatečně z policejních románů. Oni plánovali, abych to prohlédl a pyšen na svůj ostrovtip dále předpokládal, že hlas, jehož jsem slyšel v 0.38, nemohl být Ratchettův, a Ratchett musel být už mrtev. Já však jsem si jist, že v 0.38 Ratchett ležel ve svém narkotizovaném spánku.

Trik měl úspěch. Já jsem otevřel dveře a vyhlédl ven. Dokonce jsem slyšel francouzskou frázi. Jestliže jsem tak neuvěřitelný imbecil a nechápu důležitost té fráze, je třeba na to obrátit mou pozornost. V krajním případě to může MacQueen udělat přímo. Může říct: ‚Pardon, monsieur Poirote, *to nemohl být pan Ratchett*. On nemluví francouzsky.‘

Kdy tedy došlo k zločinu? A kdo ho zabil? Tuším, a jest to jen tušení, že Ratchett byl zabit někdy kolem druhé hodiny, v nejpozdější době, kterou doktor uvádí.

A kdo ho zabil, to –“

Odmlčel se a zadíval se na své posluchače. Rozhodně si nemohl stěžovat, že by mu nevěnovali pozornost. Všechny oči byly na něho upřeny. Vládlo hrobové ticho.

Pokračoval pomalu:

„Zvlášť mne konsternoval fakt, že bylo tak těžké vznést obvinění proti jakékoli jednotlivé osobě ve vlaku, a dosti nápadná byla náhoda, že v každém případě výpověď potvrzující alibi přišla od osoby takřikajíc nejméně očekávané. Tak pan MacQueen a plukovník Arbuthnot si dělali alibi – dva muži, mezi nimiž bych byl nejméně očekával známost z dřívějšíka. Stejně to bylo s anglickým komorníkem a Italem, švédskou dámou a mladou dámou z Anglie. Řekl jsem si: ‚To je groteskní – přece v tom nemohou být *všichni!*‘

A pak, messieurs, jsem to pochopil. *Jsou v tom všichni*. Neboť aby tolik lidí se vztahem k Armstrongovým zvolilo stejný vlak náhodou, to jest nejen pravdě nepodobné, to jest *nemožné*. Není to tedy náhoda, leč *záměr*. Vzpomněl jsem si, jak plukovník Arbuthnot mluvil o soudu před porotou. Ratchett byl bodnut

dvanáctkrát. A okolnost, která mi stále vrtala hlavou – mimořádný nával cestujících ve voze Istanbul-Calais mimo sezónu – byla vysvětlena.

Ratchett utekl spravedlnosti v Americe. Nebylo pochyby o jeho vině. Představoval jsem si samozvanou porotu o dvanácti lidech, kteří nad ním vynesli rozsudek smrti a z nutnosti museli být sami katy. Za tohoto předpokladu celý případ dostal krásný, skvoucí řád.

Viděl jsem to jako perfektní mozaiku, kde každá osoba hraje přidělenou roli. Bylo to tak zaranžováno, že v případě podezření na nějakou osobu výpověď druhého nebo druhých obžalovanou osobu očistí a věc zmate. Hardmanovu výpověď bylo třeba pro případ, že by podezření ze zločinu padlo na někoho cizího a on by nebyl schopen dokázat alibi. Cestujícím v istanbulském voze žádné nebezpečí nehrozilo. Každý malinký detail jejich výpovědi byl napřed zpracován.

Celá věc byla chytře naplánovaný rébus, tak naaranžovaný, že každý nový fakt, který vyšel najevo, celé rozluštění ještě víc zatemnil. Jak můj přítel monsieur Bouc pravil, případ se zdál nemožný, ba přímo absurdní. Leč právě takový dojem měl vyvolávat.

Vysvětlovalo toto řešení vše? Ano, vysvětlovalo. Typ ran – každá zasazena jinou osobou. Falešné výhrušné dopisy – falešné, protože byly nereálné, psané pouze pro výpovědi. (Nepochybuji, že existovaly skutečné dopisy, oznamující Ratchettovi jeho osud, jež MacQueen zničil a nahradil je těmito.) Hardmanova výpověď o tom, že si ho Ratchett najal, byla zcela vylhaná – popis mysteriózního ‚malého černovlasého muže s ženským hlasem‘ měl tu výhodu, že nevrhl podezření na žádného průvodčího ze spacího vozu a hodil se dobře na muže i na ženu.

Na první pohled je volba dýky zvláštní, nic ale tak dobře nakonvenovalo v této specifické situaci. Dýka je zbraň, kterou může použít každý – silen či sláb – a nedělá hluk. Domnívám se, ale mohu se mýlit, že každý po řadě vstoupil do temného kupé skrze kupé paní Hubbardové – a bodl. Sami nikdy nezvíte, čím rána ho vlastně zabila.

Poslední dopis, který Ratchett pravděpodobně našel na své podušce, byl opatrně spálen. Pokud nic neukazovalo na případ Armstrongových, nebyl absolutně žádný důvod, proč podezírat některého cestujícího ve vlaku. Bylo by to považováno za zásah zvenčí a jeden nebo více cestujících by viděli, jak malý černovlasý muž s ženským hlasem opouští vlak v Brodu.

Nevím přesně, co se udalo, když spiklenci seznali, že vlak uvízl a tato část jejich plánuje nemožná. Konala se patrně rychlá porada a pak se rozhodli plán provést. Nyní jeden každý cestující mohl upadnout v podezření, ale i tuto možnost předvídali a zařídili se podle toho: záležitost ještě více zamotali. V kupé

mrtvého byly narafičeny dvě takzvané stopy, jedna vrhající podezření na plukovníka Arbuthnota (on měl nejpevnější alibi a jeho konexe s Armstrongovými by se pravděpodobně nejtíže prokazovaly) a druhá stopa, kapesníček, vrhající podezření na kněžnu Dragomirovovou, jež díky svému společenskému postavení, obzvláště křehké fyzické konstrukci a díky alibi potvrzenému komornou a průvodčím byla v prakticky nedobytné pozici. Aby se situace dále zamotala, byla hozena ještě jedna návnada, tajemná žena v rudém kimonu. A opět bylo nutno, abych já byl svědkem. Na mé dveře se silně zaklepá. Já vstanu, vykouknu ven a vidím rudé kimono mizeti v dáli. Obratně zvolení lidé – průvodčí, slečna Debenhamová a MacQueen – ji též uviděli. Byl to myslím velký humorista, kdo uvážlivě umístil rudé kimono navrch do mého kufru, zatímco já jsem interviewoval lidi v jídelním voze.

Odkud tento oděv pochází, to mi tedy známo není, ale hádal bych na vlastnictví hraběnky Andrényiové, neboť její zavazadla obsahovala jen rafinované sifonové negligé, a nikoli župan do vlaku.

Když MacQueen zvěděl, že list tak pečlivě spálený zčásti neunikl zkáze a že přetrvala slova o Daisy Armstrongové, on musel ihned informovat ostatní. V tomto momentě se situace hraběnky Andrényiové stala překerní a její choť hned udělal změnu v pase. To byl druhý malér.

Domluvili se navzájem, že naprosto popřou jakoukoli spojitost s rodinou Armstrongových. Věděli, že nemám k dispozici způsob, jak se dopátrat pravdy, a nedomnívali se, že půjdu na kořen věci, ledaže bych pojal podezření proti jedné speciální osobě.

Nyní bylo třeba promyslet ještě jeden bod. Za předpokladu, že moje teorie je správná, a já se domnívám, že správná být musí, pak i průvodčí ze spacího vozu je účasten komplotu. V tom případě však máme třináct osob, nikoli dvanáct. Namísto obvyklého problému: ‚Z tolika lidí jeden jest vinen,‘ já jsem stanul před problémem, že z třinácti osob jediná a pouze jediná jest nevinna. Kdo to je?

Učinil jsem velmi divný závěr. Učinil jsem závěr, že osoba, která na zločinu neměla žádný podíl, je osoba, která by k němu měla nejvíc důvodů. Mám na mysli hraběnku Andrényiovou. Na mne zapůsobilo, jak vážně její choť slavnostně přísahal na svou čest, že hraběnka oné noci neopustila kupé. Pomyslel jsem si, že hrabě Andrényi takříkajíc zaujal místo své choti.

Bylo-li tomu tak, pak by byl Pierre Michel definitivně jedním z dvanácti. Jak ale vysvětlit jeho účast v komplotu? Jest to poctivý muž, mnoho let v zaměstnání u společnosti, nikoli člověk, který mohl být podplacen k účasti na zločinu. Pierre Michel tedy musí mít cosi společného s případem Armstrongových. To se zdálo velice nepravděpodobné. Pak jsem si vzpomněl, že zesnulá pomocnice chůvy byla Francouzka. Předpokládejme, že ta nešťastná dívka byla dcerou Pierre

Michela. To by vysvětlovalo vše – vysvětlovalo by to i místo zvolené pro vraždu. Existuje ještě někdo, jehož úloha v dramatu není jasná? Plukovníka Arbuthnota považuji za přítele Armstrongových. Pravděpodobně spolu prožili válku. Komorná Hildegarda Schmidtová, její místo v domě Armstrongových jsem mohl uhádnout. Jsa gurmánem, já instinktivně vycítím dobrou kuchařku. Nastražil jsem jí léčku – ona do ní upadla. Řekl jsem, že vím, že je dobrá kuchařka. Ona odvětila: ‚Ano, to jsem, aspoň všechny mé dámy to říkaly.‘ Avšak jste-li na místě *komorné*, vaše paní má málokdy příležitost seznat, jste-li dobrá kuchařka či ne.

Pak zde je pan Hardman. Ten jako by do domu Armstrongových nepatřil. Pak mne napadlo, že miloval francouzské děvče. Já s ním konverzoval o šarmu cizinek – a opět nastala reakce, jakou jsem hledal. Náhle mu slzy vstoupily do očí, až předstíral, že je oslněn sněhem.

Zbývá paní Hubbardová. Paní Hubbardová, dovoluji mi říci, hrála v dramatu klíčovou roli. Zaujímajíc kupé sousedící s Ratchetovým, byla v nebezpečí podezření víc než kdokoli jiný. Za tohoto stavu věcí nemohla spoléhat na alibi. Zahrát roli, kterou zahrála – perfektně přirozenou, trochu směšnou, milující americkou matku – mohla dokázat jen umělkyně. A v rodině Armstrongových *existovala* umělkyně – matka paní Armstrongové – herečka Linda Ardenová...“

Odmíchl se.

Nato pronesl tiše plný, snivý, melodický hlas, naprosto nepodobný tomu, jakým paní Hubbardová celou cestu rozprávěla:

„Odedávna jsem toužila po komické roli.“

Pokračovala zamyšleně:

„S tím pytlíkem na toaletní potřeby to byla hloupá chyba. Je vidět, že se má vždycky všechno řádně prozkoušet. Vyzkoušeli jsme to na cestě tam, ale to jsem asi měla kupé se sudým číslem. Vůbec mě nenapadlo, že by mohly být zámky jinde.“

Přesedla si trochu a zadívala se na Poirota.

„Víte všechno, monsieur Poirote. Hluboce se vám obdivuji. Ale ani vy si nebudete umět představit ten strašný den tenkrát v New Yorku. Myslela jsem, že žalem zešílím – a služebnictvo právě tak. I plukovník Arbuthnot u nás tenkrát pobýval. Byli s mým zetěm nejlepší přátelé.“

„Zachránil mi za války život,“ řekl Arbuthnot.

„Rozhodli jsme se tenkrát na místě – snad jsme jednali jako smyslu zbaveni, nevím – že rozsudek smrti, kterému Casetti unikl, bude vykonán. Bylo nás dvanáct – vlastně jedenáct – Susannin otec byl samozřejmě ve Francii. Nejprve jsme chtěli losovat, kdo to vykoná, ale nakonec jsme se rozhodli pro tento způsob. Navrhl jej náš šofér Antonio. Mary vypracovala potom všechny

podrobnosti s Hectorem MacQueenem. Zbožňoval Soniu – mou dceru – a on nám také vyložil, jak se vlastně Casetti za velké peníze z toho vykroutil.

Trvalo dlouho, než jsme celý plán dokonale propracovali. Nejprve bylo třeba Ratchetta vypátrat. Tohoto úkolu se nakonec úspěšně zhostil Hardman. Pak jsme potřebovali dostat Mastermana nebo Hectora k němu do služby. I toho jsme se úspěšně zhostili. Pak jsme zpravili Susannina otce. Plukovník Arbuthnot velmi stál o to, aby nás bylo dvanáct. Připadalo mu to tak zřejmě správnější. Nelíbil se mu nápad s dýkou, ale uznával, že to řeší většinu těžkostí. Nu, a Susannin otec souhlasil. Měl jen ji. Hector nás zpravil o tom, že se Ratchett vrátí dříve či později z Východu Orient-expresem. Protože Pierre Michel měl službu právě na téhle trati, byla příležitost příliš lákavá, abychom jí nevyužili. Mimoto se nám zdálo výhodné, že bychom nevedli do podezření nezúčastněné lidi.

Můj zeť o tom samozřejmě musel vědět a trval na tom, že bude dceru doprovázet. Hector to zařídil tak, že si Ratchett zvolil k cestě příhodný den, kdy měl Michel službu. Chtěli jsme koupit každyčké kupé ve voze Istanbul-Calais, ale jedno kupé se bohužel nedalo získat. Bylo už delší dobu rezervováno pro ředitele železniční společnosti. Pana Harrise jsme si ovšem vymysleli. Ale cizí člověk by byl v Hectorově kupé překážel. A pak jste na poslední chvíli přišel vy...“

Odmlčela se.

„Teď už tedy víte všechno, monsieur Poirote,“ řekla pak. „A co uděláte? Musí-li to vyjít najevo, nemůžete obvinít jen a jen mne? Byla bych toho chlapa s radostí bodla dvanáctkrát sama. Nejde jen o to, že měl na svědomí mou dceru a její dítě a to druhé dítě, které teď mohlo radostně žít. Jde o víc. Daisy nebyla první, kterou potkal takový osud – a mohl potkat ještě jiné děti. Společnost ho odsoudila – my jsme jen vykonali rozsudek. Ale je zbytečné zatahovat do toho všechny. Ty zlaté, věrné duše – chudáka Michela – a Mary s plukovníkem Arbuthnotem – mají se rádi...“

Kouzelný hlas zvučel přeplněnou místností – ten hluboký, procítěný, strhující hlas, který si podmanil nejedno newyorské obecnstvo.

Poirot pohlédl na přítele.

„Vy jste ředitel železniční společnosti, monsieur Boucu,“ pravil. „Co na to řeknete?“

Monsieur Bouc si odkašlal.

„Podle mého soudu je správný ten váš první výklad, monsieur Poirote,“ řekl. „Určitě. Navrhuji, abychom toto řešení předložili, až se dostaví jugoslávská policie. Souhlasíte s tím, doktore?“

„Ovšemže s tím souhlasím,“ řekl dr. Constantine. „Pokud jde o lékařskou zprávu, vidím teď, že jsem se – ehm – dopustil několika směšných omylů.“

„Měl jsem tu čest předložit vám řešení,“ prohlásil Poirot, „a tím je tedy pro mne případ uzavřen.“

AGATHA CHRISTIE

Vražda v Orient-expresu

Z anglického originálu *Murder on the Orient Express* vydaného roku 1953 nakladatelstvím Collins v Londýně přeložila Eva Kondrysová.

Obálku navrhl Ivan Brůha.

Vydala Euromedia Group k. s. – Knižní klub v Praze roku 2002 jako svou 2071. publikaci.

Odpovědný redaktor Jakub Sedláček.

Technický redaktor David Dvořák.

Počet stran 224.

Sazbu zhotovila Knižní sazba Hogen, s. r. o., Horní Jiřetín.

Tisk Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica.

Vydání třetí, v Knižním klubu druhé.

K napsání jedné z nejslavnějších detektivek inspirovala anglickou královnu zločinu nezvykle krutá zima, která v roce 1929 způsobila, že legendární Orient-expres uvízl na své pravidelné cestě Balkánem ve sněhových závějích. Jen co vlak zastavil, zamrzly stroje a cestující i posádka zůstali na několik dní ponechání napospas svému osudu... Každý se svým tajemstvím, každý se svou záhadnou minulostí... Hercule Poirot, jehož Agatha Christie učinila hlavním aktérem příběhu, nastupuje do Orient-expresu v Istanbulu, neboť je naléhavým telegramem žádán, aby se vrátil zpět do Anglie. Ve vlaku jeho pozornost upoutá bohatý Američan Ratchett; ten později Poirotovi nabídne vysokou odměnu za to, že jej ochrání před hrozícím smrtelným nebezpečím. Belgický detektiv návrh odmítá – a následujícího rána je Američan ve svém kupé nalezen mrtev, s řadou bodných ran!